

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI

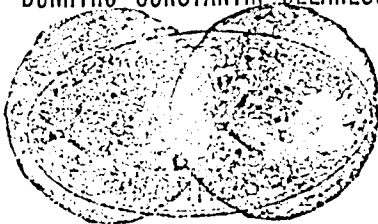
No. 17.113 1

Inv. 22760 No. _____

S. _____ D. _____ R. _____

17/11/13
Carte
17/11/13
17/11/13

DUMITRU CONSTANTIN OLLANESCU

326037

TEATRU

22760

*Pe Malul Gârlei. — Dupe Răsboiū. —
Pribeagul. — Fanny. — Primul Bal.
— La Mormântul Poetului.*

BUCUR

TIPOGRAFIA CURȚII REGALE

Pasagiul Român, 12.

1893

859.0-2

1956 | BUCURESTI | 17113

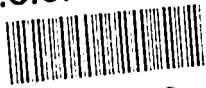
CONTROL 1956

18/06

1961

L

B.C.U. Bucuresti

C22760

PE MALUL GÂRLEI

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

PRINCEPELUI ION GHICA

intru amintire și recunoștință.

PERSOANELE :

Arghira Busuioc . (60 de ani) . D-na *Frosa Sarandi*.
Sindrândița (20 de ani) . D-ra *Agatha Bărsescu*.
Beizade Fluturake. (25 de ani) . D. *Ioan Panu*.
Stoica (arnăut) . . . (30 de ani) . D-nu *M. Mateescu*
Ionica (25 de ani) . » *Ștefan Iulian*

SCENA SE PETRECE LA ANUL 1800.

Jucată pentru prima dată pe scena Teatrului Național din București în ziua de 15 Octombrie 1878.

Teatrul înfățișează o cameră întocmită ca pe vremea veche. Divan în dreapta, o ladă mare, învelită cu o scórță, în stânga. Ușă la dreapta și la stânga. Fereastră deasupra divanului. Mese, scaune, oale cu flori, icóne vechi pe pãreși. În fund se vede o grãdină, în care dau două uși mari deschise.—E dupe amiază, într'o zi de vară.

Scena I.

Arghira (singură, șede grecește pe divan și face la ciorap.

Se întreprinde vorbind și privind-se cu mulțămire).

Cine scie să 'nvértescă, firul trebilor lumesci,
Lesne póte să ajungă, ce cu gândul nu gândesci,
Și să aibă printre ómeni, nume, cinste și avere,
Haz la vorbă, spor la lucru, ajutor și mângăere!
Ca să nu zic vorbă mare, de vrei chibzuit a fi,
Cată și-ți fă trebușóra, când pe alții vei sluji.

(ia o priză de tabac)

Lumea, boeri d-vóstră, e ca móra cea stricată,
Poți s'o dregi și poți s'o fereci, tot ei va lipsi o rotă!
Bietul om abia se nasce și nevoia'l ia de nas,
În cât vai! de cum o duce, până la al mortii cias,
Și sërmanul alt chip n'are, viața să-și mai îndulcească,
De cât ostenind, în bine, pentru partea sufletescă,

Și spre lauda făpturei, mânilor lui Dumnezeu!
— Ast-fel face cel cucernic, ast-fel am făcut și eu!
(se scóla).

Drept acea, cū Arghira Busuioc, fóstă soție,
Lui Vel Bimbașa Ivanciu, arnăut la spătărie;
Inaintea d-vóstră, mă închin cu sărut mână,
Cuconițe și cucóne,—ca la niște buní stăpâni,—
Și mă rog să-mi dați ertare a vă spune într'un cuvânt,
Sciți, de colea până colea, cine-am fost și cine sunt!
(își suflă nasul).

Când eram, chip, fată mare și stăteam la mama acasă,
Petrecém grozav de bine, într'un danț și într'o masă,
O ducém de diminéță, când la noi, când la vecini,
— Cu prietení orí cu rude—mai adesea cu străini;
Incăt tocmai vorba ceea, gând la gând cu bucurie,
Intr'o zi biet răposatul mă luă'n căsătorie!..
Dumnélui ca om al trebií și slujbașu la stăpânire,
Tot mereu era pe drumurí—întru îndeletnicire,—
La'nceput, de, nu e vorbă, mi-a venit cam peste cap,
Să staú singurá acasă, să'mpletesc tot la ciorap;
Dar pe urmă când oglinda zugrăvind icónă vie,
Imí șopti că sunt frumósă, că sunt ténără, nurlie,
Și când cei de pe de lături imí cântaú verđi și uscate,
Ear la vorba lor duiósă simțií peptul că se bate;
Incepu să-mí fie sila, când se 'ntorcea d-nialuí
Și-mí zicea . . . să-l țin de vorbă . . .

(ia o priză de tabac -- pauză).

Așa dar precum vă spui,

Ca să nu lungim cuvântul, într'o zi se'nbolnăvi
Și nu mult după acésta—cel de sus mă văduvi!—
Dac'am plâns ? Nicî mai e vorbă—ia priviți că plâng
ș'acum.

(și suflă nasul tare).

Omul însă-i vită bună, nu remâi cu el în drum ;
Căci tot dând la milostenii și căzând la Domnul sfântul,
Se uscă pojaru'n mine și-mi veni la loc cuvântul.
Când la dreapta, când la stânga, închinându-mă 'ntru una,
La cei mari, la cei de mijloc, la mai mici—de tótă mâna,
Ajunsei de azi pe mâne, să mă pot chivernisi
Și'n sfârșit cu chibzuială traiul a-mi statornici.
Pe la casele de frunte la boeri, la negustori,
Aveam trecere și sprijin—ba și credit une-orî—
Incât pot să zic, prea bine, că nu este'n lume loc,
Unde să nu se înfigă și Arghira Busuioc !
Însă ca să pot ajunge la o cinste atât de mare,
Câte plecăciuni făcut'am, scie numai cea spinare !
Helbet însă, că acuma, vorba între noi să fie,
Nu le-am dat eū niciodată, dupe cât îmi dau ei mie.
Ce e drept că pretutindenî, pot să intru orî când vreū
Și-sū ținută ca pe palme.

(cu un zîmbet galeș)

Dar în schimb le fac și eū

Câte-o mică 'ndatorire ; mai dulceturi, baclavale,
Cozonaci, plăcinte, turte,—iaū smântâna de pe ôle
Le descânt de 'ntâlnitură, le dau dofturii de dinți,
Une ori, l'ențerc copiiī saū împac pe-ai lor părinți ;
Alte ori, când douē inimî, una către alta vine,

Eu le scot prileju'n cale... știți o facere de bine!
In sfârșit cine voește, grabnic să întinerescă,
Sau să-și mângâie ursita, la Arghira să poftescă;
Căci am dresuri nădrăvane, ce te fac precum doresci
Și am cărți, în care singur ori ce vei voi citești!

(o pauză privind un ciasornic *cu cuc* în perete în fund la dreapta).

la priviți! o să-mi pierd rostul—vorba m'a luat la vale,
Ș'am uitat de tot, plăcinta, laptele cel de migdale,
Vutca ce-am făcut pe cursă, baclavaoa, vișinatul,
Portocalele, smântâna, laptele bătut, vânatul...

Am uitat—uitam'ar mórtea,—c'o să-mi vie mosafirî,
Și 'ncă cine? O cocónă ș'un beor, din cei subțiri;
Care e atât de mare și de tare și de sus,
Incât mi să duce vèzul, de lumina lui rëpus,
Nu-l cunósceți? Cum se póte? Tótă lumea îl cunósțe!
E din cei cu óse sfinte, are rude printre móște,
Și-I atâta de puternic, că ades abia mă țin
Să nu 'ncep să bat metaniî și la dënsul să mă 'nchin!

(umblă prin odaie, căutând a pregăti masa, care e la stînga),

Chiar acuma o să vie!—D'apoi ia, ce porumbiță!
Ce mai înger de femeie! E și dënsa tot de viță,
Inșă nu-i atât de 'naltă nu-i ca el de mâna'ntei.
Dar halal că nu-i pe lume alta de potrivea ei.
Ș'apoi se iubescă... că-mi vine, ori cât de bătrână sunt,
Să otez după o vreme.. ei! când nu oștam în vânt!

(pune masa și așeză farfuriile).

Aici șede Beizadéoa Fluturake 'n capul mesei,
Colea Smărăndița șede.—Am să le pun ca miresei,

Flóre de lámái pe taler și rozetá în șervet,
C'áșa-i place Beizadelei, când s'așterne pe ziafet !

(aduce câte-va pahare și tacámur, apoi farfuri cu burate, și sticle cu deosebite beături. Tórná și bea).

Oh ! Cât e de bun șerbetul și cum te mai răcoresce.
Inșá tot mai bun e vinul...

Scena II.

Arghira, Smărăndița, (intrá repede, prin fund, învălitá cu un ștergar alb pe cap.—Vorbesce iute).

Vai de mine, ia privesce,
Nu cum-va îmi calcá 'n urmă cine-va..

Arghira (cu un zîmbet).

Da cum se póte ?
N'avea grijá, máiculiță !— scii că mă pricep la tóte.

(se duce în fund și privesce 'n tóte părțile.—Se întórc).

Nu e nimeni. Numái vântul stá la ușá mánios,
Cá nu-l lași să-ți mai sárute obrájelul cel frumos.
Dar ia spune-mi ce ispitá, te-a făcut să-ți fie témá ?
Nu cum-va cei d'imprejuru-ți au băgat ceva de sémá ?

Smărăndița

Nu sciu, dar de doué zile simt în mine o schimbare,
Ce-mi aduce, fără voe, gânduri negre și amare,
Ș'apoi nóptea sunt în visu-mi, ca 'n aevea, strămutată,
Și vęd lucruri, triste fórte, ce neconținut mi-artá.

Că iubirea mea duiosă o să fie în curând
Sdruncinată de primejdii.

Arghira

Câte îți mai trec prin gând;

(apropiindu-se de Smărăndița, care s'a pus pe lada).

Când atâtea daruri mândre, frumusețe și iubire,
Ca o salbă nestimată, te-ai împodobit din fire ;
Când în ochisorii ceia, de ursită altoiți
Cu fermecătoare taine și cu cerul poleiți,
Poți coprinde lumea 'ntrégă și'ntr'o dulce îngânare,
Poți să mângâi fericirea, ce vorbesci de întristare ?
Unui suflet blând și tânăr, nu e dat a pătimi
Dacă uzi cu lacrimi flórea, flórea se va vesteji.

Smărăndița (se scóla ș'o îmbrățișează).

Ah ! ce bună ești Arghiro, nu scii cât îmi faci de bine,
Și cât mi se ușurează, dorul greu ce port în mine.

(se îndreptă în spre masă, o privește).

Ce bogată pregătire ! Un ospățu împărătesc !

Arghira

Ia nu-ți mai strica cuvântul, mi-e și silă să-l privesc !

(apropiindu-se cu plecăciuni umilitóre).

Mă ertați, v'am pus pe masă, ia așa câte ceva ;
Și mi-e témă, măiculiță, că să n'aveți ce mânca !

Smărăndița

Lasă, lasă, nu mai spune—că te știu eu cine ești.

Arghira (schimbând vorba).

La ce vreme Beizadéoa, ți-a fost spus, c'o să-l găsești?
Căci de țin eu bine minte trebuca aici să fie,
Mai nainte de venirea . . . !?

Smărăndița (tâindu-i vorba).

Tot așa mi-a spus și mie.
Nu înțeleg 'ntârzierea. Póte n'a putut pleca,
Orî a fost trimis de Vodă, cu vr'o trébă unde-va.

Arghira (in taină).

Porumbiță drăgălașă, am să-ți fac o întrebare,
Dar te rog să nu te superi.

Smărăndița.

Da de ce? Ia spune care?

Arghira.

Luminarea Sa vorbit'a, vre odată,—când vorbiți,—
Despre vechia învoială—ca să vă căsătoriți?
Său lăsând să trecă vremea s'a deprins a da uitării,
Ceea ce a jurat odată?

Smărăndița.

Scii că din pricina stării.
-- Care e pe mână streine, n'a putut să facă-un pas:
Inșă vorba, jurământul neclintite aū rămas.

Arghira.

Dumnezeu să-ți facă parte, lângă dânsul să-ți iei locul!
Și să nu mă uiți pe mine care ți-am crescut norocul;
(se aude sgomot de pași repezi afară).

Ce s'aude într' acolo?

(se îndreptă în spre fundul scenii și privește).

Scena III.

Aceeași, Stoica (intră speriat și se oprește văzând pe Smărăndița, încet Arghirei).

Veste rea!

Arghira (asemenea).

Ce e, vorbesce?

Stoica (arătând pe Smărăndița).

Nu voiū să m'auză nimeni! . . .

Smărăndița (îndreptându-se spre el).

Beizadéoa nu sosesce?

Stoica (încurcat).

Cum de nu . . . vine pe urmă . . . mă ertați am alergat
Și mi s'a tăiat suflarea . . .

(cade pe scaun. Smărăndița coboră scena—repede Arghirei, încet . . .)

Beizadéoa s'a 'necat.

Arghira (acelaș joc).

Să nu-ți faci păcat cu mine! . . . unde?. ce fel?. nu se póte!
Spune azi, că-mi ies din minte

Stoica

Nu pot să le spun pe tóte,

Când e cuconița față!

Arghira (cătrec Smărăndița).

Stoica zice că-l e tîu .

Am să-î fac o legătură—du-te puîşorul meu,
De te plimbă prin grădină, orî de vrei intră colea
(arată uşa din drépta)
Până m'oiu scăpa de dĕnsul, şi-o veni Măria Sca.

Smărăndiţa

Bine, dar te rog întrébă-l cum de n'a venit odată
Cu stăpănu-seu aicea ?

Arghira

Lasă că-l întreb îndată.

(Smărăndiţa intră în drépta. Către Stoica).

Haide, spune; spune iute ce fel lucrul s'a'ntĕmplat ?

Stoica (sculându-se).

Ce să-ţi spun, eu, alta nu ştiu decăt că s'a apucat,
—Avĕnd grabă să ajungă la iubita d-sale—
Să înhame armăsarii câte-şi patru, şi în cale
S'a pus ca să-î mîne singur.—Ş'apoi gónă, să te ţii! . . .
—Ėi spunea biet vizitiul ; cai-sū iuţi şi n'ai să scii.
De-î repezi așa de-odată, la pripor să-î stăpăneşti ;
—Tacî din gură, las pe mine, ce te-amesteci să vorbeşti—
Şi gonea de-mî lua ochii—ce să vezi când dăm de vale,
Caii se smucescū în lături şi în apă ne sprăvale.
Beizadea căzu în drépta; eū în stânga, în sfĕrşit
Vizitiul cu trăsura peste déluri fu răpit.
Socotind că Beizadéoa a eşit la mal, înnot
les mai jos de vadul mare şi alerg, alerg cât pot
Drept aici la d-vóstră . . .

Arghira (privindu-l lung).

Lucru nu-i curat se vede,

(!l pipăe pe haine)

Căci tu nu ești ud pe haine, mai că nu îți vine a crede,
Ear vei fi făcut pe-acasă, vre un neajuns cum-va
Ș'at venit să capeți sprijin. . .

Stoica

Zău că nu ;—e chiar așa,

Cum ți-am spus. . .

Arghira

Atuncia dară pentru ce nu ai sărit
Să-ți ajuți stăpânul, dacă chiar și tu ai fi perit ?
Cum se poate să-l lași singur, și să fugi, nu-ți e rușine
Haide plăcă piei de-aicea, n'ai ce căuta la mine !
(coboară scena).

Stoica (cu amărăciune).

Unde să mă duc de-acuma ! . .

(vrea să easă prin fund, se oprește înmărmurit—strigă);

Mamă, mamă—ia privesce

(vesel)

A scăpat și vine încóce

Arghira (urcând scena)

Ce tot spuî ?

Stoica

Uite sosesc,

Cu trăsura . .

(sgomot de trăsură. Stoica se repede afară).

Scenă IV.

Aceiași—Smărăndița, mai pe urmă Belzudeoa, Ionică.

Smărăndița (alergând la ferestra).

Vine, vine . . .

Arghira (a parte).

Am să-I ies cū înainte

(tare Smărăndiței)

Stai aicea porumbița și vezi cat'a fi cu minte.

Smărăndița (singură).

Am să-l țin de rău, se poate să mă facă să-l aștept,

Când de dorul lui—o scie—inima îmi arde 'n pept!

(se îndreptă spre fund—se oprește speriată)

Vai de mine? dar ce are, că-l aducū pe mână . . .

Arghira (intră repede și o apucă de mână).

Tăcere!

Nu-î nimica, nu te teme, are 'n stânga o durere,

Care nu-l îngăduesce, să se sue singur sus.

Smărăndița.

Vezi că am avut dreptate, adineorî, când ți-am spus
Visul meu!

Arghira.

Tăcere!

(Beizadeaoa intră dus pe mâini de Stoica și Ionică; Arghira vorbindu-le).

Uite așezați-l binișor

Colo pe divan (ia o perină și o așeză la căpătâiū).

Smărăndița (plângând).

Ce gróză! vai de mine!

Arghira, (așezându-l)

Incetisor !

Smărăndița (la căpătâiul lui).

Aduceți îndată apă să-l stropim . . .

Ionică

Ar fi mai bine,

Să-i dați alt-ceva, căci apă a 'nghițit destulă . . .

Smărăndița.

Cine ?

Cum! (*Arghira* ese în stănga).

Ionică

Abia l'am scos din gârlă, nu sciiți . . .

Stoica (dându-i un pumn)

Tacă-ți gură măi!

Smărăndița (plângend).

Cum ? era să se înece! . . .

Arghira (venind cu o sticlută ce o dă *Smărăndiței*).

Uite măiculiță, dăi

Să înghiță o picătură, din această doftorie,

și o să-și vie 'ndată 'n fire. (îi dă)

Ionică (către *Arghira*).

Dați-mi un rachiū și mie

Arghira (dându-i rachiū)

Tu l'ai scos din apă!

Ionică

D'apoī

Stoica.

Laudă-te !

Beizadea (deșteptându-se și văzând pe Smărăndița).

Mă iubesci ?

Smărăndița (induișată).

Cum de afli ?

Beizade.

Mult mai bine. — Spune-mi ? . . .

Smărăndița.

Te mai îndoesci.

Arghira (cu plecăciuni adânci).

Luminarea Ta ! Stăpâne ! Vă simțiți acum mai bine ?

Beizade (cercând a se scula).

Simt că nu mai am nimica

Smărăndița.

Sprijin-te dar pe mine.

Beizade.

Cu plăcere, cu iubire.

Smărăndița.

Tot-d'auna ?

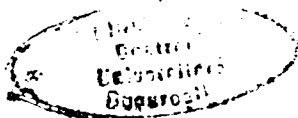
Beizade.

Ne'ncetat !

Ionică (către Stoica în fund).

M'ai fi sprijinit tu ore, dacă m'aș fi înecat ?

22760

Stoica.

Haide să-ți răspund afară.

Arghira (cătore amëndoi).

Faceți vorbă mai puțină

Și dați masa la o parte. (ei dau masa mai în fund).

Beizade (cătore Smărăndița, mergënd încet).

Mintea-mi este mai senină,

De când simt că ești alături! Eram tare amețit!

(văzând pe Ionică)

Ah! dar am o datorie, foarte sfântă de plătit!

Cum te chiamă?

Ionică (plecat).

Ionică!

Beizade.

Sciū că te-ai purtat cu mine

Ca un bun creștin. Ascultă, ce-am de gând să fac cu tine.

Tu m'ai scos din ghiara morții! De-acum înainte ești,

Cel mai bun al meu prieten! Poți să-mi ceri orî-ce doresci;

Apoi, nume, cinste mare, o înaltă boerie,

Un caftan de cele scumpe, slugi plecate, avuție,

Case mândre și covóre scumpe'n Persia lucrate,

Robi și róbe o mulțime și odoare nestimate,

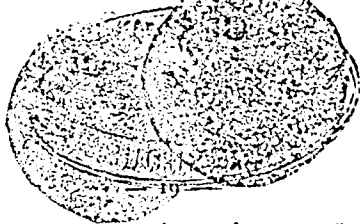
Îți dau eū, îți dă babaca, îți dă țara și ai mei;

— Și pe Stoica pe deasupra ți-l mai dau de vrei să'l ei. —

Căci o ast-fel de ispravă, Ionică, dulce vere,

Nu se uită nici odată și orî-ce resplată 'ei cere,

Nu va fi atât de mare și de bună cum va fi

Via mea recunoștința, — cât pe lume voi trăi.—
Ast-fel că de acu înainte, suntem tot de aceeași sémă.
Iaide, vin de mă sărută!

Ionică (plecându-se adânc).

Luminarea Ta.

Beizade (cu blândete).

N'ai témă,

Vino, suntem frați de cruce!

Arghira (a parte).

Ce noroc pe-un țărănoi!

Beizade (se sărută cu Ionică).

Acum șezi colea la masă și desfatăte cu noi.

(Arghira și Stoica aducă masa mai în fața scenei).

Ionică (a parte).

Parcă-mi țieue urechea. Lucrul n'o să iasă bine.

Zău, că nici nu-mi vine a crede! Vezi ce de noroc pe mine?

Măi! că meșter mai e dracu?!...

Beizade.

Stoico cată de slujesce

Pe boerul Ionică cum se cade!

Ionică.

Boeresce!

Stoica (a parte mânios).

Of! ce slujbă i-aș mai trage!

(dând un scaun lui Ionică).

Postiți de ședeți cocoane!

Ionică (întinzându-și paharul).

Tórnă ici! pênă la gură!

Stoica (încet la ureche).

Nu te întinde măi Ioane!

Ionică.

Cum ai zis ?

Stoica (tare).

Prea Înălțate, de mâncare nu poțiți ?

Smărrândița (dându-i de mâncare pe taler).

Ține, gustă, (Ion ia cu mâna).

Nu cu mâna.

Ionică.

Noi suntem obicinuiți

Să mâncăm așa.

Arghira (amestecându-se în vorbă, lui Ionică).

Bey-mu, nu vă fie cu banat,
Să ertați, cusurul ăsta . . .

Ionică (tăindu-i vorba).

Nu-i nimica te-am ertat.

Stoica (a parte Arghirei).

Vezi-l cum ridică nasul ?

Arghira (asemenea).

· Ii e mintea hodoroagă,
Póte să se boerească—tot îi va lipsi o dógă !

Beizade (ridicându-și paharul).

Să trăești, iubite vere, fără grijă, fericit
Și să-ți fie viața dulce.

Smărăndița.

Și tot gândul împlinit

Ionică (ridicându-și paharul).

Amin! s'auzim de bine! (il golesce).

Căci de sunt și eă pe lume
De-o potrivă cu boerii, voiă să-mi afe toți de nume,
Și să scie fie-care, cine sunt și cum trăesc.

(cătze Stoica).

Tórnă, tórnă plin paharul... am de gând să chefuesc!

(bea)

Beizade — suntem de una, mi-ai fost zis adineóre?

Beizade.

Negreșit! ș'o mai zic încă.

Ionică (ciocnindu-și paharul).

Atunci, dragă frățióre,
Îți ureză, să-ți joc la nuntă, când o fi să te însori,
Si să-ți fiă cumătru mare, de vre-o trei saă patru oră.

Beizade.

Fórte 'ți mulțumesc!

Smărăndița (cu ochii galești).

Ce bine îți ureză d-nélui?

Nu-i așa Arghiro?

Arghira (cu un zimbet).

Vorbă-I!

(a parte). Dar 'și-o punc pofta 'n cui!
(căt're Beizade, tare).

Prea Mărite, nu e bine, să te lași atât de môle.
A bėut peste mėsura, zil' acuma să se scóle,
Nu vedeți, că nici nu-l prinde. . . și țėranu 'i tot țėran!

Ionică

Ce tot scărțiș băbătic? ai uitat că am caftan?'

(se scólă șovăind)

Să trăească bėutura, să trăiți și voi și cu
Și când, îmi va fi ear sete, să-mi eșiți cu plin mercu!

Stoica (a parte).

Îmi e de ce-mi este mie, dar l'aș desbăta îndată.

Smărândița (turnând să bea Beizadele).

Oare 'ți mai aduci aminte, de-o făgăduială dată,
Ce o port, adânc în suflet, ca un dar neprețuit?

Beizade (bënd).

N'am uitat-o, fi pe pace, lucrul e ca și sfērșit.

Smărândița

Oh! cât sunt de fericită!

Arghira (care a tras cu urechea, a parte).

Las pe mine, de acum.

N'am să scap eu chilipirul, tocmai când îmi ese 'n drum.

Ionică (căt're Stoica)

Dă-mi ciubucul, măi băete!

Stoica (a parte).

Opincarul e sătul !

(îi aduce un ciubuc, pe care Bezedeaoa care s'a sculat de la masă, îl ia din mâna arnăutului și fuméză, plimbându-se).

Beizade (cu un aer de protecțiune).

Ai mâncat, vęd fórte bine și-ai bęut iar îndestul.

Acum, dragă Ionică, vreaă să mi spuî cum s'a 'ntâmpat
De-am căzut în fundul apei și 'n ce chip tu m'ai scăpat ?

(căt-re Smărăndița).

Căci era să pier, iubito, dacă el nu se 'ndura,
Să s'asvârle după mine—bine scie a 'nnota—
Și cu prețul vieții sale, să mă scótă din peire
La liman.

Smărăndița

Frumósă faptă !

Arghira

Și frumósă respătire !

Beizade

După cât 'mi aduc aminte, amęişem și eram
Cât pe-aci.. .

Ionică (cu kief).

Să-ți pierzi papucii. . .

Smărăndița (apropiindu-se de Beizade cu dragoste).

Și eu care te-așteptam

Să te dojęnesc. . . .

Arghira (apropriindu-se).

Stăpâne ! Aștepta nerăbdătoare,
Cum așteptă flórea dulce s'o sărute mândrul sóre.
In zadar cătam cu vorba, s'o împac, s'o amăgesc. . .
Ce să-î faci. . . nu-î tinerețe ? . . .

Beizade (Sărutând mâna Smărăndiței).

Când ai ști cât te iubesc !
Dar să nu ne perdem șirul, dacă-î vorba despre mine.

(Lui Ionică).

Spune cum a fost ?

Ionică (scărpinându-se în cap).

Cocoane, cum să fie, iaca bine,
Eu prășiam într'o bucată, când în zare te-am văzut,
Alergând, ca și năpatea peste oameni, ș'am crezut,
Că aveai cumplită grabă să ajungi unde te mână,
Cine știe, ce nevoe. — Aın lăsat sapa din mână,
Și vèzându-te, în gónă, că veneai, veneai mereu,
Am dat fuga înainte și de la ogorul meu,
Am deschis în lături pórtă. — Obiceiuri ruginite,
Că de téma încălcării, staü ogórele 'ngrădite, —
Ș'ai trecut ca o furtună, ear în urmă-ți se tíra
Nor de pulbere 'negrită, ce vèzduhu 'ntuneca,
Și vèrtejul, fără cârmă, ce lunatec se rotesce
Și-ți ia ochii și-ți ia mîntea și în sboru-î te răpesce ;
— Amețit de vijelie și ca omul fermecat
Am pornit după trășură, pe vèrtejü încălecat,
Ș'am lăsat deschis ogorul, fără pază, vai de mine !

Și să-ți lași ogorul pradă, zică bătrânii, nu e bine ;
Căci vecinii nu te cruță — și vecinii am indestui,
Le-am tot dat, degéba însă nici-odată nu-s sătu! !
Alergam după trăsură, cum spuném adineóre,
Dar n'o mai vedém în față, începuse să cobóre,
Mă opriiü pe malul apei și de gónă obosit
Mă culcaiü — acuma capul îmi era mai desmețit —
Și trăgënd o lungă brazdă, cu privirea până'n zare,
Am vëzut, par'că vëd încă, alergând în fuga mare,
Peste délurile înalte, patru cai, din frëu scăpați,
Și trăsura d-tale. (se duce la masă și bea).

Beizade—Smărinđița—Arghira.

Ei pe uruă ?

Ionică.

Așteptați.

Să-mi mai răcoresc gâtlejul și să-mi îndulcesc cuvëntul.

(arëtând pe Stoica).

Dumnélui fugea prin tufe, încât sfărâea pământul,
Și când s'a vëzut departe de primejdie a stat,
A făcut vr'o trei mëtănii și-apoi iarăși a plecat.

Stoica (a parte).

Ah ! de mi-ai cădea în palmă, cum te-ași răsuci de bine !

Beizade (mânios către Stoica).

Care va să zică, ție nici nu ți-a păsat de mine ?
Am să te învățu eü minte, spânzurat nelegiuit,

Cum să umbli cu stăpânul ! — eși afară !

(Stoica ese, lui Ionică).

In sfirșit.

Ionică.

In sfirșit ce 'n colo 'ncóce, vrënd să știü din ce pricină,
Caii sburdă peste délurî, și Kir Stoica se închină,
Mă sculaiü să plec, spre gârlă. Când era să mă cobor
Auziü un glas din apă, strigând jalnic : ajutor !
Și zăriiü trecënd cu unda, o fință omenescă.
Care se lupta cu mórtea. — Firea nóstră românescă,
La nevoe ne'nfrățește, cu acela care cere,
La primejdie ne légă, cu acela care piere ;
Deci vënd, că nu-î nădejde de scăpare, mî-am svêrlit
Brăul și căciula 'n lături și în apă am sărit.
Cu trei cruci și-un Dómne-ajută! dând din mîni și din
picióre,
Am ajuns tocmai la locul, unde dai într'o veltóre,
Și smucindu-te de-odată, din a undeî repejune,
Am putut, din ghiara morții, să te scap ca prin minune
Apoi înotând puternic, am eșit pân' la uscat
Unde te am întins pe iarbă, galben, ud și leșinat.
— Vizitiul cu trăsura, se întorcea încet pe vale
Și-mi eși tocmai în față—ca prilejul bun în cale ;
Ei făcuiü semn să opréscă și luându-te pe sus,
Te-am schimbat de priminele și aicea te-am adus
Iaca tótă întempleră !

Smărăndița (luând vorba de grabă).

Ințeleș' am tóte, bine ;

Insă e un lucru care nu m'a domerit pe mine.
Cum, adică, la veltóre, când ai zis că l'ai smuncit
Din a undei repejune, prin ce chip ai isbutit,
Căci primejdia acolo, era tot atât de marc,
Pentru amêndoi?

Beizade—Arghira

Așa e.

Ionică

Vă răspund la întrebare.

Când m'am aruncat în gârlă, Luminarea sa plutea,
La doi pași, în josul apei, fiind înaintea mea.
Capul ei era spre mine, iar picioréle la vale,
Ast-fel că 'nfigându-mi mâna, în chica Măriei Sale,
Am putut să-l trag la mine și smuncindu-l. . .

Beizade (ca deșteptat și începând a se mânia).

Cum ai zis?

M'ai luat de pěr?

Ionică (cu nevinovăție).

Veđi bine, și te-am tras la loc deschis
Pên' la mal. . .

Beizade (aprinzându-se din ce în ce).

Bre! cum se póte și-ai avut tu îndrăznélă,
Să puí mâna 'n cap la mine?

Ionică (cu mirare).

Auzi colo socotélă,
Dar cum vreaí. să ieși din apă? . . .

Ionică.

Ș'apoi nu mi-ai zis tot mie:
Că 's boer, că am avere și castan și că-mi vei da,
Tot ce voiü posti pe lume . . .

Arghira (a parte).

Apoi vai de pielea ta!

Beizade.

Nu țin minte, n'am zis asta. Datu-ți-am înscris la mână?
Vorba sboară, măi băcte, numai slova e stăpână
Pe voința ce o scrie. Ș'apoi multe pot să zic,
La un kief sau la o glumă, fără ca să dau nimic.
Dar fiind-că nu se cade să plecî fără dar de-aice,

(strigă)

Stoico! Stoico! vino 'ncoace . . . să-î dai vr'o 50 de bice!

(intră Stoico)

Ionică (speriat).

Vai de mine! dar ce-î asta. Luminarea Ta glumesci?

Beizade.

Nu glumesc, îți dau castanul, ș'apoi să te mulțănesci,
Că nu-ți dau mai multe încă (se pune pe divan).

Stoica (vesel către Ionică)

Am să-ți dau eü boerie!

Mi-ai venit la mână dar!

(imitându-l ca la scena mes. I)

Törnă-mi vin cólea în pabar . . .
Mai ții minte?—tigră gólă! Haidé mișcă boer mare!

Ionică.

Luminarea Ta, Stăpâne, coconiță, îndurare,
Nu vë faceți ris de mine.

Smărăndița (Beizadelei—care face semn ca sus).

Iartă-l dragă!

Ionică

E păcat!

După ce că 'n prada lumii ogorașul mi-am lăsat,
Și m'am dus, ca vai de mine, ș'am făcut ce am făcut!
De sărac de mine, Dómnne! numai dacă-aș fi putut,
Cum de-aș fi 'ndrăznit, vr'odată, să pun mâna'n pěr strein.
Inșă nu avém ce face, pierrea suflet de creștin!

(după o pauză)

S'apoi, dē! sciți, vine vremea, că și brésla țērănescă
Să mai pue la nevoie mâna 'n chica boerescă!

Beizade (sculându-se furios).

Și-mi vorbesci în parimie, după ce m'ai necinstit!
Ia-l de-aici, degrabă, Stoico și fă ce ți-am poruncit.

Arghira (lui Stoica)

Ia-l, odată, că îmi vine nu sciū ce, când îl privesc.

Smărăndița (rugându-se).

Iartă-l Dómnne, pentru mine care șcii cât te iubesc.
Iartă-l, căci ertarea este, pentru firă omenescă,
Cea mai sfântă însușire, și povața creștinescă,
Ne învață, că ertarea se cobóră de la cer.

Beizade (sărutând-o pe frunte).

Nu-ți pot împlini dorința!

(a parte)

Ș'acum îi simt mâna'n păr !

(tare).

Lăsă-l, lasă-l să se ducă, acolo unde se cade
Să se ducă cei nemernici.

Arghira.

Acolo mai bine 'i șade,

De cât cu boeri la masă.

Ionică.

Haide, du-mă și mă bate,

Scrie-mi în fâșii de sânge răsplătirea mea pe spate.

(căt're Smărăndița).

Sărut mâna coconiță, nici-odată n'oiu uita

Mila ce-ai avut de mine. (căt're Beizade)

Iar cât despre D-ta,

Luminate, nu te teme, o să vie în curând

Vremea de nevoe cruntă să te vëd iar tremurând,

Și atuncea, nu știu cine, ți-o veni într'ajutor,

Să te scape din peire! A'nșela este ușor,

Insă 'nșeli odată numai ș'apoî cât trăesci pe lume,

Nimeni nu-ți mai ese în cale, când ți-o auzi de nume.

— Despre mine, nu e vorbă, te-ai purtat cum se cuvine.

Și doresc așa să pață, cei ce s'or purta ca mine!—

De voi, rëntăți streine, venetici asupritori,

A avut Românul parte, vaî de el, de multe ori;

Insă tot-d'auna singur s'a luptat ș'a isbutit,

Dupe cum spunéu bătrânii, și din țără v'aū gonit.
O să vie iarăși vremea, pân' atunci scie-mi pe spate,
Răsplătirea-ți omenósă, în făși lungi, sângerate!
Insă dac'ași sci, că-mi smulge sluga-ți inima din mine,
Ca să fiū scutit de casnă, nu m'aș mai ruga la tine!

Smărăndița (ingenunchiând).

Cruță-mi suferința Dómnice, saū de nu, cū plec de-aci,
Și nu te mai vėd în viață . . .

Arghira (a parte).

Iacā! i se nāluci,

D-ei acum! (tare Beizadelei).

Stăpâne, nu uita că esci bogat,
Că esci tēnēr și puternic, că esci viță de—Impērat!
Pentru atāta clevetire, rogu-mē Măriei Tale,
Să nu-ī faci îngăduire.

Beizade (a parte).

Cum să pun trēba la cale?
Una-mi este credinciósă și nevoe am de ea,
Cea-l'altă mē iubescē și mi-e dragă.

Stoica (a parte).

Posta mea

Ar fi, să încep de-acuma lucrul cum s'a poruncit!

Ionică (a parte).

Vai de omul care este de prietenī rēstignit!

Beizade (tare către Arghira)

Du-te zi să fie gata cu trăsura, voiū porni.

(Arghira ese—cătrec Smărăndița)

D-ta, iubită dulce, calca 'mî vei împodobi,
Căci te iaū la mine 'n casă și acolo vei vedea
Cum îmi țin făgăduiala.

Smărăndița.

După rugăciunea mea?

Oh! îți mulțumesc!

Arghira (intrând).

Trăsura este gata:

Beizade (luând de mână pe Smărăndița).

Haidem dar.

(Smărăndița trece și ese, Arghira trecând după ea, Beizadea o dă o pungă cu bani).

Rămâi sănătoasă! ține s'o ai de la mine dar.

Arghira (sărutându'i mână).

Sărut mânilc Stăpâne! drum ușor și'n plin (ese)

Beizade (din pragul ușei din fund luy Ionică).

Ascultă,

Mi este milă și de tine, — ca să nu fac vorbă multă.

Două-zeci și cinci de bice, să-ți dea totuși. Dăruesc,

Până la 50 ce rămâne. (ese)

Stoica (a parte mângăindu-și biciul).

Căt de bine-am să-l slujesc.

Ionică.

Vino și-ți fă datoria.

Stoica

Eū sunt gata când poftesci

Ionică.

Pe cine nu-l lași să móră, nu te lasă să trăesci!

(Cortina cade).

DUPE RĂSBOIU

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Dómnelor Coralia Seveseu și Cath. A. Florescu

care împreună cu Domniî

Nieu Cerkez și Dimitrie R. Rosetti

aũ jucat această Comedie, pe scena Teatrului Național, într'o reprezentațiune de bine-facere, din Decembrie 1878.

PERSÓNELE

- Colonelul Costin*. *D-nul D. R. Rosetti.*
Nicu Soreanu. » *N. Cerkez.*
Elisa, soția Colonelului. . . . *D-na Cath. A. Florescu*
Marioara, fétă din casă. . . » *Coralia Sevescu.*
-

SCENA SE PETRECE LA ȚERĂ, ÎN ANUL 1878.

Un salon bine mobilat, uşe în fund, în dreapta şi'n stânga (din spre grădină) o canapea la dreapta, un tablou alătura. În stânga un pianino, de-asupra căruia se află un portret mare al Eliset. O masă în mijlocul scenei, cu tot ce trebuie pentru scris. O ferăstră la dreapta în primul plan.

Scena I.

Marioara (eşind' din dreapta, cu o scrisoare în mână).

Sunt aproape opt luni de când d-nul Colonel a plecat la război şi abia trei scrisori am primit de la dânsul. Sunt două luni de când nu a mai scris nimic. În fie care zi aştept poşta cu nerăbdare, dar în zadar... nimic... tremur, când mă gândesc la Dómna! Sărmana, în fie care zi ei trimite câte o scrisoare... însă nu are răspuns, ... s'a'ntemplat ceva, de sigur... vre o nenorocire... (ştergându-şi ochi). Bietul d-nu Colonel!... Eată scrisoarea de azi... (privesce la pendula de pe cămin). Să mă grăbesc a o trimite. (să'ndrepteză spre fund. Uşa se deschide de-odată şi Colonelul în haine civile, apare în prag. Marioara văzându-l, scóte un şipăt şi se opresce).

Scena II.

Marioara, Colonelul

Marioara (bătând din mână).

Ah!. d-le Colonel!..

Colonelul

Bună ziua!.. unde este Elisa?.. sunteți bine?

Marioara

Suntem bine. D-na însă este foarte neliniscită, nu scia ce v'ați făcut . . . In toate zilele vă trimitea câte-o scrisoare, însă de două luni nu a mai primit nici un răspuns. Incepuse a se îngriji grozav; așa că văzându-vă acum pe neașteptate, bucuria ce ar simți, ar putea să-I facă rău.

Colonelul

Ai dreptate, însă ard de dorința. de-a o îmbrățișa, cum aș face . . . Ah! (scote din sin o scrisoare) ține, dă-I scrisoarea acésta.

Marioara

O scrisoare?..

Colonelul

Da, aceea prin care ei vestem întorcerea mea și pe care nu i-am putut-o trimite.

Marioara (alergând în dreapta).

Mă duc îndată. (Colonelul și scote mantoa se privesc în oglindă, apoi se retrage mai de-o parte așteptând. Elisa ese uramă de Marioara și citește cu bucurie scrisoarea).

Scena III.

Colonelul, Elisa, Marioara.

Elisa (a parte)

Costin se întorțe; așa-mi scrie; și încă foarte curând- (cătře Marioara). Ce bine-mi pare Marioară . . vine Colonelul

Colonelul (venind lângă Elisa)

A venit Eliso dragă!

Elisa (scöte un şipet de bucurie şi se aruncă în braşele lui).

Tu eşti! . . tu! . . . în sfërşit!

Colonelul

Eu, da, eu sunt. (o sărută). Dar mi-a spus Marioara că erai îngrijată, neliniscită . . .

Elisa (tăindu-i vorba).

Negreşit, să mă laşi două luni fără să-mi scrii.

Colonelul (luându-i mânele).

Fartă-mă dragă, însă speram să pot pleca, dintr'un moment într'altul; apoi nu am avut o clipă de odihnă, am fost însărcinat cu o misiune grabnică în străinătate, în sfërşit . . .

Elisa (luându-i braşul).

În sfërşit te ai întors şi nu mă mai pot plânga . . .
(Marioara ese) însă am să-ţi fac o rugămintă . . .

Colonelul (surizând)

Să mă silesc, a te face să-mi uiţi greşelile.

Elisa

Nu rîde, căci lucrul e foarte serios.

Colonelul (luând un aer jumătate serios).

Să vedem, spune . . tu ştii că dorinşele tale sunt şi ale mele.

Elisa

Bine, bine . . . (eî ia mânilé și-l privesce dulce) mi se pare că te-ai jefit în de-ajuns pentru glorie, d-nule erou, și că ar fi bine acum să te gândesci și la mine.

Colonelul

Socotesc că nu ai nevoie să mă rogi, pentru acésta.

Elisa

Negreșit, însă fiind-că mă iubesci și nu vrei să mă vezi mâhnită, ar trebui să nu mă mai lași singură.

Colonelul

Ah! . . . înțeleg! . . . (rizënd). Nu ai uitat ceea ce-mi propuneaî altă dată . . . vrei să ies din armată . . .

Elisa (cu ochi dulci).

Da, să fim totdeuna amândoi . . . nedespărțiți . . . ce fericită aș fi!

Colonelul

Și eu asemenea, însă lucrul acesta este atât de însemna încât trebuie să-l cercetăm mai de aproape și tocmai acum timpul nu este nimerit.

Elisa (întristată).

Vrea să zică nu consimți?

Colonelul

Lasă vom vorbi mai pe urmă, acum să vorbim despre tine. (Elisa se pune pe canapea și Colonelul alătura). Ia să vedem ce ai făcut în lipsa mea? . . . (eî ia mânilé într'ale sale .

Elisa

M'am gândit la tine.

Colonelul (sărutându-l mâinile).

Apoi? . .

Elisa

Apoi îți scriam, mai în toate zilele, citém jurnalele, urmărém pe harta răsboiului mersul divisiiei vóstre.

Colonelul

Fórte bine! Trebuie să fi ajuns a cunoște Bulgaria pe degete?

Elisa

Ca un ofițer de stat-major.

Colonelul

De minune . . . Apoi? . .

Elisa

Cum, apoi? . .

Colonelul

Firesce, după studiile geografice și după cele-l-alte ocupațiuni ce ai mai făcut? . . . nu cred să fi stat tot timpul închisă în casă, nu ai văzut pe nimeni?

Elisa

Am eșit fórte puțin și n'am văzut mai pe nimeni. Subprefectul venea din când în când să mă vază și am fost de două orí la mama . . .

Colonelul

Dar d-na Nereanu vecina nóstră și prietena ta?

Elisa

Aspasia venea mai în toate zilele, dar îmbolnăvinduse bărbatu-său, s'au dus sunt aproape două luni, la băi în Germania.— Plecând a lăsat aici pe frate-său, care . . .

Colonelul

Ah! frate-său, tănărul student ?

Elisa

D-nul Soreanu și-a terminat studiile și acum caută să intre în diplomație.

Colonelul

Atunci pentru ce stă la țară ?

Elisa

Așteptă se vede sfârșitul războiului, sau o ocaziune. .

Colonelul (întrerupând-o).

Scii că ar fi mai bine să aștepte ocaziunea în Capitală, căci trebuie să-î fie urât pe aici, viitorului diplomat

Elisa

Se vede că nu ; trebuie să scii că e pictor, dar pictor în totă puterea cuvântului. I-am dat chiar voce să ia nisce pozițiuni din fundul livezii celei mari, spre a face un tablou . . .

Colonelul

Ah! livada noastră, i-a plăcut atât de mult ? . . . mărturisesc, că nu sunt de părerea d-sale. . Și de când a început să lucreze.

Elisa

Mi se pare că . . . de două luni.

Colonelul

Incet lucrăză.

Elisa

Oh ! . e foarte conștiincios.

Colonelul

Nici că mă 'ndoiesc despre acéastă, (uitându-se lung la Elisa)
Inșă ia spune-mi, după ce a lucrat, *foarte conștiincios*, caută
el vrun prilej să-ți dovedéscă, că-ți este și *foarte recunos-*
cător ? . .

Elisa

Câte o-dată !... Iși face datoria.

Colonelul

Oh ! . (apăsând asupra cuvântului). Dar curte nu-ți face ? .

Elisa

Ce zici ?

Colonelul

Zic că d-nul Soreanu îți face curte.

Elisa.

Asta e o întrebare ?

Colonelul.

Póte.

Elisa.

In tot casul e cam neașteptată.

Colonelul.

Răspunsul tău să fie tot ast-fel. Scii că mă întorc de
la răsboi și decii nu mă tem de lovituri.

Elisa.

Atunci d-nule Colonel, află, că Sorceanu îmi face curte.

Colonelul.

Răspunsul tău franc și sincer ne onorează pe amândoi.—
Pot să urmeză cu întrebările?

Elisa.

Negreșit . . . negreșit.

Colonelul.

Mă rog îți face curte pe tăcute, or diplomatul îndrăsnescă? . . .

Elisa (plecând ochii).

Ba îndrăsnescă.

Colonelul.

Și ți-a spus că te iubesc? (Elisa face semn din cap că da)
De câte ori?

Elisa.

N'am numărat, dar mi-a spus de multe ori.

Colonelul.

Și cu un glas plin de oftări și de suspine, nu e așa?

Elisa.

Nici decum, diplomatul după cum îl numesci, nici nu plânge, nici nu suspină și iată de ce l'am ascultat fără să vréu.— Mi-a descris, ce e drept, focul său, cu atâta cuviință, încât nu m'am putut supăra.

Colonelul.

Atunci e un foc de pae.

Elisa.

Foc de pae? . . și de ce? . . ôre nu e cu putință să iubescă cine-va cu tot dinadinsul . . .

Colonelul.

Amorul sincer e un lucru așa de rar.

Elisa.

Ah! . .

Colonelul.

Amorul adevărat este totdeauna exclusiv.

Elisa.

Nu te 'nțeleg.

Colonelul.

Vroiū să zic, că d-nul Soreanu ți-a făcut curte, ca să 'i trecă de urit.

Elisa.

Pe cât am putut înțelege, cū cred că bietul Soreanu mă iubesc din tótă inima și ce e mai mult, ar fi în stare să-mi dovedească aceasta nu sciu prin ce sacrificiū (sacrifice).

Colonelul (sculându-se după cât-va timp).

Póte să ai dreptate, însă ce rămășag pui, că diseară și nu mai departe, Nicu Soreanu, va pleca la Bucuresci ca să aștepte evenimentele?

Elisa.

Dacă îl vei gonii tu . . . negreșit că va pleca.

Colonelul.

Să-l gonesc, eu? . . ce rău mă judeci! . . îți mărtu-

risesc că, nu numai, nu-l voiŭ goni, dar că voiŭ cerca încă, să-l fac să rămăe aici, ba chiar te voiŭ ruga să stăruesci și tu împreună cu mine.

Elisa.

Și socotesci că făcând ast-fel, Soreanu va pleza ?

Colonelul.

Punem rămășag ?

Elisa.

Negreșit, dar pe ce ? . .

Colonelul.

Pe ce vei voi tu.

Elisa.

Așa ? . . bine, dacă voiŭ câștiga eŭ, să-ți dai demisia din armată. (privindu-l cu atenție, Colonelul stă nemișcat). Ce fel stai la îndoială, când esci așa de sigur ?

Colonelul.

Sunt așa de sigur în cât primesc, însă am nisce mici condițiuni de pus, pe care te voiŭ ruga să le păzesci cu sfințenie.

Elisa.

Să vedem.

Colonelul.

Să nu te împotrivesci, la orî ce voiŭ zice și la orî ce voiŭ face.

Elisa.

Fôrte bine. Alt nimic ?

Colonelul.

Nimic.

Elisa (rîzînd cu ironie).

Atunci cîte oare sunt ?

Colonelul (uitîndu-se la pendulă).

Dar la ce oră are obiceiul să vie ?

Elisa.

Cam pe vremea asta.

Colonelul

Să nu-î spuî că m'am întors.

Elisa.

Da de ce ?

Colonelul.

Ai uitat învoiala, asta e una din condițiuni. Mă duc, voiî să te las să judeci încă odată sinceritatea patimcii tînerului nostru, (eșînd prin ușa din drépta). Scii condițiunile (trimițîndu-i sărutări) nu le uita !

Scena IV

Elisa singură, apoi *Marióra* și *Soreanu*.

Elisa.

Ciudat lucru, mi se bate inima ca șicum are să mi se întâmpie ceva. Scii bine că aceasta e numai o jucărie, însă totuși . . . pare că-mî e témă . . . (rîzînd) ce nebunie ! . . . (înră *Marioara*) Ce este *Marióra* ? . . .

Marióra

D-nul *Soreanu* întrebă dacă-l primiți.

Elisa.

Da, poftesce-l (își drege rochia). Să nu ne perdem cum-
pătul.

Soreanu (intrând prin stânga, se 'nchină).

Sunt foarte fericit că vă ved d-nă, ca să vă mulțu-
mesc. . .

Elisa (rîzînd).

De voia ce ți-am dat a te plimba prin livadă, a câte-a
oară mi-o spuî ?

Soreanu.

Oh! nu-mî mai aminti rîutățile d-tale.

Elisa.

Rîutățile mele?

Soreanu.

Negreșit, să nu 'mî daî voce să vin, de cât de trei ori
pe săptămîna (suspînând) Ce grozăvie !

Elisa.

In lipsa bărbatului meu, nici că puteam face mai
mult, ba încă. . .

Soreanu (cu un gest rugător).

Oh! . te rog, nu sfîrși . . .

Elisa (punîndu-se pe canapea).

Ce ai făcut eri tîtă ziua, d-nule artist ?

Soreanu

Am lucrat ca un nenorocit. Tabloul meu merge de
minune.

Elisa

Pentru ce l'ai părăsit atunci ?

Soreanu

Cât esci de rea cu mine ! Ce m'ași face eu, dacă nu te-ași mai vedea ?

Elisa

Póte un mare pictor, d-nule diplomat ?

Soreanu

Oh ! . . d-nă, nu-mi este dat să am talent, am 5,000 de galbeni venit.

Elisa

Și acéstă fericită împrejurare îți permite a perde timpul lângă mine ?

Soreanu

Să-mi perd timpul ? (se pune pe fotoliu) lângă d-ta ? . . nu-mi cunoscī inima.

Elisa

Ba da, din reputațiune, și se zice că i-o faci fórte bună.

Soreanu

Si să mă crezi, că o merită pe deplin . . . o inimă duiósă, care e numai a d-tale.

Elisa (rizënd)

D-nule Sorene, nu mă sili să te trimit a-ți relua paleta și pensulele.

Soreanu

Nu cred să ai cruzimea de a mă goni, căci uite, plouă

Elisa

Cu tóte acestea, fii cu minte, căci altfel platanii din grădină te aşteptă.

Soreanu

Ce e drept, frumoşii arbori, m'am încredinţat acum de vre-o două luni, de când îi privesc.

Elisa

De două luni? sunt două luni de când vii aici? . .

Soreanu

Două luni, şi patru zile.

Elisa

Două luni de când nu am nici o scire de la Costin.

Soreanu

Mă iartă, nu am voit de loc, să-ţi reamintesc pe d-nul Colonel, când am vorbit de cele două luni şi patru zile, ci am căutat a vă arăta că de atunci şi până acum, o inimă ca a mea, care . . .

Elisa (tâindu-i vorba).

Ia séma . . . tot plouă.

Soreanu

Sunt în stare să înfrunt potopul d-nă căci inimă este peste putinţă, să stau nemişcat şi nesimţitor la farmecul spiritului şi frumuseţei d-tale. (Elisa ride tare) Faci foarte rău că rîzi, d-nă.

Elisa

Ce vrei să fac, n'am decât două hotăriri de luat : să rîd, sau să te trimit să vizezi la umbră în grădină.

Soreanu (cu foc)

Faci foarte rău, lovind astfel pe un admirator, care-ți cere cu umilință să aibi milă de dânsul, pe un amic bun, pe fratele celei mai devotate prietene, cu care ai copilarit . . .

Elisa (tăindu-i vorba)

Cu care am învățat alfabetul . . . urmază . . . vorbesci atât de frumos.

Soreanu

Vezi! . . . Pentru întâia oară când vreți a-ți spune adâncă mea simțire și a te încredința . . . ! Bine d-nă, nu vreți să crezi că te iubesc?

Elisa

Nici-decum! . . . Intr'adevăr ce poți aștepta de la mine, în schimbul acestor simțiminte? Sunt măritată și-mi iubesc bărbatul.

Soreanu

Mă rog, dă-mi voie să-ți spun că eu nu cunosc pe d-nul Colonel; plecase la război când am venit aici, prin urmare îl socotesc de nu singurul, dar cel puțin, cel mai mare obstacol între mine și d-ta; căci dacă ai fi liberă aș putea cel puțin aspira la mâna d-tale! . și atunci ai putea crede, fără îndoială, în sinceritatea iubirii ce-ți păstrezi.

Elisa (sculându-se și uitându-se pe ferăstră).

D-nule Soreanu . . . plôea a încetat.

Soreanu (mâhnit)

Aveți dreptate, ce frumos cer!

Elisa

Caută de pune, o părticică dintr'ensul, în vre-un colțu al tabloului d-tale.

Soreanu (înclinându-se).

D-nă . . . mă duc.—Dar voiū veni numai decât, să-ți întorc visita.

Elisa

Ce fel . . . te întorci? . . .

Soreanu

Negreșit. Pe când trecem prin grădină, Marioara mi-a spus că ești acasă și că îți este urit. Atunci am venit să te văd, deci d-ta ai avut bunătatea a mă chema și după regulele celei mai stricte bunecuviințe, am dulcea îndatorire, de a reveni să 'ți mulțămesc. La revedere d-nă. (ese prin stânga).

Elisa (uitându-se după dânsul).

Dragă Costine, ai să perzi rămășagul. Nu știu care-ți este planul; dar pe cât văd Soreanu nu este de loc hotărît să plece.

Scena V.

Elisa și Colonelul.

Colonelul (intrând prin fund cu chipiul în cap).

Tot mai ții rămășagul? . .

Elisa.

Mai mult de cât ori când.

Colonelul.

Atunci lasă-mă și pe mine să lucrez.

Elisa.

Mă duc să mă îmbrac.

Colonelul.

Ah!.. uitasem, dacă te îmbraci apoi te rog pune-ți o rochie neagră (Elisa se uită lung la dânsul). Scii și acesta intră în condițiunile noastre.

Elisa (rizând).

Bine... însă te înștiințez, că nu ai nici un minut de pierdut, fiind-că d-nul Soreanu mi-a spus că va veni îndată, prin urmare pregătește-te.

Colonelul.

Fii pe pace, sunt gata, (eșind prin drépta trimițându-i sărutări).
Răutaciosule !..

Scena VI.

Colonelul apoi *Marioara*.

Colonelul (*Marioarei* care intră).

Stăpână-ta așteptă pe d-nu Soreanu... vezi când va sosi, poți să-l aici.

Marioara.

Prea bine d-nule Colonel.

Colonelul.

Ah!.. să scii că pe ziua de azi, nu mai sunt Colonel.

Marioara.

Ce fel, nu înțeleg?

Colonelul.

Chiar așa! Nu ai nevoie să înțelegi, numai nu uita ce-ți spun : astăzi sunt Maiorul Stefan, ai să îți minte?

Marioara.

Prea bine d-le Colonel.

Colonelul.

Iar... Vezi, caută să nu faci vr'o încurcătură și să nu uiți, dute... (*Marioara căcă să iasă prin fund*). Să spui tuturor în curte, să nu pomenescă nimic despre întorcere mea. Aide dute și ia séma.

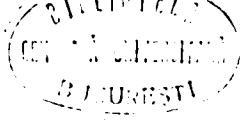
Marioara (eșind).

Ascult d-le Maior.

Scena VII.

Colonelul (singur, aprinde o țigară și se plimbă de-a lungul scenei).

Cât de lesne se încredă și se înșală femeile! Cele mai virtuose sunt și cele mai încrezătoare. Ele nu-și pot închipui că simțirile și pasiunea sunt supuse evoluțiilor sufletesci și că înainte de a se statornici, ele pot lua tot felul de schimbări unele mai ademenitoare de cât altele. Femeile pot să-și facă un idol dintr'un bulgăre de zăpadă... Așa d-nul Soreanu surprins, orî isgonit de mine s'ar înrădăcina pôte în inima Elisei și eă nu voiă să-l las să se poetizeze. Tactica mea va fi însă generosă... îl voi face numai ridicol și'i va fi de ajuns! Femeile potă să-și pérză capul chiar după ómenii nebuni,

însă după cei ridicoli însă nici odată. Prin urmare gingașul
meu diplomat... vom vedea cine e mai dibaciū dintre
noi amēdoī!. (se uită pe feréstră). Iată dușmanul (își indeasa
chipiul pe cap). Sânge rece și răbdare!

Scena VIII.

Colonelul, Soreanu.

Soreanu (intră prin fund, la vederea Colonelului se opresce
pe prag și salută cu politețā).

Colonelul (cu chipiul în mână).

Căutați pe cine-va d-nule?

Soreanu.

Da, d-nule, socoteam că d-na Costin este acasă.

Colonelul.

E acasă, s'a dus până în camera sa; o s'o vedem în
curēnd póte. (dându-i un scaun). Pofțiți de ședeți, (își pune
chipiul pe cap).

Soreanu (aparte, privind pe Colonelul).

Un militar, óre nu e Colonelul? (tare). Mă rog cu cine
am onóre?

~~Colonelul.~~

Cu Maiorul Stefan... și eū ași dori să mă norocesc...

Soreanu.

Nicu Soreanu, doctor în științele politice și adminis-
trative, fratele d-nei Nereanu prietena gazdei.

Colonelul. (stringându-l de mână).

Îmi pare bine.

Soreanu (asemenea).

Incântat de cunoștință.

Colonelul.

Sunteți fratele d-nei Aspasia Nereanu, care este bună prietenă cu d-na Costin.

Soreanu.

Da, d-nule Maior.

Colonelul.

Atunci fiind-că am fericirea de a mă socoti și eu printre cei mai buni prieteni ai d-sale, v'ași cere voce, ca în puterea proverbului să vă iașu chiar de pe acum drept o bună cunoștință.

Soreanu.

Cu cea mai mare plăcere.

Colonelul.

Vă mulțumesc. (scóte și-i oferă o țigară). Fumați ?

Soreanu.

Da Maiorule, însă nu știu dacă aici ?..

Colonelul.

Oh !.. nu face nimic, gazda îmi cunoște deprinderile mele de soldat și de aceea am voce deplină

Soreanu.

Dacă e așa, primesc (ia o țigară). Vă mulțumesc (a parte,

pe când arde chibritul). De nu mă înșel, mi se pare că maiorul ăsta e un om cum se cade. (fumează)

Colonelul.

Cum găsești țigările? . . le-am cumpărat de la Nicopoli.

Soreanu.

A! . veniți de peste Dunăre, d-nule Maior?

Colonelul. (ostând)

Da, d-nule.

Soreanu.

Eată un da, care vă face multă onoare, a dori războiul este cea mai mare laudă pentru un militar.

Colonelul.

Nu doresc și nici îmi pare rău că am părăsit câmpul de luptă, ci sunt mâhnit din pricina însărcinării ce am a îndeplini aici. Oh! . cea mai amară, cea mai grea!...

Soreanu.

Ce vreți se zici? . .

Colonelul.

Am venit într'adins de acolo, ca să vestesc d-nei Costin, nenorocita întâmplare . . . cum nu ți-a spus nimic? . .

Soreanu.

Nimic . . . am vorbit numai cu Marioara.

Colonelul

Marioara nu știe încă nimic, ea iubea atât de mult pe bietul Colonel.

Soreanu.

Bine . . . și ? . . .

Colonelul. (cu un aer mâhnit).

Ei ?.. da . . . așa este . . . o mare nenorocire
Colonelul a fost rănit de un glonțu pe la sfârșitul bătăliei.
de la Rahova.

Soreanu.

Colonelul Costin ?

Colonelul.

Da, vechiul și bunul meu camarad. Trei zile după
rănire, cu toate îngrijirile noastre . . . sërmanul meu prieten
(suspînând) nenorocitul . . . Costin . . . a murit ! . . .

Soreanu. (mâhnit).

Cum se pôte ! bietul Colonel !

Colonelul. (a parte imitându-l)

Cum se pôte ! .. bietul Colonel ! Eată tot panegiricu
meu ! . . . cu toate acêstea d-nule diplomat de-acum te am
în mână.

Soreanu.

Dar d-na Costin ce a făcut ? ce a zis ? . . .

Colonelul.

Înțelegi, că cele de 'ntâi momente au fost îngrozitóre
. . . lacrimi . . . țipete . . . atacuri de nerve, în sfârșit
tot ce se obicnuesce la asemenea ocaziuni . . . Am lăsat
și eu să trecă furtuna și ducând-o binișor până în camera
ei, am rugat-o să se liniscască.

Soreanu.

Biata Femece . . . cu greu are să se mănânce de această nenorocire !

Colonelul.

Hm ! . . . femeile ! . . .

Soreanu.

Oh ! . . . d-na Costin, își iubea foarte mult bărbatul.

Colonelul. (privindu-l lung).

Forțe mult !

Soreanu.

Negreșit.

Colonelul.

Atunci îl va plânge câteva zile și o să-i treacă.

Soreanu.

Ah ! Maiorule nu se cade să vorbești astfel.

Colonelul.

Póte că trec întru cât-va peste măsura obicínuită, însă fii sigur că experiența mea nu mă prea înșelă. Femeile sunt ca și popórele nestatornice și capricioase . . . Regele a murit, să trăescă Regele ! . . . bărbatu meu a murit, să trăescă bărbatu-meu !

Soreanu.

Bietele femeii, cât le nedreptățesci ! O văduvă însă nu se póte gândi la măritișu așa de grabă, cum spuți d-nia ta.

Colonelul.

Și de ce nu ?

Soreanu.

Fiind-că pentru dênsele, cásătoria nu mai póte avea acel misterios farincc : curiositatea.

Colonelul.

Uiți însă, aceea ce se numesce a doua natură ; deprinderea.

Soreanu.

Așa dar crezi că . . .

Colonelul. (tâindu-i vorba).

Cred că, ori și ce femeie îndată ce este liberă, nu gândește la nimic alta decât a-și înlănțui éráși libertatea, mai cu sémă când un ténér frumușel, de spirit, plăcut . . . i-ar cânta pe tóte tonurile : ah ! te iubesc, ah ! de ce nu ești liberă ? . . pentru ce nu-mi poți fi soție ? Te vęd scumpul meü domn că mă cam privesci cu mirare, și cu tóte acéstea nimic mai simplu. Elisa scria bărbatului său fórte des și mai în totdeauna numele d-tale se găsea în scrisorile ei. Bietul Colonel nu avea nici măcar o umbră de bănuéla, ba încă de multe ori îmī vorbea despre d-ta ca de un bun și adevărat prieten, cu care ar fi fost fericit să facă cunoscință și să trăescă ! . Ce vrei, bărbații sunt toți la un fel. . ah ! . . d-le Sorénu de acum ai o nobilă însărcinare, aceea de a mângăia pe o femeie tristă, de a o face să uite scumpele-i epolete, de a-i crea în sférsit o existență mult mai dulce decât cea d'ântéi.

Soreanu.

Acésta va fi fórte cu anevoie.

Colonelul (stringându-î mână).

Îți mulțumesc pentru umbra prietenului meu ; dar nu cred să fii convins despre ceea ce zici . . . pentru că de !... o... văduvă !... Mă rog... gânditu-te-ai vr'odată la ceea ce vrea să zică o văduvă !.. Póte că nu !.. Un om ordinar s'ar teme de-o văduvă și ar fugi de dânsa ; pe când un om inteligent ca d-ta, o consideră ca un puternic indemn de a o cunósce mai bine. Ce e drept, a face să se uite trecutul, câtă bucurie, câtă fericire, e mai mult decât o învingere, e un adevărat triumf ! (după o pauză). Ce zici ? nu esci de părerea mea ?..

Soreanu.

D'impotrivă .. numai . . .

Colonelul.

Dar căsătoria te înspăimântă ?

Soreanu.

Să-ți spun drept, nu m'am gândit nici odată, cu dinadinsul la dânsa.

Colonelul.

Eram sigur de acésta. Ai să te gândesci ânsă și să mă crezi, ai să fii fericit, fără de vóe. Ce plăceri liniscite, pe care din nenorocire, mulți oameni nu le cunoscú. La noi d-le. . . lumea ia tóte lucrurile în rís, péné chiar și dulceața liniștei casnice .. d-ta însă, care ai un spirit înalt și o judecată... în afară de cercul strâns al ironiei și al banalității lumesci, vei urma calea pe care te va călăuzi simțimântul nobil și curat de care esci coprins și fiind-că ai o datorie de îndeplinit, o vei îndeplini-o nu este așa ?

Soreanu.

Dă-mi voce, o datorie?... cuvântul e prea tare.

Colonelul.

Și-l mențin, cu toate acestea! căci de! când cine-va a zis unei femei că o iubesc; și când ea a răspuns iubesc-mă, datoria unui om de inimă, este de a se căsători cu acea femeie, dacă poate să o facă.

Soreanu.

Dar d-na Costin nu mi-a zis nici odată: iubesc-mă!

Colonelul (a parte).

Atât ar mai fi lipsit!(tare). Dacă nu ți-a zis, te-a lăsat, cel puțin, să înțelegi că avea de gând să o zică, și acum mai ales, când nu mai e nici o piedică pentru acesta, are să ți-o zică fără îndoială. Vezi dar că onórea d-tale e legată pentru tot-d'auna către dânsa.

Soreanu.

Cum onórea?... d-nule Maior mă iartă dar exagerezii lucrurile așa de mult!

Colonelul.

Nici de cum, mórtea Colonelului îți deschide un orizont fără de margini, această nenorocire este o fericire pentru d-ta.

Soreanu.

O fericire!.. dă-mi voce să-ți spun Maiorule, că cuvântul e aspru.

Colonelul.

Pentru bietul Costin! Ce vrei?... Póte că-ți par prea

sceptic... însă te rog... nu te supăra, căci nu e vina mea, meseria de soldat m'a făcut atât de pozitivist. Așa de exemplu, glonțele dușmanului rărescū rândurile noastre, noi ne plângem camarazii perduți, însă ne bucurăm și de înaintarea ce ne așteptă. Fă și d-ta ca noi, bine-cuvintéză mórtea Colonelului care-ți dă o femeie frumoasă și plină de daruri scumpe, aceea-ce crede-mă, prețuesce mai mult de cât un grad milităresc.

Soreanu (cu capul plecat pe mână după ce a ascultat îl ridică).

Esci însurat Maiorul?

Colonelul (mușcându-și buza ca să nu riză).

Nu d-le Soreanu . . (ascultând). Tăcere.. iată gazda...

Soreanu (sculându-se).

Atunci mă duc.

Colonelul.

De ce ? faci rău să plecî tocmai acum, stai te rog, lasă că pun eū cuvânt pentru d-ta.

Soreanu.

De ce să te superi, voi veni mâne ; e mai cuviincios.

Colonelul (a parte).

Amorașul nostru a început să bată din aripî (tare).
Nu pleca te rog, stai aici, căci am nevoie de d-ta.

(Elisa intră prin drépta îmbrăcată în negru).

Scena IX.

Aceiași, Elisa.

Colonelul (apropiindu-se de Elisa la al doile-a plan vorbindu-i încet)

Ia un aer trist fórte.

Elisa (incet).

Pentru ce ?

Colonelul.

Pentru Soreanu.

Elisa.

Ce fel ? nu înțeleg.

Colonelul.

AI uitat învoiala noastră. Fă-te că ești măhnită, alt-fel m'ai împotrivi. (*Elisa ia un aer trist*). Așa, foarte bine, (merge spre Soreanu în fața scenei). D-nule, d-na Costin te roagă să rămâi, o dorește chiar și-ți mulțumesc.

Soreanu (cu un aer de circumstanță).

În adevăr d-nă, am aflat nenorocirea ce vi s'a întâmplat, (*Elisa merge spre planul întâi*).

Colonelul (la stânga ei, incet).

Nu te mira de ce-ți va spune și răspunde.

Ce să răspund ? *Elisa* (incet).

Ce vei vrea. *Colonelul.*

Elisa (lui Soreanu).

Îți mulțumesc de bunavoință ce ai (către Colonel incet)
Pentru ce ?

Colonelul (asemenea).

Pentru durerea mea.

Elisa (lui Soreanu).

Pentru durerea mea.

Colonelul (încet lui Soreanu).

Biata femeie, cât e de mișcată!

Soreanu (încet Colonelului).

Socotesc că ar fi mai bine să mă retrag, (căt-re Elisa).
Intr'un asemenea moment, înțeleg că trebuie să aveți
nevoie de singurătate, mai ales că Maiorul . . .

Elisa (mișcată).

Maiorul? . . .

Colonelul (încet).

Maiorul sunt eu.

Soreanu (Elisei).

Are să vă vorbescă, despre dânsul.

Elisa (cu mirare).

Dânsul? . . . Cine?

Colonelul (încet Elisei).

Tot eu.

Soreanu (Elisei).

Și să vă spună ce a zis și ce a făcut în cele din urmă
momente. (Elisa privesce cu mirare la amândoi).

Colonelul (încet Elisei).

Am murit!

Elisa (se uită la Colonel cât-va apoi ia un aer trist).

Scumpul meu domn, Maiorul care-mi vorbește în nu-
mele bărbatului meu și pe care dar trebuie să-l ascult

m'a sfătuit să nu rămân singură în mijlocul durerii mele și mai cu seamă să nu îndepărtez pe amicii cei adevărați, care au bunătatea să împartă durerea cu mine. Rămâi dar, te rog . . .

Soreanu (inclinându-se).

Sunt la ordinele d-vóstră.

Colonelul

Fórte bine! Acum d-nă, fiind-că d-nul Sorénu este atât de bun, a vă ține de urît, îmi veți da voce să mă duc în grădina (Elisa face semn din cap că da). La revedere d-nule, și îmi pare bine de cunoscință. (se stringă de mână, Col. ese prin stânga).

Scena X.

Acceași afară de Colonel.

Soreanu (a parte, pe când Elisa așeza niște hârtii pe masă).

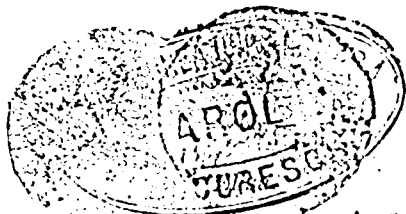
Datorie, onóre, căsătorie? . . cum mă ducea Maiorul cela! Pe onórea mea, te trimite la cununie cu sabia în cóste (privind pe Elisa). Să aibă óre dreptate? . . Elisa îmi pare liniștită de tot, nenorocirea să-i fie óre mai puțin grea de cât gândeam?

Elisa (se pune pe canapea).

Nu zici nimic, d-nule Soreanu?

Soreanu.

Ce vrei să zic, d-nă? Situațiunea în care te afli este atât de durerosă și de neasteptată pentru mine, încât sunt cu totul sdrobotit.

Adevărat? . . . și cu toate acestea încă odată îți spun, că am trebuință de prieteni și de compătimire.

Soreanu.

Așa este, însă te-ai gândit că sunt une-ori situațiuni nevinovate și leale, pe care o neprevăzută întâmplare le poate schimba cu desăvârșire? Una dintre aceste situațiuni este și a noastră.

Elisa.

Nu te înțeleg, . . . ce vrei să zici?

Soreanu (așezându-se pe un fotoliu).

Binevoesce a mă asculta puțin. Să nu ne facem iluziuni d-nă, lumea este rea și pismașă. Până acum, nimic n'a făcut-o să cate la noi, dar înțelegi că mórtea Colonelului va schimba foarte mult această stare de lucruri. Par'că auzim zicându-se: «Sciți că Elisa Costin a rămas văduvă? Așa?! Biata femeie, ce tristă trebuie să fie! Da; însă din fericire și-a găsit o mângâere. Ce spui? . . . Cum? Pe cine? . . . Pe Nicu Soreanu? . . . Tânăru diplomat? . . . Tocmai. Bietul Colonel! . . . » Iată pentru ce, eu trebuie să plec de aici.

Elisa.

D-nule Soreanu, îți mulțumesc de dovada de stimă, ce mi-ai dat acum, însă de ce nu vrei să zici că . . . țării amândoi de conștiința pozițiunii noastre, ar fi o datorie chiar să nu ne temem de vorbele lumii?

Soreanu.

Crede-mă d-nă, că avem d'impotriva datoria de a face ca aceste vorbe să nu ajungă până la noi și să nu ne atingă. Numai Dumnezeu știe aceea ce sufer din cauza acestei despărțiri, însă plecând te voi lăsa fără de pată și conștiința mea pe deplin mulțumită, va căuta să'mi aline durerea pricinuită de jertfa ce fac!

Elisa (a parte).

Bietul băiat! E foarte bine aceia ce-mi spune... (după o pauză). Jocul e primejdios, însă am să-l încerc. (tare) Știi că purtarea d-tale este foarte frumoasă?

Soreanu.

Oh! d-nă.

Elisa.

Da, foarte frumoasă și merită răsplată. (pauză) De acum înainte, sunt singură stăpână pe viața mea și deci îți zic, din totă inima: rămâi cu mine, te rog... o voi!..

Soreanu (a parte).

Aici morții se duc mai repede, de cât cei din baladă (tare). Dar lumea ce va zice?

Elisa.

Lumea nu va lua în rău înțeles purtarea d-tale de cât dacă o vom voi noi, căci ea ori cât de bănuitoare ar fi afecțiunile curate o subjugă. Acele ce-mi spuseseși acum, îmi dovedesc că ai uitat unele din ideile ce aveai mai înainte. Intre noi de azi încolo numai un simțiment poate și se cuvine să rămâe: amicitia.

Soreanu.

Ce urit cuvânt, cu tot numele bun ce are !

Elisa.

Vrea să zică și d-ta esci ca toată lumea ?

Soreanu.

Toată lumea are mai mult spirit de cât mine. a zis
Voltaire, și a avut dreptate.

Elisa.

Cu toate acestea, Voltaire s'a mulțumit numai cu amiciția
lui Ninon de Lenclos, de și nu era măritată.

Soreanu.

Da, de cât el avea 18 ani și Ninon 70

Elisa.

Prin urmare nu'mi primesci propunerea ?

Soreanu.

Ba nu, o primesc însă cu o restricțiune.

Elisa.

Esci ingrat ca toți bărbații...!

Soreanu.

Zici așa, pentru că nu mă cunosc și mă judeci rău.

Elisa

Nici de cum, ci fiind-că te îndemn a primi amiciția
mea, fără de nici o restricțiune și pentru că'mi vine foarte
greu văzând că mi-o înlătorezi.

Soreanu.

Esci prea bună.

Elisa.

Veți vedea, cât de dulce va fi această legătură d'între noi! Amiciția este simțimântul cel mai curat și mai nevinovat. Câte lucruri se pot spune, câte se pot îndrepta! Inima ți se deschide cu mai multă plăcere către un prieten. El scie și are dreptate a sci totul. Afară de aceasta deosebirea gusturilor și a scopurilor, nu pricinuescū nici o gândire vicleană în cât o ast-fel de legătură este vecinică. Mănile ce se unescū frăștesce într'un asemenea cas, potū să stea pentru tot-d'auna unele într'altele. Iată mîna mea; ți-o întind prietenesce, din tótă inima.

Soreanu

Și eū o primesc cu bucurie; cu tóte acestea mi se pare că...

Elisa.

Se vede că vrei să'ți cad în genunchi ca să primesci?

Soreanu (sculându-se)

D-nă, de acum înainte aicea voiū să mor!

Elisa.

Îți mulțumesc din suflet și spre a-ți da o dovadă despre recunosciița mea, veți sci că de azi înainte casa aceasta este ca și a d-tale. (pausă) Du-te acum de mai ține de urit Maiorului, căci am nevoie de repaos și de linisce. La revedere.

Soreanu (plecându-se să-i sărute mâna, *Elisa* i-o trage și se scóală).

La revedere d-nă (aparte îndreptându-se spre fund). La ce dracu a murit tocmai acum *Colonelul*! Atât mai rău pentru dănsul (ese).

Elisa (singură).

Am câștigat dragul meu *Costin*! N'ai să mai mergi de acum înainte la răboi! Imi pare rău însă de bietul *Soreanu* căci s'a purtat foarte bine. Dar ce nu facem noi femeile pentru bărbați!

Scena XI

Elisa, Colonelul.

Colonelul. (intrând prin stânga).

Hei despărțirea a fost duioasă?

Elisa.

Dragă *Costine* iată răspunsul, ia o coală de hârtie, un condei și scrie.

Colonelul.

Cui?

Elisa.

Ministrului de război. Datoriile de joc se plătesc îndată și cinstit. D-nul *Soreanu* nu pleacă, prin urmare dă-ți demisia.

Colonelul.

Mă iartă, datoriile de joc se plătesc în termen de 24 de ore, deci mai am vreme. Să vede că l'ai fermecat?

Elise.

Se pôte, cu tôte că ar trebui să fiu supărată pe d-ta.

Colonelul.

Pentru ce...? glumesci negreșit.

Elisa.

Nici de cum. Firesce, a înșela pe Soreanu, a-ți schimba numele, a te face să treci drept mort, și a mă sili să fiu părtașă la tôte aceste minciuni?. In adevăr esci foarte dibaciū, căci după cum prea bine ți-ai fost închipuit, Soreanu mî-a mărturisit că vrea să plece, însă eū nu am primit această jertfă și... nu va pleca.

Colonelul (mușcându-și mustața).

Și ce i-ai spus pentru ca să-și schimbe hotărîrea?

Elisa.

L'am rugat să rămănemū bunī prietenī și nimic mai mult, făcendu-l să înțelégă că aceasta este singura legătură ce pôte exista între noi.

Colonelul.

Iată o idee care nu putea să se nască de cāt în creerī unei femei oneste ca tine.

Elisa.

Pentru ce?

Colonelul

Apoi cum socotesci că Soreanu va fi atāt de *nepri-ceput* în cāt să creadă că o asemenea legătură vē va putea unī, cānd zici că te iubesce și cānd știe că esci vėduvă.

Elisa.

Rămâne, pentru că primesce alt-fel ar pleca.

Colonelul.

Fii sigură că Soreanu temându-se de primejdiile viitoare este pôte pe cale de a se depărta de dănselc.

Elisa.

Nici de cum.... El nu se teme de nimic, nu va pleca și d-ta nu vei mai fi Colonel.

Scena XII.

Acciași, Marioara

Marioara (aducând jurnale).

Iată Monitorul și cele-l'alte jurnale.

Colonelul

Punc-le pe masă.

Elisa (lângă masă cu condeiu în mână).

Costine, fii jucător cinstit și plătesce.... ține condeiu și scrie Ministrului.

Colonelul

Indată, îndată, (Marioarei). Unde-i d-nul Soreanu?

Marioara.

D-nul Soreanu a plecat.

Elisa (repede).

Ce zici?...

Marioara

D-nul Soreanu a plecat călare.

Colonelul.

Ha! Ha! Ha! Asta-i mai mult de cât o retragere, e o adevărată fugă. (Marioara ese, către Elisa care se îndreptă spre feréstră). Eî, nu te înduioşa dragă, voină să mă baî, ai perdut lupta.

Elisa (după cât-va timp privind pe feréstră cu bucurie).

A !... eram sigură... Iată d-nul Soreanu, se întórcce în fuga mare... acum ce mai zici eroule?

Colonelul

Zic că mai e vreme pēnă de-séră şi că ar fi bine să mă laşi singur cu prietenul d-tale.

Elisa.

Cu plăcere, mai ales că trebuie să'mi joc rolul meu de vėduvă cum se cuvine.... la revedere! (ride tare eşind prin drépta).

Scena XIII.

Colonelul, Soreanu.

Soreanu (intră prin fund, Colonelul e lângă masă citind un jurnal).

Vē căutam d-nule Maior şi îndreptēndu-mē după glasul Marioarei am intrat aici.

Colonelul

Ce fel glasul Marioarei?

Soreanu.

Negreșit nu a eșit ea de aici acum ?

Colonelul

Nu, era d-na Costin, s'a dus să mai plângă.

Soreanu (a parte).

Ce fel Elisa?... Ea să fi ris ast-fel, ce vrea să zică asta?...
(tare către Colonel care se primblă). Dar ce ai Maiorule ?

Colonelul

Sunt cam surprins de întorcerea d-tale fiind-că Marioara 'mă spusese că plecaseși. Se vede că lacrămile văduvei nu te mai înspăimântă.

Soreanu.

Drept să'ți spun, foarte bine ai zis, trebuie să-l plângă și pe bietul Colonel câte-va zile ș'apoi....

Colonelul (răpède).

Apoi....

Soreanu.

Apoi scumpul meu Maior, datoria, onórea dupe cum singur 'mă-ai zis, aú să'mă aréte calea ce trebuie să urmezú.

Colonelul

.. Calea Primăriei.

Soreanu.

Și a Bisericei, tocmai ! (Col. se primblă nerăbdător). Dar ce ai?... ..

Colonelul

Nimic, nimic, hotărîrea ce ai luat mă încântă, și fiind-

că ai să te însori, sunt atât de mulțumit în cât am să
beu în sănătatea....

Soreanu (întrerupându-l).

Nunții mele.

Colonelul

Așa dar, te-ai hotărît ? (sună, Marioara intră și vorbește încet).

Soreanu.

Cu desăvârșire... scii că adineaori îți spuneam că Elisa
încă nu'mi zisese că mă iubesc, acum a făcut mai mult
de cât atâta 'mă-a dovedit....

Colonelul

Ți-a dovedit ? . . . (intră Marioara, care aduce o tavă cu două
pahare și o sticlă de Madeira).

Soreanu.

Da, 'mă-a dovedit și scii cum ; îndemnându-mă să
rămânem bunii prieteni. Înțelegi foarte bine ce vrea să zică
prietenia cu o femeie ca dânsa, e cea mai gingașă prefață
a amorului. Este *nu* al'femeilor care au de gând să zică *da*.

Colonelul (turnând vin în pahare).

Câte o-dată. (se pune pe scaun).

Soreanu

Intotdeauna, și apoi mai am și alte dovezi foarte con-
vingătoare.

Colonelul

Care ?

Soreanu

Maiorule, îmi cei prea mult. (Colonelul mototolesce Monitorul)
Ia sama că o să rupi jurnalul.

Colonelul (privind jurnalul și svêrlindu-l pe masă).

Apoi.

Soreanu (îi jurnalul își aruncă ochii pe densusul fața ia se luminéază de bucurie, îl pune în buzunar, a parte).

Așa merge treaba?! Apoi lasă pe mine, dragă Maiorule (tare ciocnind paharul). În sănătatea bietului Colonel! (Colonelul bea repede Soreanu privesce portretul Elisei). Ce frumoasă e, ce păr, ce ochi, ce înfățișare nobilă și modestă.

Colonelul

Da, reposatul avea gust.

Soreanu

Dovadă Madeira acésta, care e minunată.

Colonelul

Reposatului ăi plăcea lucrurile bune.

Soreanu

Avea dreptate. Un om neînsurat mănăncă pe unde apucă, pe când . . .

Colonelul (tâindu-i vorba).

Pe când cel căsătorit se pune în fiecare zi la aceeași masă și înaintea aceleiași femei

Soreanu

Ce viață dulce, nici o ostenéla, nici o emoțiune, tot-dea-una repausul, liniștea deplină, albastrul cel mai curat ca cerul Italiei, dimineața un suris.

Colonelul

Obicînit.

— So —

Soreanu

Apoi o sărutare;

Colonelul

Reglementară.

Soreanu

Ziua o preumblare.

Colonelul

În tot-dea-una aceeași.

Soreanu

Orî vre o vizită!

Colonelul

Neconținut la aceleași persoane.

Soreanu

Ce lucru minunat! nu mai simți că ești om.

Colonelul

Ci automat.

Soreanu

Se poate Maiorule; însă un automat pus în mișcare de către fericire. Viața curge ușor alături cu femeea ce iubesci, încât uiți că bătrâneța se apropie . . .

Colonelul

Da, fiind-că părul cel alb pe care-l găsești dimineața în capul tău îl găsești seara și în capul femeii.

Soreanu

Așa se înrădăcinează iubirea în oameni, toate lucrurile mergă astfel . . .

— 81 —

Colonelul

Ilusiunile care fugă . . .

Soreanu

Monomaniile ce se nască . . .

Colonelul

Sbărciturile ce ne încrețescă

Soreanu

Așa e legea naturii! . . Ea însă, nu te împedică să
ajungi liniștit la capătul vieții.

Colonelul

Fără să bagi de seamă că ai trăit pe socoteala altuia,
că ai mers ca într'un balon, fiindcă nu ai simțit cum te
duceai înainte.

Soreanu

Ba nici-de-cum, căci fericirea ce te însoțesce, îți pôte
da în totdeauna adevărata măsură a vieții.

Colonelul

Cu toate acestea, odată însurat, trebuie de multe ori
să te lezezi pene și de cariera ce înbrățisezi ale căreia
cerinți nu se potrivesc pôte cu noua-ți pozițiune. Gânditu-
te-ai la acesta? . . . Firesce, nu poți să-ți lași nevasta
ca să te ducă în fundul lumii ca soldat ori ca diplomat.
Eacă colonelul Costin a vrut să facă și una și alta, dar,

Soreanu (tăindu-i vorba).

Dar a murit . . . ah! . Maiorule, ce fericire să fii ur-
mașul unui om ale căruia greșeli le cunosc. Nimic

mai lesne de cât a te feri de dênsele. Eu sunt încredințat că succedând răposatului Colonel, voiû scri să-mi fac o adevărată poemă de iubire și de fericire casnică. (ciocnind paharul). În sănătatea d-tale d-nule Maior,

Colonelul (furios).

Intr'a d-tale d-nule (a parte). Am perdut rămășagul, însă îl voiû ucide.

Soreanu (urmând și făcându-se că nu înțelege turburarea Colonelului).

Ast-fel dar, fiind-că ți-am dovedit că înțeleg tot ca d-ta dulcêța căsătoriei și datoriile omului însurat, aș dori să vorbesc cu d-na Costin în fața d-tale. (ascultând). Ah! Eat-o! Ascultă și te bucură! (se duce spre ușa din dreapta pe care intră Elisa).

Scena XIV.

Acciași, Elisa mai pe urmă Marioara.

Soreanu (în fața Eliset)

D-nă îmi este peste putință a-mi mai stăpêni inima, Amiciția ce mi-ai oferit este un chin grozav. D-nul Maior, fratele de arme al soțului D-tate, m'a făcut să 'nțeleg acêsta, arătându-mi și desvêlindu-mi puterea amorului meû. Da, Maiorule, nu te îndoii un singur minut, iaû în fața d-tale însărcinarea solemnă de a face pe d-na Costin să uite până și chiar amintirea gloriosului ostașu pe care îl plânge astăzi. A face să se uite trecutul, câtă bucurie, ce triumf, pentru o inimă iubitóre! Regele a murit,

trăiască Regele, bărbatul său a murit, trăiască bărbatul
său! . . . (cade 'n genunchi). Ah! . . . Eliso! . . . Te iubesc!

Colonelul (furios).

Asta-I prea mult!

Soreanu (sculându-se și abia stăpînindu-se de a nu rîde, a parte).

În sfîrșit! . . . (tare). Ce zici Maiorule?

Colonelul

Zic d-nule, că o ast-fel de mărturisire înaintea mea,
cel mai bun prieten al . . .

Soreanu.

Dar de vreme ce a murit . . .

Elisa

Negreșit . . . de vreme ce-a murit . . .

Colonelul

Ei! . Dómnă! . destulă comedie, (cătră Soreanu). D-nule
Soreanu, sunt Colonelul Costin!

Soreanu

Peste puțință!

Colonelul (cu amenințare).

Domnule!

Soreanu

Negreșit. Mênțin ca și d-ta adineaorî, ceea ce zic! Este
peste puțință să fi Colonelul Costin, de vreme ce
în Monitorul de astăzi, pe care din întemplantare, mi-am
aruncat ochii. (scóte jurnalul din buzunar). Am citit un decret
prin care esci înălțat la gradul de general.

Colonelul (surizând).

Ce fel? . . . atunci dar sciai că . . .

Soreanu (tâindu-1 vorba).

Da scieam că rîdeți de mine.

Elisa

Eartă-mă d-nule Soreanu era un rêmășag, m'ai făcut să câștig, n'o să uit nici-o dată. (Marioara intră).

Marioara (căt're Soreanu).

D-nule Soreanu, feciorul d-voastră v'e vestesce că trăsura este gata și v'e așteptă la p'ortă de-o jumătate de cias.

Colonelul

Ha! ha! ha! . De o jumătate de cias? . . Prin urmare d-nul Soreanu nu cunoscea încă înșelăciunea noastră, și poruncise să-1 fie trăsura gata. Acum înțeleg de ce plecase călare adin'ori, ce zici dragă Eliso?

Soreanu.

Oh! . . V'e jur d-nă, că era să mă întorc!

Colonelul

Nici că ne îndoim' despre acésta! Haide călătorie bună d-nule Soreanu și te grăbesce să nu pornescă trenul fără d-ta

(Soreanu ese urmat de Marioara salutând prin fund).

Colonelul (căt're Elisa).

Ei! Ce mai zici acum? Așa e că avém dreptate? . .
(se apropie de d'nsa și-1 ia m'ânile).

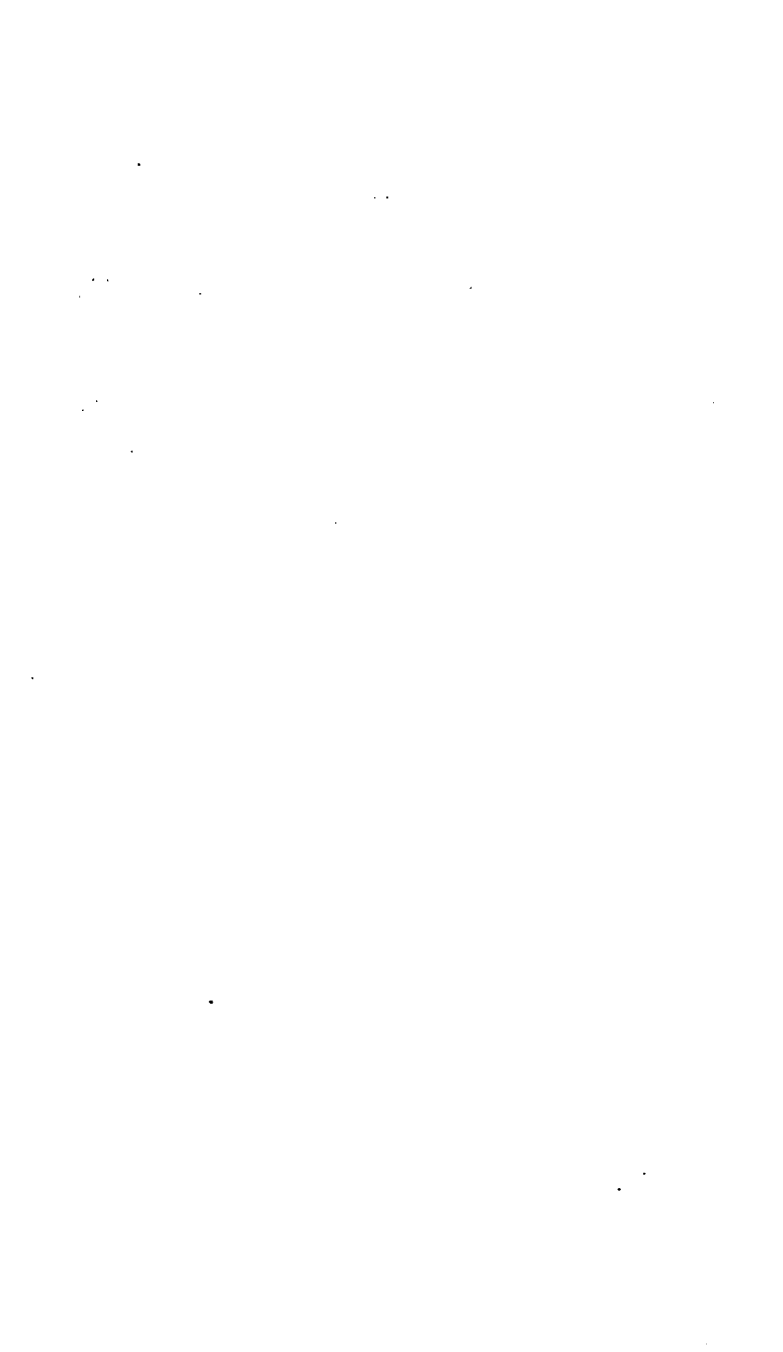
Elisa (tristă).

Da, am înțeles . . . și am pierdut. (privindu-l dulce) Tu însă mă iubești?! . . .

Colonelul (sărutând-o)

Dacă te iubesc?! Mă mai întrebî? Nu te măhni însă de ceea ce ți se întîmplă, fiind-că tot tu ai cîștigat . . . (Elisa îl privește duios). Imi voi ține cuvîntul, însă după război! . (îl sărută mîna.)

(Cortina cade).

PRIBEAGUL

Comedie într'un act.

Nu vindem țara noastră, nici cugetul pe bani
V. Alexandri—Despot-Voda.

PERSÓNELE :

<i>Moş Bucur Părcălabul</i>	60 ani	D-nu <i>Petre Velescu</i>
<i>Ileana</i> fiica sa	18	› D-na <i>Ar. Romanescu</i>
<i>Daniil Pribeagul</i>	40	› D-nu <i>Gr. Manolescu</i>
<i>Dascălul Brănduşă</i>	40	› › <i>St. Iulian</i>
<i>Florea Dorobanţul</i>	26	› › <i>C. Nottara</i>
<i>Maria</i> , mătuşa lui	30	› D-ra <i>A. Dănescu</i>
<i>Un sergent de călăraşi</i>	25	› D-nu <i>C. Costescu</i>

Țăranii—Călăraşi.

Scena se petrece în munţi, în zilele noastre.

Jucată pentru prima óră pe scena Teatrului Naţional în séra de
8 Iannarie 1879.

(Teatrul infățișează o odaie mare, în casa unui om cu dare de mână. — Ușa mare în fund dând într-o grădină. — Mai în fund se vede porța curții între doi plop. Înăuntrul odăii ferestra la planul întâiu, în dreapta; ușă în dreapta și în stânga, planul al doilea. — O masă mare de lemn învelită cu pânză albă, în stânga patru scaune de lemn împrejur, în dreapta o masă mică lângă o laviță învelită cu scórță. În colțul din stânga gura unei vetre, pe brăul căreia sunt înșirate farfurii de plumb și de pământ.— În colțul din dreapta o coidă cu prosópe cuse. Intre ușa și ferestra din dreapta, o ladă mare cu velințe).

Scena I.

Moș Bucur—Maria

Moș Bucur (șede gândind la ferestra).

(A parte.) Cum mă frământă gândul!

(tare). Și zici că o să vie.

Și dascălul Brândușa și Florea azi, Marie?

Maria (lângă masa mare lucrând la un ștergar).

Așa mi-au zis, cumetre.

Bucur (mergând încet la ferestra spre masă, se pune pe scaur).

Imi pare c'a șezut

La tãrg acuma Florea, mai mult ca în trecut!

Maria.

In óste, slujba este la rând ca mai 'nainte,
Odihna mai pe urmă. — Nu'ți mai aduci aminte ?

Bucur.

In vremea mea cumătră, era alt-fel ; acum
Trei zile esci acasă și două-zeci pe drum.
Și când a fost l'adică, o scie fie-cine,
N'am dat nici țera noastră nici cinstea de rușine.
Oșténul cel de astăzi, deprins cu târgoveți,
De-a târgului ispite, cu greú îl mai desveți ;
Căci multe mreji ascunse și multe nade are.—
—De la o vreme, Florea, de pildă mi se pare
Că nu'ți ca altă dată, voios și vorbitor.
Când se întorce acasă, ci stă tot gânditor.
Din zi în zi mai serbăd, oftéză și tănjesce,
Cu noi și cu Ileana, nici ríde, nici glumesce.
Eú drept să-ți spun, vèzèndu-l așa m'am socotit
Că póte, lumea-í lume, să fie îndrăgit
La târg mai scii păcatul ! și ca să fac cercare . . .
Imi vine peste mână, a'l întreba ce are,
Dar cată tu Mario, să afli, căci ades
Femeia înțelege și ce nu'ți de 'nțeles !

Maria

Moș Bucure, mă crede, să n'aí nici o 'ngrijire.
Căci Florea, de și tènér, e bun și blând din fire.
Și este drept la suflet la cuget lămurit,
Și patimí réle n'are și-í harnic și cinstit ;

Iar pe Ileana, uite, atăta o iubește,
In cât îi ardū și ochii, cu dēnsa când grăesce
Ș'atât'adună, 'n casă la lucruri pentru ea
Frumoase și alese, c'adesea îmi zicea :

„Ah de-aș avea putere, aș smulge din cer stele,
„Și-aș face-o mândră salbă, s'o dau llenei mele“.
Deci, Moșule, n'ai témă, să fi încredințat,
Că dacă-l vezi adesea gândind inourat,
El căuta pe semne, vr'un chip de 'mpăciuire,
A 'nsurătorii sale, cu slujba-i din oștire.

Bucur (sculându-se).

Frumos vorbesci. nepôtă și subțirel-mă iei.
Femeea, zēu te face să crezi și ce nu vrei!
Dar unde e Ileana ?

Maria (ducându-se până în fund).

E colo în grădină,

Intinde nisce pânză.

Bucur (gânditor în fața scenii).

Și grija cea haină,
Îmi tot frământă pieptul ! Ce rău e când aștepti
Să capeți vre-un sprijin la oamenii nedrepti !
Dar tot nu perd nădejdea, Brândușă-i bun de gură
Și pricina mea n'are nici neam de 'ncurcătură !

Maria (care tot timpul acesta, a scoborit scena observându-l).

De ce tot stai pe gânduri, Moș Bucure ? ce ai ?
(luându-l de mână și punându-l pe scaun lângă masa cea mică).
Stai colea ; altă dată ții minte îmi spuneai

Tot păsul și nevoia. Incede-te în mine.
Nu e cum-va de florea, că măhniciunea-ți vine?
Mai scii ceva de dănsul? Atunci te rog să-mi spui;
Căci de la mórtea sor'mei cū sunt ca mama lui.

Bucur.

Acuma despre dănsul nimic nu mă mai dóre,
M'ai lecuit cu vorba, ce-ai spus adineóre.

(grav).

Dar am, märe cumătră, colca un dușman foc
Ce-mi mistue odihna și gândul la un loc,
Si mă muncesce aprig și firea mi-o preface;
In cât de zece zile, nici că mai aflu pace
Și-mi este greu de viață, mă crede, draga mea!

Maria

Ca să-ți alin durerea, voiū face ce vei vrea.

Bucur.

Acum trei anī, ții minte, că mi-am vëndut ogorul
Și viile și móra, sē 'mpac neguțetorul
Care-mi făcuse bine cu banī și mi-am oprit,
O mica rămășiță, cu care am chibzuit,
Din noū să 'ncerc norocul rescumpărând averea
Rămasă de la tata; dar mi s'a frânt puterea,
Căci paguba vrăjmașă, pândindu-mē în drum:
S'a năpustit asupra-mi și m'a lăsat acum,
—Atât a fost urgia dărăpănării sale—
Să ies la bătrânețe, a 'ntinde mâna 'n cale
La ómenī. Casa asta, livada dintre vii

Și-o sfără de moșie, le-am fost dat chezășii
Să pot găsi mijlôce, de-a merge înainte.
Pe Daniil Pribeagul, sciindu-l om cu minte,
L'am fost luat tovarășu să-l am de alergat
Incolo și încóce; dar și el s'a 'ncurcat
Și s'a'nglodat atăta, încât plângea sërmanul,
Când din hărtii vëzut-a că se închee anul
Și noi n'avem în casă, măcar un ban căștig.
Atunci mi-a zis, în taină, că are un cărlig
Cu care poate face ca nimeni să nu scie
Cum am eșit la capăt, cu cea negustorie.
Eu l'am lăsat să facă, cu cinste negreșit
Ce-o crede el mai bine.

Maria.

Prea bine-ai chibzu

Și ce-a făcut Pribeagul ?

Bucur.

Nu am nici o sciin

Căci de atunci, se vede, i-a fost peste putință
Să vie să-mi aducă respunsul așteptat.

Maria.

N'o fi făcut nimica . . .

Bucur.

Orî a căzut la pa

De n'a mai dat pe-aicea. Dar tot ce sciu nepótă,
E c'am primit hărtie zicënd că: starea-mi tótă,
Cu toba se va vinde, în tērg de creditori!

—Eu am mănânat, de-aicea, pe la judecători,
Cu împuternicire, pe Dascălul Brăndușă;
Să mîergă să le spue la toți din ușă 'n ușă
Că nu este cu dreptul să-mî vînză starea mea
Cănd pân' acuma încă, n'a dat sîmă de ea
Tovarășul, ce este, dator pe jumătate,
Cu mine să 'mpărțescă, a pagubei pîcate

Maria.

E drept și nu-mî e tîmă, de judecata lor.

Bucur.

Așa ar fi, cînd omul n'ar fi pîrtinitor!
Eu n'avîm chip de-a merge, nici inimă și parte,
Să aibă tot, în lume, e cel cu banî, ori carte.
Banî n'am, cît despre carte, abia ghicesc și eu
Ici colo, cîte-o vorbă, precum dă Dumnezeu!

Maria.

E cîrturar Brăndușă, n'ai grijă!

Bucur.

Ba mi-e tîmă,

Și încă mult căci starea de care dau eu sîmă,
E zestrea fetei mele și pentru ea munceam
Voiînd s'o las bogată. Mai bine, zeu, muream,
Si mă scăpam de toate, în ziua de urgie
Cînd mi-am luat indemnul să fac negustorie.

(se scólă).

Nu e merit Românul, să tragă bun folos,
Decât cu chibzuială și cuget credincios;

Si numai cel ce umblă, cu cinstea dór în gură,
Ear pe din dos te sapă, te róde și te fură,
Nnumai acela 'și face avere și noroc ;
Căci tóte 's de vëndzare și lumea-î iarmaroc !
(Șe plimbă, apoi se duce în fund își tórnă un pahar și bea).

Maria (mergënd la fereastră).

(a parte)

Și Florea nu mai vine și Dascălul 'ntërzie !

(tare)

In ce zi hotărîse, la judecătorie,
Mezatul să începă ?

Bucur (din fund).

Alaltăeri saū erī
Nu-mī mai aduc aminte, dacā voescī s'o cerī.
Hărtia-ī la Ileana.

Scena II.

Aceiași—Brăndușă.

Brăndușă (de-afară).

Moș Bucure, cu bine

Bucur (mergënd spre pórta din fund).

Bine-ai venit, nepóte !

Maria

Simt alergënd în mine!
Fiori de nerăbdare ! Ce veste-o fi adus ?

(grăbesce spre ușă).

Bucur (intrând cu Brândușă).

Cum ai umblat? ce veste? vorbitu-le-ai, le-ai spus?
Ce chibzuială dat-ai? am câpătat dreptate?

Brândușă

Luai-mă cu 'ncetul, că vi le spun pe toate
(cătră Maria)

Bin' te-am găsit, cumetărl!

Maria

Bine-ai sosit la noi.

Cu zece ochi privit-am în cale-ți.

Brândușă (vesel).

Eu cu doi

M'aș mulțumi; cu ceea ce-ți strălucesc sub gene.

Bucur

De dragoste vă arde acum? nu vă e lene?

— Eu ferb de neastempăr și ei se dragostesc

Atâta mai lipesc! —

Brândușă

Las' că mă pocăesc

Moș Bucure, luând-o de-grabă de soție,

(vesel)

Femeii fă-i cu ochiul, dór pân' la cununie

Sciî să se porțe bine, c'apoi . . . dar eaca tac!

— Ia ad' o sticlă plină, cu setea să mă 'mpac

Si să-mi desleg și limba!

(Maria aduce o sticlă și trei pahare pe masă din stînga).

Bucur (punându-se jos).

De-î bea, măi vorbă lungă

O săptămână 'ntrăgă, tot n'are să-ți ajungă.

Brăndușă (inchinând).

Noroc și voe bună !

Bucur (ciocnind).

Amin ! (bea) Acum începi ?

Brăndușă (se pune jos).

Incep, dar măi 'nainte de vrei ca să pricepi
Cum o să mǎrgă vorba, să ai multă răbdare
Și să nu'mi faci, în trecăt, măcar o întrebare.

Bucur.

Ci zi acum, odată, nu vezi că te ascult !

Brăndușă (bea iar).

Îți măi aduci aminte deși e cam de mult,
Era o iarnă cruntă, zăpada și cu vântul
In fașe înghețate legase tot pământul
Ear gerul cel năprasnic, svêrlise peste văi
Podeie nêsd râvane și din plămâniî sêi,
Prin cödrii singurateci, pe calea părăsită,
Suffla dușmanul mórtea, pe firea 'ncremenită !
Și fiarele flămânde și corbiî osteniți,
Staü afundați în scorburi, de dënsul îngroziți !
Pe-o astfel de urgie, un om cu sacu 'n spate
Rëpus de ostenelá, la pórtă colo bate
Spunënd cu glas de jale, că este rătăcit

Că nimenea, în casă, din sat nu l'a primit,
Luându-l, zicea dănsul drept făcător de rele
Și părăsindu-l, prada, în vocea iernei grele !
Atunci de lângă vatră, sculându-te, i-ai zis:
Orî cine-l fi, străine,— căminul e deschis—
Esci om, vin lângă mine, la foc te încălzesc,
Și de povara vremii, aici te odihnesce.
—Moș Bucure, în felul acesta i-ai vorbit. —
Dar deși scos din iarnă, străinul n'a pornit;
Căci dulce e odihna și bună—adăpostirea
Sub strășina străină, la cei ce pribegirea,
Le e toég de sprijin, car inila ajutor.

Bucur

Eū l'am oprit.—Pribégul era om muncitor
Și blând și harnic . .

Brăndușă

Nu sciū cum s'a purtat în casă;
Dar sciū că azi Pribégul pe drumuri mă te lasă;
Incăt, în iarna vieții, ajuns'a-l, cum a fost
El, când sosi la vatră-ți—lipsit de adăpost!—

Maria

Te-a înșelat mișelul !

Bucur

Acésta nu se póte.

Maria

Se póte fórte bine. . .

Bucur.

De unde scii, nepóte ?

Brăndușă.

De unde sciü ? Ascultă. M'ai fost însărcinat
In locul d-tale să merg a sta la sfat
Cu toți judecătorii, ce hotărise a'ți vinde
Și casa și moșia.

Bucur.

Așa e,

Brăndușă.

Cum s'ar prinde,

M'am dus la fie-care, cu gând să iscodesc
Vr'un chip să stric mezatul.—Credeam să isbutesc,
Spunend că astă casă, ce-aũ scos ei în venzare
A fost în tot-deauna, limanul de scăpare,
Al lumii nevoeașe și că pe vechiu-i prag,
Al ospetiei ănger și-a'ntins în veci cu drag,
A sale sfinte aripă, sleind c'o mângăere,
A inimei necazurii ș'a trupului durere.
Le-am arătat că moșul nu-i singur vinovat,
Că are un tovarășu, că póte-i înșelat,
Că pricina nu este de cât de datorie,
Că dracul te descântă, când dai vr'o chezășie
Și că-i destul de mare dreptatea 'n țara mea,
Ca să ne-o dea și nouă și dracului s'o dea !
— Așa la câte șapte, le-am spus, păzind eu rândul,
De la mai mic, la mare, dar nu le-am furat gândul,
Nici inima cu vorba, așa că la mezat

Mi (i-au vëndut averea, ca cum ar fi suflat,
Pe-o arie bogată, o oarbă vijelie !

Bucur.

Cumpëatorul cine-i ?

Brăndușă.

Da cine alt' să fie
Decât acel cu care, odihna-i împărțit
Și 'n casă și la masă ca frate l'ai primit ?
E Daniil Pribeagul.

Maria.

Te-a înșelat, vezi bine !

Bucur.

Ba nici de cum Mario, el m'a scăpat pe mine
De ori și ce nevoe. Ții minte ce ți am pus !
Acesta e cărligul, pe care el l'a pus
Plătind cu cinste totul, firesce, să mă scape.

(Se scóla).

Brăndușă.

Lăcusta, e menită, Moș Bucur, să se 'ndópe ;
Ear cel pribeag, nu face în cale-i un popas,
De cât acolo unde el simte c'a rămas
— In astă lume stérpă dar plină de trufie —
Un colțu ce-i e prielnic, să facă avuție !

Maria (sculându-se).

Te-a sărăcit, hainul !

Bucur

Eú témă n'am de el,

Mi-e voitor de bine

Brădușă (sculându-se)

Pribeagul?... Un mișel!...

Scena III.

Acciași—Ileana (alergând din fund).

Ileana (intrând cu veselie).

Sosesce Florea, tată!

Bucur

Cum l'ai văzut, fetică?

Ileana

Eram ici în livadă (zărind pe Brădușă).

—Bine-ai venit. Bădică!—

Și căutând în zare, vėzuiu viind în sat
l'e Florea cu căruța ș'acasă a intrat.

Maria

Mă duc. Veniți la dēnsul?

Bucur.

Venim și noi îndată

(se apropie de Maria).

Vezi să nu-ı spuı lui Florea.

Maria

Nici vorbă!

Ileana.

Du-te tată

Si vin cu el degrabă.

Brăndușă (Ilenet).

Am să-l aduc pe sus.

Și zi ți-e drag voinicul? Zeu, cine-va mi-a spus
Că nu-l iubesci atâta, pe cât el te iubescce,
Si când la slujbă plăcă, în urmă nu-l doresce
Decât Maria numai.

Ileana.

Si crezi, ce-ai auzit?

Brăndușă

Firesce.

Ileana.

Prea crezi toate.—Scii tată, aū sosit
Nisce soldați, se vede că ear facū vânătoare.

Brăndușă.

Ei umblă după fete, nu după căprioare.

Ileano, te păzesce.

Ileana

Ce limbă rea mai esci!

(ia paharele după masa din stânga și le așeză în dulapul din fund).

Bucur.

Brăndușă, despre casă să nu mai pomenesci
La nimeni, nici lui Florea. Voesc să ved cum vine
Pribeagul, ca prieten ori ca un dușman.

Brăndușă.

Bine.

Bucur (Ilenet.)

Noi mergem pěn' la Florea, de va veni cum-va,
Să 'ntrebe despre mine, vr'un om..

Ileana.

Voiu alerga

Să-ți dau de veste, tată-

(Bucur și Brândușă pornescă spre fund).

Brândușă.

Ileano ocolosce
Când vei vedea soldații, căci ei, Doamne feresce,
Pe fetele frumoase în brațe le coprind
Și le descântă ast-fel, cât inimile—aprind ;
Apoi pe gât le fură, cu foc o sărutare
Că locul stă tot roșu și 'n veci leac nu mai are.

Ileana,

Am să te spun lui Florea, reütăcios ce esci.

Brândușă. (eșind).

Așa ? — Atunci 'toiū spune și eu că nu-l iubesci

(ride).

Ileana (de-afară).

Să vii de grabă, tată.

Scena IV.

Ileana. (intrând în scenă).

Istețu și bun de glume

E dascalul Brândușă, ar face pe o lume

Intrégă să tot rîdă.—(grijesce prin odae).

Ah! bine c'a sosit,

Perdusem și răbdare și tot.—A zăhovit

Acum ca nici odată ! De ce ? Mie nu-mi spune !
Of ! Doamne gândul aprig adesea cum te pune
Să te 'ndoesci de lumea, urzită din nevoi,
Ce când iubesci se 'ncece, cu drag numai în doi
(auzind sgomot în drépta).
Da cine e acolo ?

Scena V

Ileana—*Daniil Pribeagul* (apărând pe pragul din drépta).

Daniil (din pragul ușei, vesel).

Noroc și bucurie

Ileano și de grabă să-ți joc la cununie.

Ileana (întorcându-se),

(a parte)

(tare).

Ah ! *Daniil Pribeagul*.—Bine-ai venit

Poftim.

Si pën' s'o 'ntorce tata acasă . . .

Daniil (tăind vorba, punându-se pe scaun).

Să vorbim

Ca bunți și vechi prietini.—Moș Bucur ce mai face ?

E sănătos ?—Dar Florea tot nu te lasă'n pace ?

Ileana (aducându-i un pahar cu vin),

De când n'ai dat pe-aicea, se vede c'ai uitat

Că-i logodit cu mine și că-mi va fi bărbat.

Daniil

Ba n'am uitat copilă, dar cât am fost departe

De pragul ușei vóstre și n'am mai avut parte

Să te privesc în față, adesea m'am gândit
La tine mai cu sémă, și m'am adimentit,
—C'așa zidit e omul, în sine să hrănescă,
Nesocotite gânduri și să se ispitescă
Zadarnic, câte-o-dată, că pôte-ar fi ușor;
Să'și schimbe șirul vieții, precum ăi e pe dor!—

Ileana

Nu te 'nțeleg.

(se pune jos pe laviță).

Daniil

Ascultă. Tu scii că lângă mine

De-atăția ani de zile crescut-ai tot cu bine
Și te-ai făcut frumoasă și bună și c'ai fost,
In viața-mi svēturată, un dulce adăpost,
Sub care tot amarul ș'a inimei durere
Le-ai șters, cu o privire, cu-o dulce mângăere;
Așa că 'ntr astă lume, din tot sufletul meu,
Mă închinam la tine ca și la Dumnezeu!

(apropiindu-se).

Ș'am desmerdat adesea, în visurile mele
O tainică minune, cu ochi ca două stele
Cu inima duiósă cu glasul îngeresc
Ce-ți semăna, Ileano!— oh! Doamne 'nebunesc!

Ileana (retrăgēndu-se).

Ce ai, te liniscesce!

Daniil (bēnd).

Ah! iartă-mē, mai bine,
Dar lasă-mē a-ți spune, tot ce s'ascunde 'n mine

Și tot ce mă frământă de-atâta vreme 'n piept!
Nu caut să te'ntunec!—Mi-ai spus, ș'ai avut drept,
Că te măriți cu Florea.

Ileana.

Așa e.

Daniil

N'am ce zice

Așa voesce tata.

Ileana.

Și cū voesc.

Daniil.

Aice

Te 'nșeli, și îți voiū spune, că nu e tot să vrei!
Voința omenéscă e ca un cuiū de tei
Se sfărămă atuncea, când lumea-ți e mai dragă.
Așa e și cu tine. Nu crede că fac șagă.
Tu vrei să ieși pe Florea, dar dacă el n'o vrea,
Orî dacă nu mai pôte? — E lesne draga mea
Să cauți o femeie, e greū de a o ține
Cu inimă curată, cu gândul către bine,
Cu cinste și în faptă ș'in vorbă, căci alt-fel
Acela ce se 'nsoră, nu'i om, e un mișel!

Ileana.

Ce vrei să zici de Florea?—de ce așa urgie
Să-l înegresci pe dănsul și să-mi faci rău și mie!

Daniil.

Mă jur, și mă aude Ileano, cel de sus
Că ceia ce-ți voiū spune, precum și ce ți-am spus

Nu e nici aiurare, nu e nici clevetire,
Ci este o datorie și o mărturisire.
Ții minte, cum că Florea, de la părinți avea
Un petec de moșie? Scii ce-a făcut cu ea?
Căci astăzi n'o mai are. A fost amanctată
Ș'apoi vëndută.

Ileana.

Ce fel, de asta, nici odată,
Nu ne-a vorbit.

Daniil.

Firesce de-ce v'ar fi vorbit?
A vrut ca să vă ducă așa pěn' la sfirșit
Cu chip că te iubesc, căci tu ai zestre bună
Si dacă mut e pieptul, în pungă banul sună.

Ileana (indignată).

Dar unde-ți e dovada, că este drept ce spui!

Daniil.

Eū nu voesc, Ileano, să fac rău nimēnuī,
Si dacă tóte astea, le'mpărtășesc eu ție,
E că mă dóre 'n suflet, de-a te vedea soție,
Acelui ce nu-ī vrednic de tine, draga mea.
—Că și-a mănecat averea, o scie cine 'i vrea,—
Dar asta nu-ī nimica, fiind-că tu ai stare.
De vrei să afii însă, ce întrebuintare
Făcut-a el cu dēnsa, ți'oiū spune, că 'n orașū
Atāt de rău se pórtă, mai rău ca un vrășmașū
Al vieței lui, al cinstei, ș'al dragostiī, ce zice,

Că are pentru tine.—Am auzit c'aice,
E vecinic trist și sərbăd și stă tot gânditor ?
Tu crezi că-și face pôte meniri de viitor,
Sau că-și alintă'n taină, iubirea care-ți pórtă ?
Să te ferescă Domnul, de ast-fel vre o sórtă.—
Ileano, el atuncea gândesce, vinovat
Și pe furiși ca hoțul pe pragul ce-a prădat,
La patima nebună ce 'n inimă hrănesce,
Pentru-o femee dragă, cu care el trăesce
In tērg, din ziua 'n care s'a'ntors de la rēsboi!

Ileana (se scólá).

Minciună, nu se pôte!

Daniil (luând-o de mână)

Cum aş veni 'ntre voi,
Eū ce vė sunt prieten, cu fapta și cu gândul,
Să vė aduc necazuri și să vă stric eu rāndul,
Din întocmirea vieții, de n'aș fi dovedit
Prin mine însu'mi tóte și n'aș fi cāntărit
Și fapta și cuvēntul. (scóte din sin o hārtie).

Cunoscī astă scrisóre ?

Ileana (după ce a văzut-o)

Cunosc, a scris'o Florea!

Daniil

E-un zăpis de vēnzare
A unei mori de apă, opt boi și cincī cārlani.
Ce cheltueli făcut-a ? vėzutu-l'ai cu bani ?

Adusu-ți-a el daruri? Și-a cumpărat în casă
Ceva? Nimic. Toți banii, i-a numărat pe masă
De față c'un prieten al meu, iubitei lui.

Ileana (ascunzându-și fața și fugind lângă masă
să se pună pe scaun).

Taci, nu e cu putință!

Daniil

Lumina sórelui

Să n'o mai vėd în viață, de fac vr'o plăsmuire!

(se apropie de ea).

Nu te măhni Ileano, o dulce fericire,
Urzită pentru tine, te-așteptă dacă vrei!
Când Dumnezeu în lume, făcut'a pe femei
El le-a menit să fie frumoșe iubitoare
În inimă cu dorul, în ochi cu foc de sóre
Și blānde ca lumina cea tainică din zori
Purtānd în sin, a vieții, ș'a dragostei comori.

(Ileana face o mișcare de ferelă)

(a parte)

Ce bine-ı să ții minte asemenea povești
Ce prind rėsad degrabă, în inimă femeesci . .

(se pune lângă dēnsa).

Tu șcii că eū, Pribeagul, am alergat pământul
De-o stea mǎntuitoare mǎnat, cum mǎnǎ vėntul
În mijlocul furtunei, o luntre spre uscat.
Din astă lungă cale, un lucru-am învățat:
Femeea pretutindenı, și tu esci o femeec.
Ea póte să dea viața și mórte să ne dee!

Tu care ești pe pragul acestor scumpe vieți
Cu fermecări ascunse și măndre frumuseți.
A fi stăpână 'n lume, tu singură, primesce.
A celui care-ți spune uimit că te iubesc!
Și dac' a lui iubire, destulă nu va fi

(apropiindu-se de ea)

El sufletul și viața cu drag ți le-o jertfi.
Ear ca să fii mai mândră și mai încântătoare
O bogăție 'ntrégă îți svêrle la picioare ;
(cercând a o lua 'n brațe)

Căci sunt bogat Ileano, ș'al tău, dacă voesci,
Să fii a mea soție și dacă mă iubesci!

Ileana (sculându-se cu gróză, se depărtéză și vorbește
cu indignare).

Pribege, îți perzi mintea și 'n órba-ți aiurare
Cuvântul tău și fapta măsura nu mai are.

Daniil (intinzând mânele).

Ileano! fie-ți milă ! (vrea să facă un pas).

Ileana. (dându-se un pas înapoi).

Să nu mai faci un pas !

Mă mir cum împietrită, în gură-ți n'a ramas,
Cea limbă uneltită la rău și la minciună,
Nainte de-a începe vorbirea ta neună !
—Cum, tu ce-ai fost de tata, priimit atât de bine,
Să vii cu viclenie, să mă înșeli pe mine,
Punând să-mi musce peptul, un șérpe otrăvit :
Ispita și 'ndoiala ? . . .

Daniil

Mă jur că n'am mințit!

Ileana

Ți am cântărit eu fapta, ți-am măsurat cuvântul!
Ș'aș fi dorit, mai bine, să-mi vęd deschis mormântul,
De-căt o clipă numai, s'ascult ceea ce-ai spus!
Te-ai înșelat, sărmanc, în cuget când ți-ai pus
Să-mi resucesci tu firea și dorul meu ferbinte,
Ca să mă prinzi în ghiare, scoțendu-mă din minte!
Mai bine se omórá o fiică de Román
Decăt să cadă prada viclénului păgán;
Căci ești păgán, n'ai suflet, nici Dumnezeu, nici lege!,
Cu cei ce-ți sunt de-o sémă, te du de te'nțelege!
Nici vorbele-ți nebune, nici bogăția ta,
Nu-mi vor clăti iubirea și datoria mea!
(fuge prin fund).

Daniil.

Ileano, nu te duce . . .

Scena XVI.

Daniil (singur).

Daniil (privind lung dupe dēnsa).

Dar a luat cu dēnsa, săgéta otrăvită!

(se duce în fund).

Ha! ha! iubesci pe Florea, — pe viul Dumnezeu!
N'ai să iubesci pe nimeni, căci te iubesc și eú!

Leóica e rănită;

Nu scif sërmană fata, că-mi stă la îndemână,
Ca tată-tău cu tine pe drumuri, să rămână?
A! m'ați primit în casă și poștele de vii
Mi le-ați aprins în suflet. . . . și-acum a lui să fi!! . . .
(gânditor)

Ear némurile sale, precum luat' am știre
Îi vor lăsa de sigur o mare moștenire
Comóra-i prea frumósă și scumpă, decî nu vreu
Un altul să o stringă la piept în locul meu!
Pas dar, cu dibăcie și fiț cu îndrăznélă;
Căci lumea nu se uită decăt la polcială.
Pe din afară numai în ochi 'i să lucesci
Si nu mai cercetéză nici cine, nici ce esci!
—Oh! cât era de mândră, vorbind adineóre!—
E dreptul meu acela, de-a mă 'ncălzi la sóre!
Voesc ca dreptul însă, întemeiat să fie
Pe legături de sänge, ca și pe avuție.
Ne prindemü car tovarăși, Moș Bucure de vreî;
Tu pune pe Ileana, și eü pun banii mei
Ș'atunci, nimeni în lume, nu va avea cuvënt
Să-mi zică car, Pribege, tu n'ai loc pe pământ!

Scena. VII

Bucur (intrând pe ușa din fund)—*Daniil*.

Bucur

Bine-ai sosit, voinice!

(întinzëndu'i mânele). Da bine

Ce te-ai făcut, măi frate? mă tângueam de tine,
La Florea adineóri, că ne-ai uitat de tot!

Daniil

Ce, Florea e aicea?

Bucur

Azi a venit

Daniil

Nu pot

Să ți povestesc ce grijă și cât amar avut'am
De-când m'am dus de-aicea. Numai așa simțit'am
Ce dulce e viața, la sîn prietenesc
In-cât acum, Moș Bucur, mai tare vă iubesc!
(se strîngă de mână)

Bucur (a parte).

S'a înșelat Brândușă!

(tare) De-ai sci ce bine-mi pare

Că te-ai întors!

Daniil

Dar mie? Ardém de nerăbdare

Să mă mai vęd acasă!

Bucur

Cu fata, te-ai găsit?

Daniil (a parte)

Nu s'a 'ntălnit cu dēnsa. (tare) Acuma am sosit
Și n'am vęzut pe nimeni.

Bucur

Se vede că'i pe-afară.

(se pune jos)

Ei, ce mai scii de oameni, ce se mai face 'n țară?

Daniil (se pune jos).

De, moșule: scii, omul când bine, când mai rău.
Ear țara dă 'nainte.

Bucur

Să dea cu Dumnezeu!

Dór ne-om vedea odată eșiți și noi la' lume,
Ca ei să-I facă cinste, când ne-o chema pe nume!
(iși scóte luleua din brău și-o așeză cu degetul, a parte).
Am să-l întreb de-a dreptul căci nu mai pot răbda.
(tare)

Dar în pricina noastră, ai regulat ceva?

Daniil

Moș Bucure, pricina e bună câștigată
La d-ta rămâne acum, ca starea tótă
Să-ți între ear în mână.

Bucur

Cum asta?

Daniil.

Să nu ai

O clipă de căință, mai bine e să dai
Și să te scapi odată, de cât cu îndoela
In cuget și în față să 'ngreunî socótela.
Din parte mea, voi face, cum vei poști să fac.
Atât prilejü găsit-am și eü, să-ți fiü pe plac!

Bucur.

Nu te 'nțeleg färtate mai lămuresce . . .

Daniil.

Ascultă,

La trebă nu se 'ncape încurcătură multă.
In cât cu două vorbe, te-oîu face să 'nțelegi
(apăsând asupra vorbelor).

— Când nu plătești la vreme chezașii, după legi,
Se vinde chezașia ; ear când e la vînzare,
O cumpără ori cine cu bani numărătore.

Bucur.

Am înțeles acuma. Și cine-a cumpărat ?

Daniil.

Cum, nu ți-a spus Brăndușă nimica ? căci i-ai dat
Lui par'că'nsărcinarea, la tîrg să mijlocască
Și chezașia ceea, cu vorbe..... s'o plătescă,
—Dar vorba-î trecătore și banu-î stătător,—
Așa, că, dând eū banii, eū sunt cumpărător,

Bucur

E drept, mi-a spus Brăndușă și zeū mi-a părut bine.
Căci tu ca un tovarășū, mai mult de-căt ori cine
Eraî legat să aperi și dreptul meu ș'al tēū.
Acum dăm pe din două frătesce.

Daniil (apăsând asupra vorbelor).

Inșă eū,

Eū singur dat-am bani și dar pe jumătate,
Nu-î împărțelă bună.

Bucur

Așa e, ai dreptate

Daniil (se pune jos).

De, moșule: scii, omul când bine, când mai rău.
Ear țara dă 'nainte.

Bucur

Să dea cu Dumnezeu!

Dór ne-om vedea odată eșii și noi la' lume,
Ca ei să-I facă cinste, când ne-o chema pe nume!
(iși scóte luleua din brău și-o așeză cu degetul, a parte).
Am să-l întreb de-a dreptul căci nu mai pot răbda.
(tare)

Dar în pricina noastră, ai regulat ceva?

Daniil

Moș Bucure, pricina e bună câștigată
La d-ta rămăne acum, ca starea tótă
Să-ți intre ear în mână.

Bucur

Cum asta?

Daniil.

Să nu ai

O clipă de căință, mai bine e să dai
Și să te scapi odată, de cât cu îndoéla
In cuget și în față să 'ngreunî soćotéla.
Din parte mea, voi face, cum vei pofti să fac.
Atât prilejü găsit-am și eü, să-ți fiü pe plac!

Bucur.

Nu te 'nțeleg färtate mai lămuresce . . .

Daniil.

Ascultă,

La trebă nu se 'ncepe încurcătură multă.
In cât cu două vorbe, te-oiu face 'să 'nțelegi
(apăsând asupra vorbelor).

— Când nu plătesci la vreme chezașii, după legi,
Se vinde chezașia ; ear când e la vnzare,
O cumpără ori cine cu bani numărătore.

Bucur.

Am înțeles acuma. Și cine-a cumpărat ?

Daniil.

Cum, nu ți-a spus Brândușă nimica ? căci i-ai dat
Lui par'că'nsărcinarea, la tērg să mijlocescă
Și chezașia ceea, cu vorbe..... s'o plătescă,
—Dar vorba-i trecătore și banu-i stătător,—
Așa, că, dând eū bani, eū sunt cumpărător,

Bucur

E drept, mi-a spus Brândușă și zeū mi-a părut bine.
Căci tu ca un tovarășū, mai mult de-căt ori cine
Erai legat să aperi și dreptul meu ș'al tēū.
Acum dăm pe din două frățesce.

Daniil (apăsând asupra vorbelor).

Inșă eū,

Eū singur dat-am bani și dar pe jumătate,
Nu-i împărtelă bună.

Bucur

Așa e, ai dreptate

Atuncea cum să facem ?

Daniil

Eă nu cat să-ți răpesc

Odihna bătrâneței, nici pragul părintesc
Și nu voiesc în casa, unde-am găsit cu bine,
Nevoea și amarul să intre după mine ;
Precum nici cu n'am tēmă să fiu de d-ta
Lăsat făr' de ispravă, când te-oiu ruga ceva.
—la-ți dar averea 'ntrégă, ți-o dau cu bucurie,
Și'n schimb dă-mi pe Ileana, ah, dă-mi-o de soție
Și fii-ne părinte!—

Bucur (cu nedumerire).

Să-ți dau eu, fata mea

În schimb pentru avere, mi-ai zis tu . . ?

Daniil (cu grabă)

Pentru ea,

Și pentru fericirea-i, aș vinde lumea 'ntrégă,
M'aș vinde chiar pe mine—atăta mi-e de dragă!—

Bucur

Se pôte, ca pe-acolo, pe unde ai umblat
Copii să slujéscă, drept marfă, ca 'n mezat;
În munții noștri însă, n'ai să găsești părinte,
Care-și cinstește némul, atât lipsit de minte,
Încât la o nevoie, ori cât ar fi de grea,
Să-și vëndă copilașul, pentru-a scăpa de ea;
Mai bine el primesce cu drag să se jertféscă
De cât pe bani să-și dee, mândria-i părintéscă.

—Să-ți dau eu pe Ileana și'n schimb tu banii să-mi dai?—
 Ce, nu mai ai rușine nici suflet nu mai ai,
 De vii la bătrânețe să-mi făuresci tu mie.
 Din cumpăna nevoei, cântar de mișelie?
 Când te-am crezut prieten, amar m'am înșelat !
 Nu-mai trebuie nimica !

Daniil.

De ce te-ai supărat
 Moș Bucure? Mă ertă, dar n'ai nici o dreptate!
 Cuvintele și gândul mi-aū fost nevinovate,
 De-aceea te rog încă, să mă ascuți ce zic,
 Căci paguba nu este: nici ieī, nici dai nimic.
 Eū pribegind prin lume, abia avut-am parte,
 S'arunc priviri de rivnă la ómenī, de departe,
 Ear când voém să intru și eū în rândul lor
 Ei m'asvērleaū în lături, ca netrebuitor
 Ș'avéū dreptate.—Lumea când nu-ī aduci nimica
 Ci trecī pe lângă dēnsa cum trece rāndunica
 Fugind spre alte țermuri, de-al erniī aspru vēnt,
 Nu-ți dă de bună voe, nici loc pentru mormēnt !
 Eū am răbdat ocară, Moș Bucure și sila
 Și s'a 'mpetrit în peptu-mī și dragostea și mila
 De ómenī ear în suflet ardea cu dorul meū
 Voința de-a ajunge să fiu ceva și eū !
 Cu munca și ispita legat-am decī frăție,
 Tovărășū cu 'ntāmplarea, toeag de bogăție,
 Mī-am cumpătat indemnul și traiul, tot pāndind
 In calea-i svēturată cum pe noroc să-l prind ;

Și n'am lăsat odată din viața omenescă,
Nici un prilej să trecă să nu mă folosescă,
În cât cu îngrijire stringând ban lângă ban
Din lupta mea cu lumea, ajuns'am la liman
Și astăzi vin a-ți zice cum m'ai primit cu bine
În casa ta, tot ast-fel vei rămânea la mine,
De vrei, cu bună sémă, pe fiica ta să-mi dai
Și să-ți recapeți starea, pe care n'o mai ai.
—Vezi dar că cinstea n'nrégă, cu gândul meu se'mpacă
Și cererea făcută, n'ai dreptul să nu-ți placă.

Bucur.

Dar tu mi'ai fost tovarășu, de ce ești sunt sărac
Și tu bogat?

Daniil.

C'o vorbă, căta-voiū să te 'mpac.

Bucur.

M'ai înșelat, vezi bine!

Daniil.

Mi'ai dat vr'un ban pe mână?

Bucur.

Nu, dar . . .

Daniil (întrerupându-l).

Dar, ... mă luaseși să-ți fiu de îndemână.
Să umblu pretutindenī, tovarășu călător,
Pribeag, ca și înainte, iar nu neșuțător!
Dac'ai perdut averea, de ce'mi cați cértă mie?

Te-am îndemnat vr'o dată, s'o dai drept chezăşie?
—Când ai văzut că lucrul nu merge cum doresci
Aveai de datorie curând să-l îngrădesci ;
Iar nu cu împrumutul şi cu zădărnicia
Să-ţi prăpădesci credinţa, să 'ncarcî tovarăşia,
In cât la socotélă, eşind cum am eşit,
Din amendoî eû singur, să fiu nedreptăţit,

(cu ironie).

Spunea'î că un părinte cinstit aici în ţeră
N'ar da, în schimb copilu'î, să scape d'o povară,
Ci mândru s'ar da jertfă, ş'ar fi strivit de ea !?
Eû a'şî dori să 'ntrebe şi pe copil de vrea
Să piardă ori-ce sprijin, ce i-a rămas în lume
Saû să plutescă 'n bine, schimbând numai de nume ?
—De, d-ta acuma escî tată şi cinstit,
Căci ţi-ai vëndut averea şi tóte le-ai plătit.
—Ia 'ntrebă pe Ileana cea mândră şi frumósă
Primesce ca să mérgă, la soţul eî acasă,
Săracă ; şi chiar Florea, o va primi cu drag,
Sciind că lipsa'î calcă, cu dēnsa peste prag ?
Eu nu sciû ce-ar răspunde ; dar inima mă dóre
Când simt cum te frământă durerea 'ngrozitoare,
De-a te vedea acuma, la vreme de popas
Pe calea fericirii, că nu ţi-a mai rămas ;
Nevrēnd de la prietenî să aibî un ajutor ;
De cât să eşî în cale, să te faci cerşitor !

Bucur. (oftând cu greû),

Of !... mi-ai sdrobit puterea şi inima, Pribege,

Șatât sucit'ai vorba cât nu pot înțelege,
De ce, cu din-adinsul, pe fata mea o vrei?
Mai sunt în lume ómeni, de ce nu mergi la ei!
Ah! du-te și mă scapă, de-a ta prietenie,
Căci uite-mi perd răbdarea și'mi vine nebunie!
—De ce m'aduci în stare, să-mi blestem ciasul rău
Când mi-ai intrat în casă, pentru păcatul meu,
Și ca năpastea órbă, te-ai încuibat la mine,
Urzind cu a mea peire, odihna pentru tine!—
Tu vrei săpându-mi grópa, cu aur s'o 'nvelesci
Ca să arăți la lume, că tot tu te jertfesci!
Zadarnic cauți însă, cu mâna ta păgână
Să-ți răsădesci tu vița, în inima Română;
Ea prinde rădăcina în piept de venzător.
Aiurea cată-ți marfa, măi meșter negustor! . . .

Daniil (cu nerăbdare).

Imi pare rău atuncea, dar ved că n'am ce-ți face
Ai să remăi pe drumuri, cu fata...

Bucur

Fii pe pace

În astă lume largă, de mi-e așa scris mie,
Lua-voiü de tovarășu, un bățu de pribegie,
Și mă voiü pierde 'n zare spunënd la trecători.
Ce sórtă ne așteptă pe noi cei primiitori!

Scena VIII.

Aceiași, Florea, (apărând pe pragul ușei din fund).

Florea (amenințător, către Daniil).

Ah! listă blestemată, am dat acum de tine!

Bucur (întorcându-se surprins).

Pe cine cauți, Floreo?

Florea (arătând pe Daniil, care rămâne impetrit).

Pe dănsul!

Daniil (a parte, punându-se în dosul mesei).

Rău de mine!

Florea (lui Daniil)

Privesce-mă în față și dacă îndrăsnesci,
Vorbesce și cu mine, precum scii să vorbesci
Cu fetele sfioase, când tata nu-î acasă!

Daniil.

Nu-ți înțeleg cuvântul! Fă bine și mă lasă.
Căci am o socotélă....

Florea (tăindu-i vorba).

Și eă tot una am
De răfuit cu tine, de aceia te cătam.

Bucur.

Dar ce e lămuresce....

Florea.

Când a turbat un căne
Și umblă să te musce, alt mijloc nu 'ți rămâne
De cât să-î sfărîmî capul; așa voiă face eă
Ș'oiă fi ertat de ómenî și chiar de Dumnezeu,
Sdrobind c'o lovitură, pe fiara 'nveninată,
Ce pe furiși, aicea, s'a încercat pe fată

S'o musce, otrăvindu-I și inimă și gând.
El, mișelindu-și firea, ș'asupra ei călcând,
Cu viclenia 'n cuget și-a îndulcit cuvântul,
Și-a dat îndem ispitei, și-a prefăcut avântul ;
In cât făcând din mine un om de lepădat,
Ia spus că o iubesc, că el este bogat
Și că, dacă Ileana n'o fi a lui soție
Am să ajung cu dănsa, la traiu de mișelie !

Bucur (indignat).

Ai spus tu astea tóte, Pribege ?

Daniil (privindu'l lung pe amândoi).

Eú. . . . nu știu ..

Florea.

Ah ! căne făr'de lege, cum încă mai esci viu
Și cum de adineori, nu te-am ucis d'odată !
(îndreptându-se spre el).

— Când șérpele cel negru cu limba 'nveninată,
Se furișeză'n casă, eú s'ar și îl omor ;
(luându-l de gât și ridicând un cuțit asupra lui).

Așa fac și cu tine !

Bucur (sărind între ei).

Stăi Floreo !

Daniil (smucindu-se).

Ajutor !

(Florea 'l lasă, Daniil își drege vestmintele).

Sărmane, uiți pe semne, că dacă m'ai ucide
N'ai folosi nimica, căci grabnic te-ar închide

n temnița adâncă, în cât n'ai mai vedea
Nici sórele cu ochii, nici pe iubita ta !
Mai bine fii cu minte și cată de 'nțelege ;
Că eú ca un prieten, vė daú . . .

Bucur.

Destul Pribege

Nu'i amări viața și lui ca mie.

Florea (cătrec Danniil rástii).

Zi !

(cătrec Bucur)

Da lasă-l să vorbescă. . . .

Bucur.

Mai bine n'auzi !

Florea.

Voesci să faci o taină, de mine ?

Bucur.

Nu băete.

Dar ce să te mai superi, destul necaz îmi dete
El mie.—Tu esci ténér, eú însă sunt bėtrân
Și grijile vieții, cu perii albi rămănu !

Florea

Orî și ce-o fi, să-mi spună . . . te rog . . .

Bucur.

Imi, este témă

Să n'ai, cum eú avut-am, răbdare peste sémă.

Daniil.

Da, spune-î căci tot una îți este de acum.

Bucur (cu întristare).

Eū am rămas cu fata la margine de drum
Căci azi, pe casa asta ș'o sfoară de moșie
Stăpân Pribégul este—prin judecătorie! —

Daniil (grabnic).

Am numărat toți banii.

Bucur.

Și dac'ăi fi venit

C'o clipă mai 'nainte m'ăi fi îndatorit,
Să-î spuî, că 'n sărăcie, de și sunt om de țară,
Nu-mî fac, pentru avere eū fata de ocară.
Ți-am dat-o țic Floreo, tu vei căta de ea!

Florea.

Eū sunt al ei cu totul, precum și ea a mea!
(cătreg Daniil).

Aî auzit! ? acuma călătorie bună
Și dacă nu scii încă, cum dógele-ți resună
Când te lovesci cu capul de-o pétră, voiū căta
Prilejū, căt de degrabă, a mi te 'ncredința !

Daniil (cu o concentrată mănne).

Glumețū mai esci la vorbă ! Aî face mult mai bine
Să nu uiți că te afli 'n casă, aici, la mine
Și că de vrei, cu cinste ținut esci a 'mî vorbi,

...ci alt-fel, nu te 'mpedec afară de-a eși!

Florea (repezindu-se la dănsul).

...um ? tu mă dai afară, de-aici ?

Bucur (oprindu-l).

Te liniștesce.

...ribeagul e în dreptu-i când ast-fel îți vorbesce.

...u ai intrat aicea, crezând că ai intrat

...a casa mea și ast-fel 'ți s'a părut ciudat

...văzând că e un altul, ce cu stăpănul față

...cu glas de îndrăsnélă cum să-i vorbesci te'nvață!

—Avea, zic ear, dreptate: el e stăpăn, nu eă,

Dar fă-ți inimă tare și aideți dragul meă

Să ne pornimă. De-acuma Moș Bucur nu mai are

Alt adăpost pe lume, de-căt bolta cea mare

A cerului albastru ear sórele cămin,

Căci casa lui și vatra luată-să de-un străin!

—Aidemă, (lui Florea) dar fata unde-i ?

Florea (luându-l de braț)

Ileana e la mine.

Daniil (voind a-i opri).

Moș Bucure, stăi! . . . Floreo! . . .

Florea (cu mândrie)

De ți se mai cuvine

Ceva, să ceri pe urmă ș'atunci ne-om răfui.

Bucur

Îți las tot ce-am aicea, ca să mă pot plăti.

(pornescă spre ușa din fund).

Daniil (a parte 'n fața scenei privind-u depărtându-se).

Atât mai rău! El strică, se face că nu-I pasă.
E mândru. Hei! mândria, sărac lipit te lasă!
Călătorie bună!...

Scena IX.

Aceiași—Brândușă (se ivesce în fundul scenei la poartă)
mai pe urmă Maria și Ileana

Brândușă (pe pragul ușei).

Români, unde-ați plecat?

Bucur.

Stăpânul cel vechiū ese, când cel nou a intrat.

Daniil (apropiindu-se).

Fii martur tu Brândușă, că moșul nu voesce
Să cadă la 'nvoelă cu mine...

Bucur.

Mișelesce.

Daniil.

Eū nu i-am zis să plece, chiar l'am poftit să stea.

(Maria și Ileana se apropie de ușa din fund).

Florea.

Dar i-ai cerut de soțā, pe fică-sa să-ți dea.

Daniil.

Putēm să ne 'nțelegemū.

Maria. (apucând pe Ileana de mână).

Să-i dai lui pe Ileana?

Bucur.

De cât s'ajungă dēnsa, a-mai respłăti pomana
Ce mī-ar svērli Pribeagul sub tristu'i adăpost ;
Voiū căuta prin muncă s'ajung ear unde-am fost !
(ia pe Florea și pe Ileana de mână și se îndreptă către
Brăndușă și Maria).

—Haī oameni bunī afară ! când ciuma intră'n casă
Fugi repede, căci tēfăr din ghiara-ī nu te lasă !—
(voesce să trecă pragul).

Brăndușă.

Moș Bucur te opresce și fiī mai răbdător.
Eū am venit aicea ca impăciuitor.

Florea.

Tu dascăle . .

Brăndușă.

Fii pacinic, și 'nțelege

(cătră Daniil)

—Cum vezi nu-ī cu putință a vē 'nvoi, Pribege ;
De-aceea cred că-ī bine să nu vē necăjiți
Și să curmați pricina, ca oameni chibzuiți.—

Bucur (intorcēndu-se).

Ia să vedem ce este ?

Daniil (punēdu-se jos indiferent).

Mi-am dat vorba, odată.

Brăndușă.

O fi; dar asta las'o de-acuma încurcată.

(toți se întorcū. Bucur se pune pe scaun lângă masa cea mică. Maria

lângă el Florea cu Ileana pe ladă, Daniil pe scaun lângă masa cea mare. Brândușă în mijloc în picioare.

(cătră Daniil)

Când ai luat moșia și casa la mezat

Bucur

și o livadă.

Daniil

Dară.

Brândușă.

Câți bani ai numărat ?

Daniil (a parte).

Ce vrea să zică asta ? (tare) Am dat pe cât îmi pare
O mie două sute de galbeni zimți, pe care
I-am numărat pe masă ; car pentru cheltueli
Vr'o șapte-zece, pe semne,—trecuți în socotelii ;—
Acum de puî dobânda, cu care se cuvine
Să umble suma 'ntrégă, ce-am cheltuit cu mine
Pe drumuri și la gazdă, ar face negreșit
O mie și cincî sute.

Ileana (către Florea)

Ce negustor cinstit!

Brândușă

O mie și cincî sute să zicem dar.—Acuma
Crezi ôre că moșia și casa facû cât suma
Ce-ai numărat pe ele ?

Daniil

De vreî ca să-ți vorbesc
Drept, zic că totuși banii, mai mult azi prețuiescû,

— Un capital aduce la cel ce'l învërtesce
Folos și 'ndestulare, căci ban pe ban sporesce
Și'ti rézemă odihna și traiul cu temeî,
Pe când cei cu pământuri, o ducă ca vai de ei;
Muncescă din zi în nópte, ș'abia își scotă de hrană,
Făcându-se tovarăși cu vremea cea vicleană.

Bucur.

De ce-ai cătat atuncea să fii cumpărător ?

Daniil.

Am vrut ca un prieten, să'ti viă într'ajutor ;
Dar vėd că te ții măndru cu mine.

Florea.

E măndrie

A te 'ngloda 'n nevoe de cât în mișelie!

Brăndușă.

Atăt dorcam să aflu.

Daniil (a parte).

Imi pare că 'nțeleg.

Brăndușă.

Nu voiă cerca, Pribege, cu paguba să'ti leg
Nici gândurile tale, nici lunga ostenelă
Ce te-aă adus, să-ti cauți folosu 'n socotelă,
Deci cum și mie-mi pasă și ție, socotesc,
De-a nu vedea nevoea în némul omenesc. . . .

(scóte din sîn mai multe pungă pe care le cerceteză cu ochi).

Primesce suma 'ntrégă, ce-ai dat pentru pământul

Și casa lui Moș Bucur, (mișcare din partea lui Bucur).
și nu-ți uita cuvântul.

(pune banii pe masă, apoi ei dă hârtie și un condei pe care-l scote
dintr'o călimară de la brâu).

Sunt tocmai, poți să-I numeri . . .

(deschide o pungă) Nu-I unul ruginit;

Când banul este harnic și omu'I fericit.

Bucur (sculându-se, ia pe Brândușă și-l stringe în brațe).

Brândușă fapta-i mândră e ca și tine bună!

Brândușă.

Moș Bucure, boerul cu satul dimpreună

Aflând de întemplantarea'ti din mână'n mână-aū pus

Ș'aū împlinit toți banii pe care i-am adus,

Urându'ti la nevoie să'ti pótă prinde bine.

Maria, Florea, Ileana, Bucur vorbescū în partea dréptă a scenei încet)

Daniil (a parte privind la bani).

Ileana ia pe Florea, pământul nu-i de mine;

Pe ban de'l capeti însă, el ți-e prieten drept;

(punând pungile 'n brâu).

De-aceea cu iubire îl strîng și eū la pept!

Brândușă (strîngând pe Bucur de mână).

Așa! să-mi fii nun mare, car cât despre resplată,

(dând cu umărul în Maria).

Să'mi dea și mie Domnul, pěn'la un an, o fată

Frumósă ca Ileana și cu noroc ca ea,

(luând pe Ileana de lărbie).

Așa e că acuma, nu mai sunt limbă rea?

Ileana.

Să-ți fie viața bună ca vorba . . .

Maria.

Cât de lungă

S'avem cu toții parte, deplin să ne ajungă!

(în tot timpul acesta Daniil a citit hârtia și apoi a iscălit'o).

Brândușă

Ia să sfârșim . . . cu vorba.

(întorcându-se către Daniil). I-ai numărat? sunt toți?

Daniil (încheindu-se la pept).

Prieten la prieten dă drept la număr.

Bucur (înaintând către dânsul).

Poți.

Cu drept cuvânt a zice de noi asta, Pribege.

Daniil.

Ce nu vă sunt prieten și eu, cum? . . .

Bucur.

Înțelege.

Că de acum în colo știindu-te ce esci,

Ce poți să faci și încă ce gânduri mai urzesci,

Imi vine peste mână, când te privesc în față

Să-mi cumpănesc răbdarea, să nu simt că-mi înghiață.

Și inima și mintea ca cum într'un pustiū

M'aș deștepta de-odată, încins c'un șarpe viu!

Daniil.

Esci aspru și n'ai dreptul să-mi zici așa cuvinte

(dând hârtia lui Brândușă care o dă apoi lui Bucur)

Când eă îți daă putință, de-a fi ca mai 'nainte . . .
Un tată cu avere . . . ș'un ginere pe plac . . .

Florea (voind să se repedă asupra lui).

Pribege ține'ți gura, orî într'o clipă'ți fac
Pusderii capul . . .

Heana (apucându-l de braț).

Floreo nu'ți face rău . . .

Bucur (lui Florea)

Și lasă

Mănia la o parte !— (căt-re Daniil)

Când te-am primit în casă .

Erai în grea nevoe, pe drumuri rătăcit,
Eă vatra și odihna cu tine-am împărțit
Ș'ai fost la loc de cinste, căci ast-fel se cuvîne
Din moși, strămoși se facemă aceluia ce vine
Să calce pragul casei, cu gândul bun orî rău ;
Căci óspele'ı ca, solul trimis de Dumnezeu !
— Tu însă fără sémă, orbit de lăcomie,
Luatu-m'ai drept scară ducend la avuție,
Ca tine svénturatic prilejul te-a slujit
Dar implinindu'ți dorul, el mintea ți-a răpit
Căci m'ai luat pământul și casa părintescă . . .

Daniil (tăind vorba)

Le-ar fi luat orî cine putea să le plătescă.
Am vrut să'ți fac un bine, cătând să resplătesc . . .

Bucur (tăind vorba)

Ai căutat sêrmene, în gându'ți dușmănesc

„Mă'mi cotropesci și firea cu órba'ți năzuință
Făcendu'mi din resplată, un dar de umilință!
De-acuma te cunoscem ș'om sci pe viitor,
Cum să ferim ogorul, de brațul hrăpitor,
Al celor, ce ca tine, ne spună că velfa vóstră,
E 'ntemeiată numai pe mișelia nóstră!
— Vezuși că la nevoe, noi scim a fi uniți.—
— Când de ispita négră, vom fi decî cotropiți
Ca astăzi, iar găsi-vom mijlocul de scăpare.—
Tu cauți bani, Pribege, ear noi neaternare!

(arătându-i ușa).

De-acum te du cu dênșii din noú să pribegesci;
Nu esci menit să 'ntârziî pe plaiuri Romănesci!
(Daniil pornesce spre fund, toți se dau în lături din drumul lui).

Brăndușă (care de cât va timp se uita afară stănd rezemat
de ușa din fund, vèzènd că să adună la pórtă țărani, vor-
besce cu el apoi întorcèndu-se, a parte).

De-acum i-a sunat ciasul!

(tare) Nu-ți încreți sprincéna
Căci de nu'i fi la nunta lui Florea cu Ileana,
Ai se frământî pământul, jucând la nunta ta.
Ce bine o să-ți șéză ca mire? nu uita
Să mă poftesci. Alaiul ce ți se pregătesce
Să nu te amétescă cum-va, Dómne feresce!
La noi așa se face, când omu'i însemnat.
Esci ginere, ce dracul, nu fii așa 'ncruntat!

Daniil

Vorbesci că n'ai de lucru.—Vè las pe toți cu bine!
(vrea să easă).

Brândușă

Și când eî fi la nuntă să joce și pentru mine.

Maria

Da lasă-l să se ducă !

Brândușă

Când te'î vedea cu rost

Găndesce-te la lume, sub nou'î adăpost.

Daniil

Ce adăpost ?

(intră soldați în curte, un sergent înaintéază).

Scena X.

Acciași—soldați, țărani, un sergent.

Bucur

Ce este voinice ?

Sergentul

Dați de față

Pe Daniil Pribcagul.

Brândușă (trecând pe la spatele lui Daniil).

De-acuma traiū și viață!

Daniil

Eu sunt, ce vreî cu mine ?

Sergentul (scoțînd o hârtie din sîn).

Cu ordin dat în scris

Si în puterea legiî te arestezû.

Daniil (făcând un pas înapoi).

Inchis

Eū? te înșeli! Drept altul mă ieī fără 'ndoială!

Sergentul

Veī da-o judecāții de ai vre-o socotélă.

Eū te ridic. (făcând semn soldaților să'l ia).

Luați-l!

Daniil (cercând a rezista).

De ce mă arestezi?

N'am nici un fel de vină!

Sergentul

Vrei să te 'ncredințezi

De ce? Atunci ascultă. Ai fost în Bucovina

Inchis, ai spart arestul și ai fugit; ear vina,

Iti e plastografia, cu care-ai sărăcit

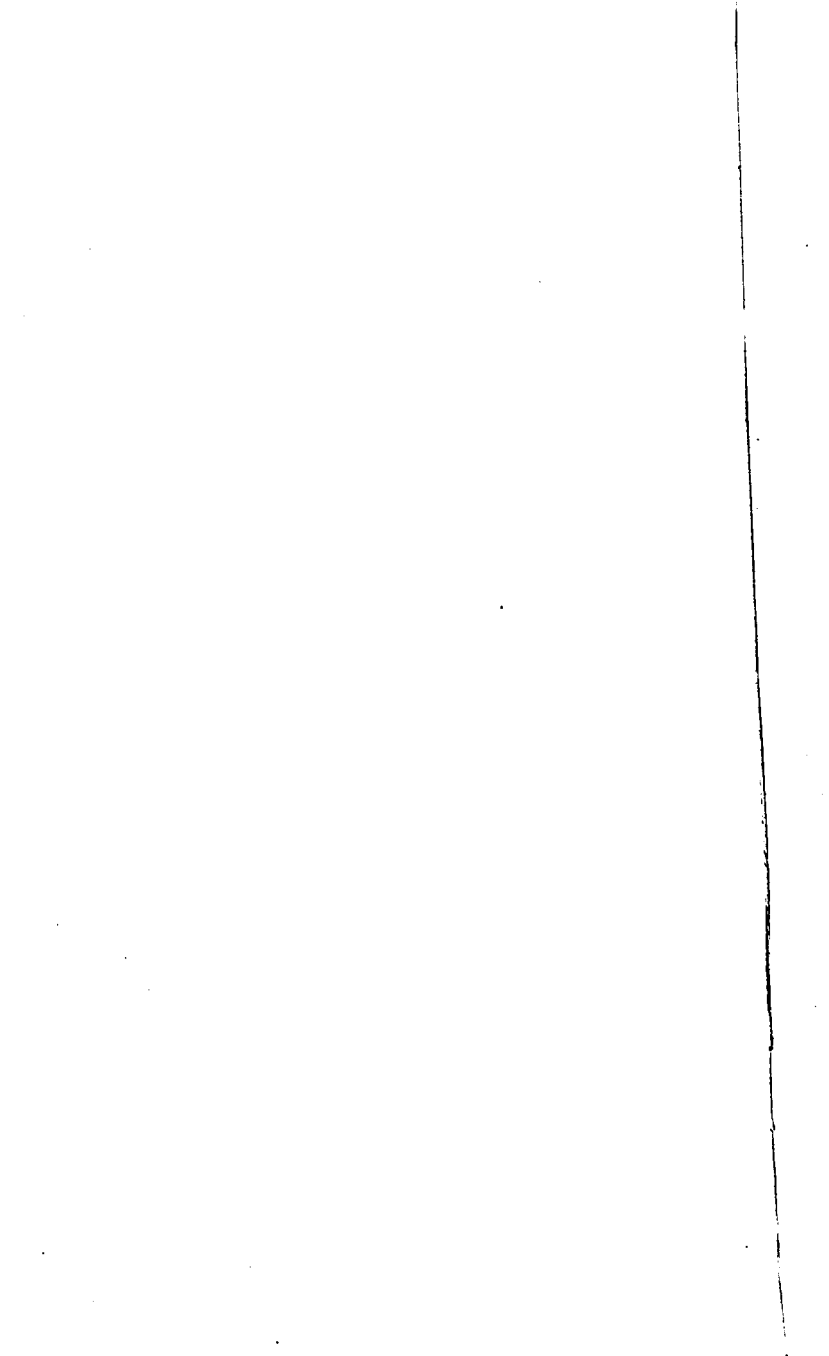
Un sat întreg de ómenī!

Brăndușă

Ce om neprețuit!

(sergentul face semn, soldații îl duc afară).

Cortina cade

FANNY

Comedie într'un act.

INCHIN ACÉSTĂ MICĂ GLUMĂ CELOR BĂNTUIȚI
DE PATIMA GELOSIEI !

PERSONELE:

<i>Alexandru</i> , avocat	35	ani	D-nul	<i>Gr. Manolescu</i> .
<i>Corina</i> , soția sa	21		» D-na	<i>Ar. Romanescu</i>
<i>Doctorul</i>	50		» D-nul	<i>I. Petrescu</i>
<i>Ștefan</i>	35		» »	<i>C. Costescu</i>
<i>Tudor</i> , servitor	30		» »	<i>C. Catopolu</i>

Scena se petrece în București, în zilele noastre.

Jucată pentru prima oră pe Scena Teatrului Național în séra de 16 Octombrie 1885.

Teatrul înfățișează un elegant biuroù de avocat. La dreapta actorului, pe planul I, un fotoliù lângă o masă rotundă pe care sunt jurnale; pe planul II un biuroù de stejar sculptat, cu hărtii, cărți deschise, dosare călimări mari cu bustul lui Molière, alături un fotoliù rotund și un panner cusut cu lănuri pentru aruncat hărtiile netrebuincioase; pe planul III o ușă cu perdele mari. La stânga actorului, pe planul I, o canapea capitonată, pusă oblic, două scaune și un taburei pentru picioare, în dreptul canapelei o feréstră, pe planul II un cămin mare cu oglindă de-asupra, pe care se află o pendulă în stil antic, două vase cu flori și felurite mici obiecte de artă, pe planul III o ușă cu perdele mari. În fund la mijloc o ușă cu două canaturi și două perdele mari, la dreapta și la stânga mari dulapuri de stejar sculptat, cu cărți. În colțurile din fund câte-o colónă de marmură albă pe care se află câte-o lampă mare, cu abat-jour roșu. În dosul biuroului, lângă pãrete un pupitru. Pe jos covor. Tablouri pe pãreți. Mobilele sunt îmbrăcate cu postav cenușiu, cu garnitură de mătase verde. Perdelele și draperiile sunt în același stil.

Scena I.

(Alexandru și Doctorul urmând o convorbire începută. Alexandru în picioare, Doctorul pe canapea).

Alexandru.

Așa doctore dragă, sërmanii avocați
Cunoscú pe ómenii numai când sunt împricinați,
Și e destul atâta, să ieși în oropsire
Si legi și judecată, și 'ntreaga omenire !

(se plimbă)

Doctorul (fumérã).

Greșala e a voastră. De ce nu vă gândiți
Cu cine-aveți de a face? Voi alt-ceva nu știți
De cât să dați drum gurei și să luați parale
Ș'apoi, dă Dómnne bine! orî sluga dumitale!
— Vor fi avënd dreptate și cei clienți, măcar
În fața vóstră, alt-fel n'ar face în zadar
Atâtea pasuri rele ș'atâta 'ncurcăturã;
Căci pên'la urma urmei tot ei vă 'ncapū în gurã. —

Alexandru.

Dar dacã n'ai cu cine să stai, să te 'nțelegi!

Doctorul.

Cu sfat și cu răbdare orî ce în lume dregi.
Încercã

Alexandru.

Ciudat lucru. Voi ómenî de sciință
Pe lume n'o cunósceți de cât prin suferință
Și inimile vóstre plăpânde la dureri
Vă 'nclinã tot spre pace și tot spre mângãeri.
Voi nũ cunósceți lupta de cât cu firea dórã,
Când omul pentru viață, cu mórtea se mäsórã
Și perdeți din vedere c'adesca e mai greú
Sã stai la pept cu lumea, de cât cu Dumnezeu!
— În traiul zilnic nu știți cu cât' anevoință
Te lupti ca să întempini amara trebuință?
Idea generósã și nobilul avënt
Cu tot ce este mare și bine pe pãmënt

Sub unghia nevoiei înfiptă 'n carne-adâncă,
Se sbuciumă zadarnic ca valul de o stâncă,
De-aceea vi se pare că tóte sunt pe dos,
Căci le priviți din culme și nu cătați și jos.
Acolo puneți mâna, acolo'i temelial
Scăpând pe om de rele, scăpați și omenia,
Ne dați un veac de aur, veac de clienți bogați,
'n care 'n loc de érbă vor cresce avocați!—

(ride)

Uf! tristă meserie! mă prăpădesc de sete.

(sună, intră, Tudor, către Doctor).

Vermuth vreî, orî Madeira?

Doctorul.

Tot una'mî e.

Alexandru.

Băete

De grabă, apă rece și vin, (esc Tudor).
(căutând la ornic). Ce óră ai?

Doctorul.

Sunt cincî și jumătate trecute.

Alexandru.

Tocmai. Staî

Cu noi la masă astăzi, n'ai stat de-atăta vreme.

Doctorul.

Mi-e 'n grijă de doi bolnavi și nu știu

Alexandru (tâindu-i vorba).

Nu te teme,
De sunt ceva mai bine, nici că te mai doresc,
Iar dacă trag de mörte, zëu, nu te sfätuesc
Să mergi de bună-voc, să le-o'mbrăncesci în casă.
Te-am prins, nu'ți mai dau drumul. Corina'i măriósă
Pe Dumniata.

(Tudör pune pe masa cea rotundă sticle și pahare, apoi ese).

Doctorul.

Atuncea rămân ca s'o împac.

(merge spre masă).

Alexandru (turnând vin).

Așa amabili doctori femeilor le plac (höcü).

Scena II.

Acciași, Corina (venind pe ușa din stănga).

Corina (din pragul ușei).

Eü pot intra?

Alexandru (mergând înaintea ei).

Vin'dragă. Vorbeam tocmai de tine.

Corina (intinzënd mâna doctorului).

Sunt förte supërată pe Dumniata,

Doctorul (sărutându-i mâna).

E bine

Din când în când să cerce, un medic mai ales
Pe cei pe care'i crede că nu din interes

Il vëd intrând în casă ; căci din nenorocire
Lăsămă în urma noastră a rare-orî iubire.

Corina.

De noi n'ai îndoială și cred că suntem scoși
Din rândurile acelea.

Alexandru (rîzând, după ce a bătut).

Noi suntem sănătoși.

Doctorul.

Și suntem buni prietenî. Acésta-î, lucru mare
În lume (căt're Corina). Acum spune'mî, mai ai vre-o
supărare ?

Corina.

Nu, de rămăi aicea și de prânzesci cu noi,
(se pune pe canapea).

Doctorul.

Rëmăn cu mulțămire.

Alexandru (căutând la ornic).

Vë las pe amëndoî,
Pentr'un moment. Am trebă. O mică întrunire,
Într'un proces la Curte, se cere o lămurire,
O consultațiune cu unii din confrățî.
Më 'ntorc îndată însă,

Corina (cu mirare).

Ce grabă să lucrățî

Acum ? Nu'î vreme măne ?

Alexandru (sună).

Nu mănc în ședință,
Ne dămū părerea scrisă, scăpând într'o privință
De grija amănării (lui Tudor). Trăsura iute.

(Tudor ese).

Corina.

Dar,
Nu crezi că tu acuma te-ai duce în zadar?
Ai timp și după masă.

Alexandru (privind ornicul).

Atuncea nu se pôte,
Căci mințile aprinse, punū legii bețe 'n rôte,
Ș'apoi vrēū să fiū liber, să stămū mai liniștiți.
Mē prind să fiū acasă 'nainte să sfirșiți
Ce veți avea de vorbă.

Tudor (intrând cu pălăria și mănușile).

Trăsura e la scară

Alexandru (căutând ornicul).

Sunt în întârziere. La revedere dară.

(sărută mâna Corinei).

Tu nu fi supărată și'mi rîde frumușel.

Doctorul.

Căt nu va fi aicea, noi vom vorbi de el,
De rău se înțelege, căci n'are să ne-asculte.

Corina.

Vii repede?

Alexandru.

Indată. (căt're doctor). Să'i spuî atât de multe
De mine, cât să'i fie chiar ochiul înşelat
Şi nici să bage 'n sémă o clipă c'am plecat.

(se îndrăptă spre uşa din fund cu doctorul).
Aşa-î c'avém dreptate zicând adinióre,
Că meseria nóstră e nemulţumitóre?

(Îşi stringă mâna. Alexandru ese).

Scena III.

Corina, Doctorul, din când în când Tudor.

Doctorul

Ce dulce-î veselìa când omu'î fericit.

(căt'ră Corina).

Eu lângă Alexandru mă simt întinerit!

Cu inima deschisă şi cu blândeţea 'n faţă,

Il faci fericé, dómnă, şi'î este drag de viaţă.

Acésta-î o minune şi când multe femei

Ar căuta s'o facă, n'ar fi bărbaţii răi.

(a parte)

De sigur nu m'aude e gându 'ntr'altă parte.

Aşa 'sü însurăţeiî, socotü când se desparte

Că n'aü să se mai vadă în veci, norocul lor

Că focul nerăbdărei e lucru trecător!

(privind tablourile).

Ce copie măéstră, să jurî că nu-î lucrată

De mână *jomănescă*. Scii cât e cumpărată?

Nimic aprópe.

(Corina stă cu capul rezemat pe mână cufundată în gânduri, privind
în jos și bătând cu nerăbdare covorul cu piciorul)

Tace? (se apropie de dânsa)

Văzut-ai în jurnal

A rochiilor listă, la cel din urmă bal?

Corina. (se scولا cu o mișcare nervoasă, vorbește grăbit,
tâindu-și respirațiunea și având mișcări impaciente).

Cunosc pe Alexandru, o știu, și-l cunosc bine
și de de-mult, de-aceea să nu te miri de mine
Te rog, căci sunt mișcată, și să 'mi făgăduesci,
Când îți voi spune totul că n'ai să 'l părătesci
și c'ai să 'mi dai un sprijin.— Întréga fericire
A căsniciei noastre e azi în cumpănire.
Sunt foarte turburată, dar nu sunt în zadar.
Mi-e inima zdrobită. De grijă și amar,
Acum de-atăta vreme sunt crâncen frământată.—
L'ai cunoscut, zici, bine? Mai spune'mi încă odată;
E om de omenie? când nu era 'nsurat,
Avea purtare bună, e óre-adevêrat
Aceea ce se spune, c'ar fi avut succese
Pe-atăta de ușóre, pe cât eraū de dese?
Te rog vorbește, spune-mi, a mai răbda nu pot,
Mi-am prăpădit speranța și liniscea, și tot!

Doctorul (luând-o de mână).

Te-ascult și pêne 'n suflet, pêtruns de întristare,
Simțesc că mă cuprinde o jalnică mirare,
De câte 'mi spuī. Fii bună, șezi colea, să vorbimū

Cu mintea aşezată şi să nu ne grăbim
(se pună jos)

Cunosc pe Alexandru scii, din copilărie,
Eū l'am crescut, pot zice cu-o vrednică mândrie,
Şi i-am deschis eū pórta prin care a intrat
Cu capul sus în lume, iubit şi respectat.
M'ai întrebat mişcată, şi ai avut dreptate,
De viaţa lui ca ténér şi de-ale lui pécate ?
Ce să-ţi respund ? mi-e témă să nu mă rătăcesc
In splendida grădină, în care înfloresc,
Alătura de rose cu pept deschis la sóre,
Gingaşe viorele şi albe lăcrămióre
Când este însă vorba de demnitatea lui.
Am scumpa datorie să-ţi spun că nimēnuī,
N'a dat, nici chiar în glumă, prilejū să i-o ştirbescă.
Eū l'am adus de mână, în casa-ţi părintescă
O scii, şi nici odată eū nu te-aş fi 'ndemnat
Să-l ieī de soţū atuncea când n'ar fi meritat.
— Dar zici că fericirea îţi este sdruncinată ?
Sunt nervii în mişcare, e mintea escitată,
E póte 'nchipuirea, ce 'n frământarea lor,
Îţi dau acéstă spaimă. E lucru trecător
De sigur. (a parte). Alexandru ! Ciudată întâmplare !
Rēū a făcut să plece.

Corina.

Eū ard de nerăbdare,
Am friguri, sunt perdută şi D-néta glumesci.

Doctorul.

Cum poți să zici acésta?

Corina.

Firesce, când vorbesci
De nervi, de 'nchipuire, mai sciū cū de ce încă! . . .
Nu'mi vezi emoțiunea, mālhnirea mea adâncă,
N'o simți? (cu induioșare)

Te rog mă iartă, atâta m'am uimit,
Incăt îmi perd măsura

Doctorul.

Ce ai ?

Corina (cu tristeță).

Sunt de jălit!

Ah! inimile nōstre, orī cāt am fi de slabe,
Inchipuirii numai, nu pot să cadă rōbc.
Mă 'nșelă Alexandru! o vĕd, o știu, o simt!
El nu mă mai iubescce! în pept e locul strimt
Și crunta îndoélă, desprețul și durerea,
Se luptă sfărămându'mi odihna și puterea!
Mă 'nșelă!

Doctorul.

Cum se pōte!

Corina.

Mă 'nșelă!

Doctorul.

Ai dovezi?

Esci sigură? Te 'nșelă?! . . .

Corina

Îți vine greu să crezi,
Firesce! Nicî-odată n'ai socotit s'ajungă
La astă mișelie! . . . Istoria nu-i lungă.
Acum, de la o vreme, distras, preocupat,
Vedem pe Alexandru eșind neregulat,
Intrând pe nesimțite ca să se 'nchidă 'n casă,
Vorbind adesea singur, ferindu-se să. éasă
Cu mine. Stam la gânduri și mă 'ntrebam mereu
De ce schimbarea asta? Ce are?

Doctorul.

Să-ți spun că.

Intr'un proces politic s'a încurcat orbesce,
Căci alt-fel nici se póte, ș'acuma trebuesce
S'o ducă până 'n capăt deși, cum îmi spunea,
Clientii, ca 'n deobște, facú pricina mai rea.
Grăbirea lui să mérgă la astă adunare
N'avea alt scop, sunt sigur . . .

(a parte).

L'am scos la mal îmi pare.

Corina (stringându-i mâna cu un suris trist).

Cât esci de bun prieten și cât îți mulțumesc?
Dar în zadar ől aperi, căci am să-ți dovedesc,
Că graba de-a se duce la zisa întrunire,

A fost ca să nu scape o dulce întâlnire
Și că acuma pôte când noi stăm și vorbim,
El e cu o femeie. (se scôlă agitată).

Doctorul (sărind de pe scaun).

El ? Unde ? Cum ?

Corina (dându-i o hârtie).

Poftim

Citesce, ș'apoi spune-mi de nu e cu dreptate,
Ca sufletul și mintea să'mi fie turburate !
Batjocura-i pe față !

Doctorul (privind hârtia).

Depeșă din Paris ? . . .

Corina.

De-acum o săptămână.

Doctorul (citind).

„Făcând precum mi-ai scris.

„Plec mâne. Cu credința nemărginită 'n tine,

„Alerg spre fericire. Tu privighéază bine.

„Nici un cuvânt la nimeni . . .

Corina (intrerupënd).

Iei séma ?.

Doctorul (urmând citirea).

„Joî sosesc,

„Așteptă-mă la gară. Imbrățioșeri, doresc

«Mult.» (se opresce mirat).

Corina.

Iscălită ?

Doctorul

«Fanny».

Corina.

Un nume de femeie !

O vechie pasiune de tănăr !

Doctorul

Ce idee ?

Corina (cu ciudă).

«Alerg spre fericire ! Nu spune un cuvânt
«La nimeni !» Ce 'nsemnăză ? Nimic decât că sunt
Uniți prin legăminte de vreme 'ndelungată,
Că vor să se întorcă la viața de-altă dată
Sub umbra tăinuirii,—sărmanî amorezați.
Ținuți de către mine, nevasta, depărtați !—

(apăsând asupra cuvintelor)

«Tu privighéază bine!» își iau măsurî, firesce.
Alătura de vatra onestă își clădesce
Un cuib de desfrénarea nemernicul bărbat,
De traiu dămol și pacinic acuma desgustat.
In inima lui stérpă plăcerea nu învie,
De cât când isvorésce de la vinovăție,
Și 'n moleșitu-i suflet, de-al relelor vârtejū,
O sérbădă scăntee dă flacării prilejū!
—Plăpānda mângăere, iubirile curate,
Nu'sū de ajuns simțirii ființilor stricate;

Le trebuie minciuna și boldul arzător
Al patimii și vicii, și traiu 'njositor;
Ei trebuie Fanny, să-și vie car în fire.
Să-și limpezescă mintea, să credă 'n fericire!
Cu ea nu se ferește, cum vezi, de a eși
In lume, ca cu mine? (se preumblă foarte agitată).

Doctorul (dându-i telegrama înapoi).

Mă mir cum poți gândi,
La astfel de năpăstii? (a parte) Ce tristă întemplantare!
(tare)

Dupe depeșa asta, ar fi cu greu, imi pare
Să dai atâta vină lui Alexandru. Eă,
De vreme ce asupra-i cerut-ai sfatul meu,
Cred, poți cu priință, că astă Dómnă vine
Aici, pentru afaceri, pe care el cu bine
Le-a regulat, in lipsă 'i, ca împuternicit
Și după cum e scrie, luat-aă bun sfărșit.
E poți 'n joc averea, onórea, cine scie
Ce interese grave; ear nu o mișelie,
O faptă 'njositóre cum zici!—Pe ce teme
Iți sprijinesci prepusul, că óre între ei
Ar sta o legătură atât de vinovată?—

Corina (cu energie).

«Imbrățioșeri», dorințe, cuvinte dulci! vre-odată
De la clienți când óre s'aă dat la avocați?
Nu 'i stil de interese, ci stil de-amorezați
Acesta! Nu's nebună, dar nu sunt nici copilă
Să-mi spulber eă credința pe vorbe ce de milă

Abia găsești să 'ncunjuți aceea ce gândești.
—Instinctul e temelul puterii femeesci!—

Doctorul (a parte)

Instinctul? bôlă nouă, ce gânduri nădrăvane
Aū scos din trândăvie, din mode și romane.
Sărmană omenire, te subțiezi de tot! . . .

(tare)

Când avocatul-î meșter, clienții nici că pot
Să'î scrie altfel Dómnă, căci el îi are 'n mână.
In casul nostru póte clienta e bătrână
Și vârsta indulcesce pe om atât de mult!

(a parte)

Nu pe femei însă, păcat!

Corina (fóрте agitată).

Eū te ascult

Vorbind cu sânge rece și staū la îndoială
De-a crede, dar se pare că esci în învoeală
Și Domniata cu dênșii, în contra mea!

Doctorul (cu un suris trist).

Ce fel?

Mă puī, la bătrânețe, pe mine 'n rând cu el
Și tocmai pentru lucruri ce'ți sunt supărătoare?
Îți mulțumesc de partea ce'mi faci. E o onóre
Pe care, pe-ai mei umeri o port cu-atât măi greū,
Cu cât n'am nici un merit să'ți trec în ochi drept rău!

(a parte).

— Femeile gelóse! uf! ce nătângă școlă!

Cu cât sunt mai cu minte, cu-atâta cadu la bôla
Mai lesne!—

Corina.

Sunt nedréptă?

Doctorul.

Imi pare

Corina.

Nu scii dar,

Că tot ce zic, mă iartă, nu-să vorbe în zadar,
Sunt sigură de mine.

Doctorul.

Mă puî la încercare?

Corina.

Sciū tot; căci Alexandru, în ôre de uitare,
Voind să 'mî dovedéscă iubirea ce 'mî purta,
Mi-a dat pe față, singur, întrégă viața sa:
Mi-a spus cu de-amăruntul tot ce-a făcut și tóte
Femeile iubite mi le-a numit! (se plimbă agitată)

Doctorul (a parte).

Cum póte

Un om să 'și pérdă mintea și cumpétul atât,
In cât să 'și facă, singur, descântec de urît!
Nu 'i de ajuns că lumea în pace nu te lasă,
Mai ieî și tu pe dracu să'l bagî femei'n casă!
Zéu că'să nebunî bărbații! (tare) Nu mai pricep nimic
Din tótă încurcătura acésta?

— 157 —

Corina.

Vrău să zic

Că mi-a vorbit de Fanny și c'o cunosc prea bine.
«Eram nebun de dănsa, cum sunt nebun de tine!»
De câte ori mi-a spus-o.—Acum, ne mai putând
Trăi de ea departe și témă neavând
De nimeni, nici rușine, alérgă ear, firesce,
La dănsa. Nebunia dorinței îl orbesce!
Ce'i pasă lui de mine! de mine e sătul,
Mă calcă în picioare... mă....

(pune mânele la ochi un moment).

Ah! dar e destul!

Atăta 'nduioșare ar fi o mișelie.—
Ridică-te femece și'ți vezi de datorie!
Bărbatul tău se perde în căile lumesci,
Mergi grabnic lângă dănsul și slabă-așa cum esci,
Arată-i calea dréptă și-l scapă de peire.
A ta este menirea să duci la fericire!
(vorbind repede și tăind frasele).
Sunt hotărîtă! Fanny sosesc chiar acum,
Mă duc și eu la gară. Găsindu-mă în drum,
Nu vor avea curajul să mérgă împreună.
Mă 'ntorc cu Alexandru, îl iaă cu vorbă bună,
Cu mângăeri, cu sfaturi,—vorbesci și Domniata—
El facem să-și cunóscă vinováția sa,
Să se încredințeze și să 'nțelégă bine,
Că n'are să trăescă cu alta, ci cu mine!
Acésta e și dreptul meu, sunt nevasta lui
Și nu'mi las eu bărbatul pe mâna nimănu!

Aşa te rog, ajută'mi, căci ai înriurire
Asupra lui. Sărmana e cu n'am decât iubire
Şi lacrimi, şi voinţa de-a'l smulge de la ea.
(plânge)

Ah! ce nenorocire căzu asupra mea!
Vin doctore, degrabă. Mă duc să mă gătesc.

Doctorul (apropiindu-se de dănsa)

Te liniştesc Doamnă !

Corina (care se îndreaptă spre stânga se opresce).

Cum să mă liniştesc ?

Sunt foarte liniştită, nu vezi ?

Doctorul (a parte)

Nevoe mare.

(tare)

Eu ved că eşi mişcată şi n'ai să fii în stare,
La cază de trebuinţă, să mai te stăpânesci.
Dă, eu ţi-o spun mă iartă, dar cred că te grăbesci
Luând o hotărîre ce pôte să vă ducă
La rău sfrîşit

Corina

N'ai bi grijă! (sună, intră Tudor)

Zi Tudore s'aducă

Degrabă o trăsură (ese Tudor)

(Doctorului) De'ţi este cumva greui

Să mergi cu mine lasă m'oiu duce numai eu.

(intră în drépta).

Doctorul (privind după dănsa)

Ah! ce nenorocire ! Păcat de-aşa o casă!

Cum dracu? . . . Alexandru! . . . Și mă poftea la masă . . .

Nu-și face omul singur belele și nevoi?

Mă duc cu ea. Mi-e teamă să'i las pe amândoi,

În ast-fel de ispită, la mijloc cu-o femeie

Străină, o nebună de sigur . . . Ce idee!

(Merge repede la birou. scrie câte-va rânduri. Pune scrisoarea în plic. Intră Tudor).

Tudor

Trăsura'i gata

Doctorul

Bine. Ascultă-mă, să dai

Lui Alexandru asta; dar înțelesu-m'ai

Să nu te scie nimeni. Să'i spuie că'i de la mine.

Tudor

Am înțeles.

Doctorul

Îndată ce vom pleca. . . .

Tudor

Prea bine

Dar Domnul o să vie, mi-a zis, numai decât,

S'a dus pănă la gară. (Corina apare în ușă).

Doctorul

Taci! că te strîng de gât!

Sunt gata dómnă, aidemü.—Esci încă supărată

Pe mine

Corina.

Nu am dreptul.

(cătref Tudor).

O să venimü îndată,

Scena IV.

Tudor (singur venind din fund).

Se duc la vremea mesei de-acasă? Cam ciudat.
Și Domnul o să vie acuma. Și mi-a dat
Să'i dau scrisoarea asta și încă să nu scie
Chiar nimeni. Mare lucru! Ca ce-ar putea să fie
Intr'ensă?—D'apoi ochii ce doctoru'mi făcea
Când am vorbit de gară? Ce? cât pe aci era
Să'mi sară'n gât, nu alt-fel, dar ca să mă sugrume.
Zeu, multe vede omul cât mai trăesce'n lume!
—Nu, lucrul nu'i a bine, o simt eu cam de mult,
Dar nu pot înțelege. Și mă silesc s'ascult
La ușă într'o părere, și tot degéba. Păce,
Nimic. Aici în casă tot sgomotul se face
Mai mult de slugi, boerii stau molcom, liniștiți.

(grijesce prin cameră)

De la o vreme însă, pară cam posomorîți.
Pe Dómnă mai cu sémă, o ved șezend pe gânduri
Măhnită, ba imi pare că în vre-o două rânduri
Am și vëzut-o plănsă. Copilă, ce să-i faci?
Când Domnul nu-i acasă, nu-i chip s'o mai împaci.
O fi avend dreptate. Dă, singură nu-i vine
Să stea, să tot citescă. O judec după mine.
Eu n'aș ședea în casă o zi, fără să es
Măcar comori să-mi dee; de-aceea mi-am ales
O slujbă ca acésta. Mor după sindrofie,
Mă rog sunt om de lume.

(privind scrisoarea pe care o scóte din sin)

Ca ce-ar putea să fie

In scrisorica asta ? Se vede că-l ceva
De mare trebuință ; alminteri nu holba
El ochii cătră mine (ornicul bate șese ore).
(Pune scrisórea pe marginea biuroului, șterge căminul).

Poftim, se face séră
Și Domnul nu mă vine, a 'ntârziat la gară,
Se vede că așteptă pe cine-va, căci cri
Mi-a zis să fac odaea de sus, cea de boeri,
Și să nu spun la nimeni, nici Dómnei. De mirare!
Am scos ăntei sofaoa, am pus un pat mai mare
Si flori, și o oglindă; ear Domnul mă păzea.
El iscodém eú dóră, dar el nu-mi raspundea.
A 'nchis apoi odaea, luând cheea cu sine.
N'am priceput nimica și póte e mai bine.
(Se aude afară o trăsură, se răpede să easă).
Ah! eată o trăsură. Sosesc-unul din doi.
(Se întórce repede de la ușa din fund).
Scrisórea, vai de mine! să n'o uit . . . Căci apoi . . .
(ia scrisórea de pe biuroú.
(Se îndréptă spre fund, intră Alexandru).

Scena V.

Alexandru — Tudor.

Alexandru (intră cu pălăria 'n cap).

De ce nu eși la ușă când vine vre-o trăsură ?

Tudor.

Eram aici

Alexandru.

Ved bine In veci tot cască gură.

(aretând afară)

Du lucrurile celea în camera de sus

Ș'apoî te 'ntorce iute!

(Tudor ese Alexandru privind împrejur).

In camera de-alături

(merge în dreapta).

Se vede că s'au dus

Aici nu'î nimeni. Póte

Sunt colo. (merge 'n stânga), Nicî aicea: s'or fi ascuns.

Socóte

Să'mî facă 'n ciudă, unde n'am stat aici cu ei.

De doctorul de sigur duhovnic de femei,

A fost pusă la cale. Eū am să'î las în pace

Să ved de au răbdare și sciū a se preface.

(își pune pălăria pe cămin)

Cum aș fi vrut în lipsa'mî, să staū într'un ungher

Și să'î ascult la vorbă

(își tórnă un pahar și bea)

Mister pentru mister
Le-am pregătit eu unul, pe care nicî-odată

Ei n'au să'l mai ghicéscă . . (se uita la ornic).

Tărziu. Dar cam ciudată

Imî pare gluma asta, (surizând) Sunt prea nerăbdător,
Cum i-am lăsat eu singurî . . . acum e rândul lor.

(intră Tudor)

Ah! Tudor scie unde'sū (lui Tudor) In care colțū de casă

S'au furișat boerî? (pausă) Ți-au zis să tacî? ce-ți pasă

Te scap eū. Aide spune.

Tudor

Căci nu'i acasă nimeni, s'aũ dus . . .

Alexandru

Ce, esci nebun ?

Tudor

S'a dus și Domnul doctor și coconița . . .

Alexandru

Unde ?

Tudor

Eũ sciũ ? s'aũ dus cu birjea, în sus . . .

Alexandru

Nu mai ascunde

Degéba, spune unde'sũ ? . . .

Tudor

Zeũ, Domnule-aũ plecat.

Ah! eată și dovadă scrisórea ce mi-a dat
Chiar Domnul doctor singur, ca să v'o daũ în mână.

Alexandru (smuncindu'i-o)

Mě ia cu viclenie, dar gluma e bătrână.

Asemenĩ meșteșugurĩ la noi nu se mai trecũ . . .

(Deschide scrisórea, citește și din zimbitor ce era devine de odată
fórté serios).

Dar asta ? (cãtră Tudor) bine, dute ! (Tudor ese).

(citind încã odată)

In lipsă-mĩ se petrecũ

Adevărate drame!—Ciudată 'mperechiere
De lucruri! E gelósă, gelósă?—O părere
Orî cât de nēsdrávană, adesa' de ajuns,
Să rēscoléscă patimi, să sape într'ascuns
In inima femeii prăpăstii de mánie
Și 'ntr'un vērtejū sēlbatic odihna să'i sfășie,
Să'i rătăcéscă mintea și cumpētul, și tot!
Corina e gelósă de Fanny?—Ce despot,
E omul pe el însuși de multe ori zadarnic.
Ce'i faci? la rēu, din fire, el e plecat și harnic!
Cūm a putut să aște, mă mir
(merge la biuroū și caută prin hărtii).

la să vedem
Depeșa nu'i aicea . . . de a-cum nu mă mai tem.
— Ah! ești gelósă dragă! Acésta'i cruntă bólă.
Acel cuprins de dēnsa, greū tēfēr se mai scólă!
Iți trebuie degrabă leac tāmăduitor.
Am să îți dau, căci alt-fel stămū, rēu pe viitor.
Orî cine se respectă și vrea să aibă pace
In casă, fără preget să caute-a'și desface
Femea de năravuri stāngace, de manii
Și de nălucī pismașe ce 'npingū la nebunii,
Căci alt-fel vai de dēnsul ajunge a se teme
De umbre cornorate cu vreme fără vreme,
Ș'atunci căsătoria'i un fel de iarmaroc,
In care nervii Dómnei te ducū din loc în loc!
— Ciudat imi pare însă, cum ea, atât de blāndă
Și de încrezētóre să se fi pus la pāndă,
Și stānd la îndoeala despre iubirea mea

Să-și prilejescă pâlngerii că mă port rău cu ea!—
Pentru-o femeie totuși e foarte răbdătoare.

Să fie ea gelosă și îngăduitoare,
Mă mir. Să nu m'apuce la aspre lămuriri,
Și altora să facă duióse tânguirii! ?

— Ah! prefăcătorie, iscódă-afurisită,
Credem că erai óspe de inimă-óflită,
Ear nu de suflet ténér, plápând și iubitor! —
De-ar ști câtă năpaste tèrescú în urma lorú
Femeile, ce viața și fericirea'și punú
Pe-o vorbă 'nșelătoare, orí pe-un vârtejú nebun
Iți trebuie o pildă Corino! E rușine

Să pui tu lucruri jóse în cumpănă cu tine!
—Dar ast-fel mi se cade. Fیرهce, cap am eú,
Să las ca să se primble pe secretarul meú,
La voea întēplării, hárții de rânduială
Cu-atâtea înțelesuri croite pe 'ndoială?
La cei ce sunt ca mine de-ar fi să daú un sfat,
Le-aș spune că în colțul cel mai întunecat
Al tainitei s'ascundă lucrările 'ndoióse,
De vor să 'nchidă gura femeii curióse!
(pendula bate 6 jum. óre)

Nu cred să întârzie.

(Sună, intră Tudor. Scrie câte-va rânduri la biuroú, îndóe hárția și
io dá).

Să daí acésta sus.

(Tudor' ese. Alex. scóte perdelele de la ușa din stínga, din brățarele
lor și le așeză drepte împreunându-le, ca cum ar face o portieră).
Tot ce mă mai mângăe, e că acest prepus
Eșit în drum la vreme, va fi de-acu 'nainte

Un credincios tovarășu ca să mă 'nvețe minte.

(Se nude o trăsura afară. Alexandru alérgă la feréstră).

Ei sunt. Ce față cruntă, ce ochiū nelinișcit . . .

(Se pune în dreptul ușei din stânga, apucă perdelele cu mânilé, ca cum ar vorbi cu cine-va din năuntru).

Corina-I măriósă ?

Scena VI.

Alexandru, Corina, Doctorul.

(Când intră Corina și Doctorul, Alexandru se întórce repeda cu fața spre ei ca cum ar fi fost surprins. — Corina intră repede, vézënd pe Alexandru, face o mișcare să stea în loc, dar trece înainte și se oprește lângă canapea, unde se desbracă nervósă. Doctorul o urméză cu paș mărunți fórté încurcat).

Corina (trăgându-și mânușile).

'i-acolo . . . a tresărit !

Alexandru (zimbitor venind în fața scenei).

Frumos ! v'ați luat sborul și m'ați uitat pe mine,

Ați conspirat în lipsă'mi și ați găsit că-i bine,

—Aci găseșc pe doctor cu higiena lui —

Să nu lăsați să trecă sfințitul sórelui,

Fără-a eși la aer 'nainte de mănecare.

Prea bine. De ce însă nu ați avut răbdare

Să viū și eū acasă, să mergem câte trei !

Mi-ar fi făcut plăcere.... (căt're Doctor). Așa că-i vina e

(căt're Corina).

De ce ?

Corina (fără a se uita la densus).

Scii fórté bine că nu's supărátóre.

Aveai atăta trébă—și trébă—*absorbitóre* —
In cât n'am vrut o clipă să ți-o zădărnicesci,
Nici chiar pentru plăcerea, ce zici că o găsești,
De-a merge la primblare cu noi....

Alexandru.

Cât esci de bună!

(a parte).

Mă 'nghimpă. (privind'o) ceru'i negru, o să avem furtună.

Corina (dregându'și rochia).

Îți mulțumesc! Se pôte... Și D-niata esci bun..

Alexandru.

Ce vorbe sunt acestea? Nu te'nțeleg.... îți spun....
Mă iartă

Corina (intrerupându-l).

N'am ce-ți face. Eū, scii că nu's deprinsă
Cu jocuri de cuvinte, ce aū cătare 'ntinsă ;
In cât sunt mulțumită, când ast-fel precum pot
Leg câte două vorbe, ca să nu tac de tot.

Alexandru (a parte).

Din ce în ce mai aspră. . . . acum o să sbunească. . .
(tare).

Și tu, de la nimica faci lucru—atăt să crească!
Nu'mi spulbera avēntul cel bun. Voiam să 'ți zic
Că nu'i nimic pe lume dar absolut nimic,
Ce ar putea vre-odată să'mi facă o jicnire
Din partea ta, afară de lipsa de iubire
Și de rēcēla asta cu care îmi vorbesci,

De câte-va minute.... (voesce să ia mâna).

iubită precum esei!

(Corina, care până aici el ascultase fără să se uite la dânsul, se întorrece ca îmboldită de indignațiune, el privește lung, își ferește mâna și apoi trece mândră în partea opusă a scenei).

Doctorul (a parte).

Frumoșe sunt acestea?—Eă ce's de vină óre,

Să staă părtașă nevrednic la astă sêrbătóre?—

Nu e nimic în lume de ce m'am fost ferit

Maă din-adins, cum este ăst soiă nenorocit

De 'mpunsêtură și certură ce facă din căsnicie

Un iad de chinuință, când nu'i de mișelie.

Chiar din pricina asta nici nu m'am insurat.

Când mi-ar fi zis nevasta: oră doctor, oră bărbat!

Pas, să maă staă la gândură ! Sunt singur și mi-e bină,

Ear la vre-o 'nșelăciune, mă 'nșel tot eu pe mine!

(Pe tot timpul cât a vorbit doctorul, Alexandru s'a strănutat ușurel pe după masa cea rotundă și pe la spatele Corinei—care dădea semne de nerăbdare și apoi s'a pus pe fotoliul de lângă masă și se uită într-un jurnal.— Alex. e la dreapta ei).

Alexandru (privind-o, cu o voce tristă).

Din ce în ce maă tare mă miră chipul tēu

De-a fi, cu mine astăzi. Imi vine fôrte greă,

Din neobicinuință să vêd amărăciune

Oră rēutate încă, în tot ce ai de-a'mă spune.

Corina (cu răcélă)

Eă n'am să-ți spun nimica. Te vêd pe D-niata

Că 'ntrebă, că-ți faci de vorbă, că cercetezi ceva,

Alexandru

Da ! cercetezŭ firesce, căci pentru'ntăia dată
Azi esci așa de aspră cu mine și 'ncordată,
Tu cea atât de blândă și dulce.— Draga mea
De-ai sci cât nu te prinde, n'ai fi așa de rea,
In casa noastră încă, n'aŭ răsunit cuvinte
De-acele ce inghimpă în inimă și 'n minte
Incăt ori cine astăzi ne ar auzi, mirat
S'ar întreba de suntem femei și bărbat.
Nu după moda nouă, ci ca din vremea veche,
Când casa era una și soții o păreche.
(Corina bate nerăbdătoare covorul cu piciorul)

Doctorul (a parte)

Cum se cunósce hoțul, că-i meșter la cuvânt
Și negustor de frase, vorbește ca un sfânt,
(tare, apropiindu-se)
Eŭ cred că 'nici-o-dată, nu'i de folos să fie
In casă ne'nțelegeri și între soți mânia.
Firesce, oameni suntem, greșelele 'sŭ pe noi
Dar și îngăduire se cere când sunt doi.....

Alexandru (vesel).

Am fost în tot-de-a una și sunt un om de pace;
Incăt eŭ cu nevasta răsboiŭ nu pot a face.
Așa e dragă? Spune-î, Așa e, căci zimbesci. ...

Corina (conținându-se)

Zimbesc ?!... zimbesc de milă. Mă mir cum nu rosesci
Când spuî astfel de lucruri și vii cu-atăta fală
Să'mi dai sfat de blândetă și lecții de morală.

Aș înțelege-acestea și pôte le-aș urma,
Când mi le-ar spune altul, nu însă D-niata.

Alexandru

Cum nu eă ? Ce 'nsemnăză

Corina

Oh! înțelegi prea bine.

E tristă comedia ce vrei să joci cu mine
Și e neomenosă.—mă iartă de cuvânt—
Da, ea îmi dovedesce, că tot ce e mai sfânt,
In astă legătură ce-i zică căsătorie,
Increderea deplină, e slabă jucărie!
Bărbații ca tovarăși necredincioși și răi
Aducă perzând-o 'n casă ruina 'n urma ei.
Ușori și fără cuget își facă cu îngrijire
O pörtă, pentru patimi, cu tainică eșire,
Prin care scotă ei însuși din casă cinstea lor
Lăsând să intre 'n locu-i scandalu 'njoșitor.
Acastă primenelă nemernică se face
Mai lesne, când femeea o suferă și tace ;
Eă însă nu 's de-acelea ce tacă și se sfiescă
A sugruma rușinea în cuibu'i mișelesc.
Eă priveghiând de-aproape la cinstea vetrei mele
Voiă sci chiar împotriva'ti s'o ocrotesc de rele.
Și mai întăi de tôte gândesce-te că sunt
Femeea d-tale, și că nimic mai sfânt
N'ai de făcut în lumea de rele împănată,
Decăt să'ti ții femeea și casa nepătată.
—Acum urmăză'ti rolul, îmi place să te ascult.

De ce să pierzi prilejul unui discurs mai mult !

Alexandru (a parte)

E aprigă, nedreptă și slabă cum sunt toate
Femeile.

Doctorul (a parte)

Prea bine ! Mă mir de unde scöte
Asemenea cuvinte ? Femeea când o vrea
Ël face și pe dracu de umblă după ea.

Alexandru (tare)

Vöd, din nenorocire, că e cu neputință
A ne 'nțelege astăzi. Ar fi decī cu priință
Să punemū pe un altul aicea între noi,
Ca să ne lămuréscă de-a-rändul pe-amëndoi
Așa eū rog pe doctor să vie, să m'ajute,
Să nu ne perdemū vremea cu vrute și nevrute.

Doctorul (a parte)

Poftim ! mă pun la mijloc acum. Ce-o să le fac
Mi 'sū dragi ș'apoī sunt tineri, se cörtă și se'mpac,

(tare)

Eū vö ascult, de-oparte, vorbind de-atata vreme
Și zeū, dacă m'ați crede încep chiar a mă teme.
Să nu vö vöd la urmă, aprinși precum sunteți,
Că vö perdeți cu vorba și mintea câte-aveți.
De vreți a vö 'nțelege fiți mai dämoī la fire.
—Femeea, vatra casei, bländ simbol de iubire,
Menită să păstreze bărbatului un loc
De mângăere 'n suflet— chiar neavënd noroc—

Să 'nalță cu mândrie pe-a datoriei, scară,
Dând gândurile rele din inimă afară.
Cu pilda ei cea blândă, cu graiul ei duios,
Ușor să 'ntorcă pôte la drumul priincios
Pe cel ce în aventuri nebune ori trufașe
Și-a pus în jug viața, la simțuri pătimașe!—

Alexandru (a parte)}

Adică bate 'n mine. Bun avocat mai am
Mă sprijină ca ștréngul pe spânzurat. (tare) Eram
Să zic și că o vorbă. Acestea tóte 'să bune,
Dar nu mă luminéază de loc. Nevasta spune
Că am deschis o ușă de patimi și că sunt
Bărbatul cel mai sprinten la cuget pe pământ,
Că vatra e 'n pericol și că va sta de străjă
La pragul casei nóstre să nu 'i fur cinstea'n mreață
De simțuri pătimașe, precum zici D-niata,
—Mă rog din tóte astea ai priceput ceva?
Căci n'aș voi asupra'mi să cadă o bănuială
Lipsită de temeiuri.... (pausă. Doctorul și Corina tacă).

Cum ? stați la îndoială?

Atunci de ce atâtea cuvinte de prisos
Cu-atâtea înțelesuri pe față și pe dos ?
Acésta-î comedie! . .

Corina (sărind de pe fotoliu)

Destul, că'mi pierd răbdarea!

Doctorul.

S'a risipit iar vraja.

Corina (cu indignare).

Cum ai nerușinarea
Să vii să'mi zici în față că e joc comedii,
Când înțelegi prea bine că știu de unde vii,
Când am aici dovada purtării d-tale
Atât de înjosită.—Cum? mi te puî la cale,
În taină, cu-o femeie ce'ți vine din Paris
Și care te iubesc, și o iubesci! I-ai scris
Vă scriți de lungă vreme, de sigur. Ce rușine!
Și 'mi înaî spunei acuma că mă iubesci pe mine!
Și alergai la dănsa.—Ah! mult rău mi-ai făcut!—
Sciam de-atâtea zile că vine, am tăcut
Să ved de nu mă'nșelă a mea închipuire.
Adinióre însă, (ironic) *plecând la intrunire,*
Te-ai dus întins la gară s'o 'ntîmpini, *azi e Joi,*
Așa că pentru-o Fanny, ți-ai bătut joc de noi!
Acum pricepi de sigur, din ce împrejurare
Mi-e inima cernită și vorbele 'să amare!

Alexandru (ca aiurând).

E o fatalitate, un vânt nenorocit,
Ce a căzut asupra'mi și care m'a uimit!

Corina.

Mărturisesci atunci! E dar ne'nlăturată
Nenorocirea noastră! Mai spune'mi înc'odată.....
Credința și 'ndoiala se sbuciumă în piept,
Răspunde!

(pausă, se apropie de Alex. și-l ia de braț, cu un suris silit)
Sunt nebună! Așa că nu e drept!

Că e o aiurare a 'nchipuirii mele,
—Femecea scif că'i slabă și pôte să se 'nșele—
Că mă iubesci pe mine. Mi-ai zis azi: te iubesc!
Pe ea nu poți s'o suferi...! Așa e?...
(văzând că Alexandru tace privind'o).

Năbușesc !

Răspunde!.....

Doctorul.

Cu o vorbă din inimă pornită,
Imprăști necazul, fă-ți casa liniștită!

Corina (dându-i telegrama).

Citesce-mi tu depeșa și judecă . . . să vezi,
Așa de rău e scrisă, că singur ai să crezi
Ca mine . . .

Doctorul.

Alexandre, gândește-te la lume,
La dănsa și la tine. Acestea nu sunt glume.

(Alexandru tace, privind depeșa).

Corina (se plcă pe umărul lui, spre a ceti).

«Nici un cuvânt la nimeni, îmbrățioșeri!» Ce zici?
«Așteptă-mă la gară, sosesc Joi» . . . Dar aici
«Alerg spre fericire!» . . . Acestea nu'sū cuvinte,
Ce m'au putut aduce ușor să-mi es din minte?

Alexandru (a parte).

Ce gingașă e ast-fel ! dar gelosia'i rea
Și eă vréu pace 'n casă . . .

Corina.

Așa e?

Alexandru (luând o înfățișare tristă, vorbește rar, ca cum ar scóte vorbele cu greú).

Draga mea,

Sărmana omenire, atât de 'mpovărată,
Pe multe pověrnișuri alunecă de-o-dată . . .
Sunt une-ori momente, când omul e dator
Să 'nfrunte slăbiciunea, să fie răbdător . . .
Si să'și ascundă păsul cât mai adânc în taină . . .
Oh! grija-î pentru suflet obositóre haină
Ce folosință óre avem a ne lupta
Ș'a ne jăli zadarnic, de nu putem schimba
Fatalul curs al sórtei, când din nenorocire
Ne răscolesce viața cu-o aprigă lovire . . .

Doctorul.

Vorbesce într'aiurea! Ci fii mai lămurit . . .

Corina.

Eú nu 'nțeleg nimica.

Alexandru.

Ei bine, a sosit,
Da, Fanny e aicea. (ingenunchiând). De 's vinovat . . .
ertare!

Corina (făcând o mișcare în lături).

Ah! nu mă înșelasem! (sbucnind de plâns). Ce gróznică
trădare!

Alexandru (sculându-se, se apropie de ea).

Dar o să plece . . . dragă . . .

Corina (fuge spre canapea).

Ah! lasă-mă! (se pune jos).

Doctorul (apropiindu-se de Corina și împiedecând pe Alexandru de a se duce lângă ea).

Ce faci

È rău, nu-î demn de tine . . . Nu te'ncerca s'o 'mpaci,
Atăta mângăere îi mai rămăne . . . Bine
Ce gânduri ai? ce'ți este? cum nu ți-a fost rușine,
Când ai așa femece? . . . Eū nu știu ce să'ți zic!
De ce-ai făcut aceasta, când nu'ți lipsea nimic?

Alexandru.

Nimic din câte omul nu pôte să dorască . . .

Dar inima e vie, ea cere să iubască

Mereū, ș'atăta sbucium purtam în pept de dor,

Că de-ar fi stat acolo, eram să mă omor.

Ce vrei așa mi-e firea . . . e pôte-o nebunie!

(se apropie de Corina, care plănge pe canape),

Te rog . . . Corino . . . dragă . . .

Corina (vorbesce plângend).

Dar asta-î grozăvie!

Ce inimă, ce cuget, ce minte ai? Ce esci?

Parc'ai trăit afară din lume, de vorbesci

Așa făr' de sfială și fără de măsură.

Ce ți-am făcut eū ore, de'mi porți atăta ură?

(Se scólă și vorbesce, apropiindu-se din ce în ce mai mult).

De când trăesci cu mine, făcutu'ți-am vr'un rău ?
Avut-ai a te plânge de caracterul meu ?
Căsătoria noastră n'a fost ea o unire
A două mâni întinse cu dor și cu iubire ?
Și 'n casă, ca în lume n'am fost necontentit
O soță credincioasă lângă-un bărbat iubit ?
Din sfânta'mi datorie eșit'am vre o dată ?
Ce ți-am făcut ? răspunde ?

(pausă. Alexandru stă cu capul ținut în pământ).

Sunt ôre vinovată

Că'n inima'ți prea largă și'n pieptu'ți prea aprins
Dorințele vrăjmașe n'au cumpăt, nici coprins ?
Că pentru patimi sterpe, nemernice, nebune
Jertfesci trecutul pacinic și ciasurile bune
De dragoste curată, de traiu neturburat,
In care ca copiii cu drag te-ai resfătat ?

(pausă, urmând cu violență).

Ce mai întreb de geaba ? Sunt lucruri pentru care
Femeea cum se cade nu intră 'n cercetare,
Ci le desprețuesce . . . Așa desprețuesce
Eū pe femeea ceea—fals idol omenesc,—
Pe care ai adus'o aici fără de rușine,
Să'ți îndulcască traiul alătura cu mine
Și să'ți prefacă casa, din care voiū pleca,
In cuib de desfrênare prin slăbiciunea ta !

(Ajunsă la culmea emoțiunii, Corina'și pune mânila repede la ochi și se clatină să cadă. Doctorul să răpede să o sprijine. Alexandru face un pas spre dēnsa; ea se îndreptăză însă, își șterge repede ochii, trece în partea opusă a scenei și așintindu'și privirile fulgerătore spre ușa din stânga, strigă amenințând).

„iință blestemată ! din margine de lume
Alegi să'mi furi iubirea și pacea, ș'al meu nume,
Te furișezi nebuno, aici în cuibul meu,
Tu care porți ocara și ura 'n sinul tău.
Și crezi că am să sufăr în fața'ti, nemișcată,
Batjocura acésta ? (face căși-va pași spre ușă).

Să ești de-aici îndată !

(se întorce către Alex., care se pune între ea și ușă).
Acolo ai ascuns'o ! Acolo te-am găsit
Păzind adincóre. Intrând ai tresărit. ..

Doctorul (apropiindu-se de Corina).

Ce vrei să faci ? gândește, dai singură alarmă
Scandalului și lumii dai singură o armă !

(a parte).

Auzi nesocotitul ! Nu-i chip să'i mai împac !
(Corina înaintéază spre ușă, Alex., se pune înaintea ei).

Alexandru (ca cum ar apăra ușă).

Ia séma, dómnă ! Suntem....

Corina (tremurând de mânie).

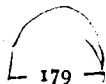
Oh ! știu c'ai vrea să tac,
C'ai vrea să închid ochii și să te las în pace ;
Dar am s'o dau afară !....

Alexandru.

Acésta n'o vei face !....

Corina (aprópe de ușă).

În lături !...

Alexandru (în fața ei).

Nu vei trece!

Doctorul (frângându-și mâinile).

E lucru nebunesc,

Ce faceți!....

Corina (dând pe Alexandru în lături).

Fugi de-aicea!

(Alexandru se trage lângă dulapul din fund, Corina ridică o parte a perdelei și strigă).

Esși, esși, îți poruncesc!

(Apoi se dă cu un pas înapoi și așteaptă. Apare în pragul ușei Ștefan îmbrăcat în uniformă de maior de roșiori. Mișcare și mirare generală. Corina se uită pe rând la Alex. la Ștefan și la Doctor).

Scena VII.

Alexandru, Corina, Doctorul, Tudor.

Corina (făcând o mișcare în lături și dând un țipet).

Ah!

Ștefan (închinându-se).

Dómnă!

Corina (îndreptându-se către bărbatu-seu).

Alexandre!

Doctorul (a parte).

Ce vrea să zică asta?

Ștefan (a parte)

Se uită lung la mine.

Doctorul.

N'ai văzut

Pe . . nimeni?

Stefan.

Eram singur (se strângu de mână)

Doctorul (a parte).

Bun, Fanny-a dispărut.

(In timpul acestei convorbiri, Corina a aruncat o privire repede în odăea din stânga, apoi se întorce spre canapea încetișor).

Alexandru (privind pe Corina, a parte).

Nevesteii tot i-e frică . . . (trece în fața scenei, în dreapta)

Corina (punându-se pe canape, a parte).

Nu-i nimeni! De mirare!

Stefan (încet, doctorului).

De ce mi-ai făcut însă această întrebare?

Doctorul (arătându-i pe Corina).

Ți-oii spune mai pe urmă . . .

Stefan (cătră Corina).

È óre-adevêrat,

Ce zice Alexandru? Aș fi nemângăiat,
Ca pentru 'ntăia dată, când facem cunoscință,
Să fiu prilejū nevrednic de vre-o necuviință . . .

Corina.

Oh! nu . . .

Stefan

Cu toate astea, când m'am ivit pe prag
t c'un pas in latură. Eram să mă retrag,
c'am intrat pôte in vre-o casă străină.
teptați pe mine, desigur . . . nu's de vină,
când pe Alexandru, care se preface că privesce aiurea)
trimis acolo și'l așteptam să vie,
presinte, dómniș.

Doctorul.

Adevărat să fie?

Stefan.

at. Intrébă'l.

Corina.

Nu înțeleg nimic

o 'ncurcătuură . . .

Doctorul.

Așa era să zic

Stefan.

N'avém dreptate?

Corina. (cătră Alexandru).

Atunci persóna ceea . . .

Doctorul (întrerupënd-o, caută la ornic).

og, nu vë e sóme?

Alexandru (rîzînd, a parte).

Ciudată e femeea,

chiar vîzînd cu ochii nu crede, cînd nu vrea,
pot fi celel-alte, de judec dupe-a mea.

(tare, apropiîndu-se de grupul din stînga)
hipuetei Ștefane—adevîrată dramă—
um cîteva zile primesc o telegramă,

(scôte telegrama din buzunar)

în care un prieten îmi scrie din Paris,

cu credința 'n mine și sufletul deschis

fericire, grabnic se va întorce 'n țară,

gîndu-mă sîrmanul, ca să'l aștept la gară

să nu spun la nimeni că vine

Ștefan face o mișcare, ca cum ar vrea să vorbescă, Alex. îl opresce
(gestul)

N'am sfîrșit.

în întîmplare însă, o dîmnă a cetit
depeșa și . . . îndată s'a pus pe bănuelă,
să'i scrisă de-o femeie, că e . . .

Ștefan (intrerupîndu-l).

Oh! Ce greșală!

Eu ți-am trimis depeșa. (Alex. îi dă telegrama)

Corina (sărînd de pe canape)

Cum, D-niata, glumesci?

Ștefan

Da. Eu sunt Fanny, dîmnă!

(Alex. rîde cu hohot și se pune pe fotoliul din drîpta)

Doctorul.

Curat ca în povésci.

Stefan (citesce telegrama).

Intocmai. «Cu credința nemărginită 'n tine
«Alerg spre fericire. Tu privighéză bine
«Nici un cuvânt la nimeni.» (cătră Corina)

Oh! dómná de sciam

Ce are să se 'ntēple, mă credeți nu scriam
Așa, și mai cu sémă ăl și rugam să'mi țic
Acéstă taină 'n douē cu scumpa lui soție.

(Corina transformată și inveselită se duce ușurel pe la spatele lui Alexandru, ăl apucă capul în mână și-l sărută de multe ori).

Corina.

Cât sunt de fericită! Ah! și cât te iubesc?
Mă vei ierta tu óre? (vorbescú încet).

Doctorul. (lui Ștefan).

Pēcatul femeesc

E gelosia. Bine, atâta mă uimise
Incurcătura asta, încât mă părăsise
La urmă și răbdarea. și tóte . . . E ciudat! . . .

Stefan.

Molipsitóre bóla.

Doctorul.

Și dór nu's însurat!

Corina. (lui Alexandru).

Ce m'a impins mai tare în astă rătăcire,

A fost iscălitura. E lucru peste fire
Ca pe-un bărbat să'l cheme într'z st-fel, nu'î așa ?

Alexandru.

Din Ștefan i-a zis Fane, de mic copil. Era
Un obicei din scôla, la noi, să'î zicemû Fane.
— In loc dar să te'nconjuri de gânduri nêsdrăvane
Și să tot țeși prepusurî, de ce nu ai venit
Să'mî spuî ce-avéi pe suflet și te-aș fi liniștit
Cu-o vorbă, ca acuma ?

Corina

Dar unde puî mândria

Firéscă, a femeei

Alexandru.

Adică gelosia,

O patimă trufașă, cu care vè jucați,
Ca cu-o săgétă 'n care adesea vè 'nțepați.
Mândria femeéscă, ar trebui să fie,
Ca stréja credincioasă, a inimii mândrie.
Destul că mângăere așa de rar găsimû
In lume, ca atuncea, când cel puțin iubimû,
Să nu dați viața, pacea și slaba vóstră minte,
Cum vreî să faci tu astăzi, pe jocuri de cuvinte !

Corina (întinzându-i mâna).

Invățătura-î scumpă, căci eu am suferit

Maî mult și maî puternic

(Se întórce spre Ștefan și Doctor)

Ștefan.

Sunt foarte fericit.
Că v'am putut aduce iar liniștea în casă.

Corina (dându-i mâna).

Sunt recunoscătoare . . .

Tudor (pe pragul ușei).

Vă rog, poștiți la masă.

Doctorul (căutând la ornic).

Chiar și venise vremea, am flămânzit de tot.
Să știți că altă dată, când mă'ți poști, vă scot
La rând pe fie-care, pîn' la sofragerie,
Să căutați de masă, iar nu de gelosie!
(Corina dă brațul lui Ștefan și pornesc spre fund).

Cortina cade.

PRIMUL BAL

Comedie într'un act.

MARIEI

Cu întreaga mea inimă.

PERSÓNELE:

Robeanu, medic D-nul *C. Nottara*
Lia, soția lui D-na *Ar. Romanescu*
Mitică Zornescu D-nul *C. Costescu*
Simion, sluga lui Robeanu " *C. Catopol*
Catinca, fată în casă la Robeanu . D-na *M. Ciucurescu*

*Scena se petrece Earna în casa lui Robeanu,
în București.*

Teatrul înfățișează o elegantă sală de mâncare. — Masa e pregătită pentru un mare supeu de bal. — Scaune de-a-lungul mesei. — La dreapta un cămin cu o mare oglindă. — Lângă dânsul un fotoliu, un scaun, și o masă pentru fumat. — La stânga un bufet mare cu argintărit și cristaluri. — Coșuri cu fructe și bombóne pe masă. — Ușă în stânga ușă în dreapta. — Fundul scenei arată, printr'o arcadă o seră de eamnă luminată. — O draperie bogată decorază intrarea serai. — Două lampe ardū pe cămin. — Candelabrele de pe masă nu sunt aprinse. — La ridicarea perdelei pendula bate 9 ore.

Scena I.

Simion (cu mânilé în șolduri inspectând masa).

(Livrea neagră cu șnururi galbene, vestă albă de postav, cu fir, culoși, de catifea roșie, ciorapi albi, pantofi de lac. — IO, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 41, 42, 43, 44 P... a... tru... ze... cí și cincí! Bun! de s'or măi strânge ceva boerii, încapū toc-măi 50 de tacămuri. (Căutându-se prin buzunare). Na! că iar am prăpădit'o! De când cu balul ăsta, mi-am pierdut mințile și pace! Ba bine că nu le-aș fi pierdut! Mă rog să te pui d-ta bun, teafăr, sănătos și să restorni o casă întregă ca să faci loc gol pentru învêrtitul cocónelor și să strămuți lucrúșorele, să le stingheresci, ba să le și măi fărămí, că de! om esci, numai și numai să-ți faci

trebă și să adunî o sumedenie de lume ca să bea, să mănânce pe socotéla ta... asta n'o pot cû înțelege odată cu capul A! Să mergî bună-óră la alții, asta mai vine la socotéla, că stau frumușel la odihnă cu hainele boerilor în brațe și după ce m'am săturat de privit și de somn, mai dau o revisie pe la bulet! Kief pe socotéla altora, vezi bine! Dar de opt zile să mă muncesc cû, să n'am nici masă, nici liniște cum se cuvine prea e prea! adică vorba ceea: nu face că ți se face! Căinasem din cale afară pe bieții feciori din alte case, trebuca să-mî cadă și mie beleaoa în spinare! Și tot n'ar fi nevoea așa de cumplită, dacă m'aș mai putea răcori cu vre-o vorbă bună de la boerii orî de la Tincuța — o bălăióră cu ochii cât un ban mare—care mă jôcă mai de haî de cât pe un titirezû! Aș! ți-ai găsit, tot ce fac nu e bine, ba uituc, ba nerod, ba gură cască ba câte alea tóte, de nu mai sciû cum să deschid gura măcar și diavolița de fată mă hărțuesce într'una. Mă mir cum n'am pus tacămurile pe dos, atăta m'aû zăpăcit de-o săptămână cu afurisitul ăsta de bal. D'apoî fie! halal nici la Prințesa care dă de 40 de anî baluri în tóte Vincrile, n'are să fie așa de frumos ca la noi! Când te uiți la salonul pe care l'am lustruit sticlă, de mi-e milă să calc pe scândûri și mai ales la supeul (inghite)... cu fel de fel de bunătăți.. dacă nici acum nu mî'o mări léfa cuconița, apoî nu mai e dreptate pe lumea asta! Deschide ușile dulapului și așeză cofere de argint pentru șampanie). Pécac nu-mai că'or să se bea vinurile cele bune! Eû ziceam Tincûi să mestecăm și de cel mai prost că boerii nu mai bagă

de sémă în ferbințelă, dar mi-am aprins pae în cap, că m'a auzit coconița... ba nu m'o auzi vorbind ? că eram într'un vërf de scară ștergém policandru și Tinca era în celă-l-alt capët al salonului... A strîns tot vinul cel mai așa, l'a închis și a luat cheea la d-ei! Adecă ce mă amestec eü ? dacă singurî d-lor vor risipa, apoi vina slugelor este ? Iii !! Și că mult mai e fără astëmpër . . . n'aș fi crezut nici-odată, cocóna tënërá și purtată dór prin lume, cum n'a mai fost alta și țaca, țaca, tótă ziua, nu-i mai place nimic, nu-i mai intră nimenî în voe, vrea, nu vrea, intră; ese, scóte, aséză, jos, sus, în tóte părțile, ar osteni o sută de ómeni de s'ar potrivi firii d-sale, dar încă pe noi câte-va biete slugi. Noroc că nu ne mai vină și musafirî, c'atâta ne-ar mai lipsi....(ear se rotesce în jurul mesei.) Păi ! când zic eü! Nicî la Prințesa nu î mai bine! Le-am așezat colea, de la meșteșug! (Catinca intră cu două coșuri de flori, Eacă și bălănica mea! Bine că te-ai îndurat și de mine sufletul meu!

Catinca (punënd coșurile pe bufet)

Scii că te gălesc nostim? Ce, era să mă țin de d-ta? Fără sindrofie nu-ți merge bine? Abia scăpaiü din iatac acum. Pënë am îmbrăcat pe coconița am crezut că turbezü nu altă ceva. E și mai avană de cât înainte! (Se uite în oglinda și să gătesce) Uf ! îmi huesce capu de atâta cicălălă. . . .

Simion. (apropiindu-se cu dragoste de dënşa)

Tocmai ca mie, puîșorule! Și încă eü tot mai am răgazü când te vëd pe tine, pe câtă vreme tu. . . . (vrea s'o ia de talie). . . .

Catinca. (dându-i peste mâna).

la te mărginesce ! te poftesc, ca să nu ne stricăm
prieteşugul ! Mie nu-mi placă astea !

Simion.

Vai de mine, că amarnică mai ești ! Bine, bre omule
dacă te iau de nevastă ? Uite, să eșim dór cu cinste de
la balul ăsta și lucru-î isprăvit ! Popa Stoica ce trebă
alta are ?

Catinca.

Se póte ! Tocmai de aceea nu te pripi ! Vom vedea
măne ! Multe baluri am mai trecut și vorba d-tale tot fă-
găduelă a ramas !

Simion.

Care baluri ?

Catinca.

Cele pe care mi le tot puneai soróce.

Simion.

Cine ăți vorbește de alea ! Baluri pe la străini ! Eú îți
vorbec de balul nostru de astă séră. Cum e cel d'ântéiú
bal ce-l daú boierii noștri de când s'aú luat, ăsta e ál bun,
ale-l-alte craú așa de-o smecherie de dragoste și de gură
dulce! . .

Catinca.

Apoi vezi că tocmai de aia, te și poftesc să te măr-
ginești... auzi d-ta șmecherie?... bine-ți zicém eú că ești
un nerod... gură dulce? îi vedea tu gură dulce, când or

înflori căpșunele în cășlegi, băete... dacă e vorba așa!
(Simion vrea să-1 ia mâna) ia vezi-ți mai bine de masă! C'acum
începă să pice musafirii!

Simion (privind-o cam de sus)

Masă? Se cunósce că numai cu de ale gătelei îți faci
d-ta sémă, căci alt-fel ai fi văzut ce fel de masă mi-am
înjghebat! Poftim dudue și privesce, nici la Prințesa.....
(cu ironie) ce-ți vorbesc eu de Prințese d-tale, mai mult
decăt la Dobrotin care e becher, și la cucóna Luxița
Simizénca, care tot prin sat mănăncă, ai mai văzut d-ta
mese? Eacă uite-te de vrei să cunoscă ce va să zică o
masă boeréscă... dór de géba nu m'am plimbat eu 7 ani
cú cuconașul pe la tóte băile din năuntru, am învățat și
noī ceva, așa s'o scii d-ta, madmuzelo.... (învártindu-se într'un
picior) pe-acolo nu ajunge fite-cine, bálănico!

Catinca.

la te mărginesce!... atăta îți spun eū! (pausă) Cuțitele
de argint le-ai adus de la cucóna a mare?

Simion (căutând în buzunare).

Dacă am perdut țidula . . . Ba n'oiū perde-o!... aș
vrea să te vėd pe d-ta în locul meū! (gásind o hárție). Ah!
(mototolind-o și asvărind-o în sobă). Aș! hárție de țigară!

Catinca.

Da le-ai cerut? du-te de le cere! Ba mai bine trimite pe
cineva... pe Vasile vizitiu!... cine-o să deschidă ușa când
o începe lumea să vie.... uitucule! (răde).

(Simion se tot caută prin buzunare)

Scena II

Cel de sus. Lia (în rochie de bal roșă cu o cingătoare lată de panglică. Foste elegantă. O horbotă albă pe umerii goți. Vine din fundul scenei, din seră).

Lia (încheindu-și o brațară).

Catinco, ce face domnul?

Catinca.

Adincoți cetia în odac la d-lui.

Simion.

I-am pregătit toate pentru îmbrăcat. Nici târziu nu e, abia că bătură nouă!

Lia (mergând să se privească în oglindă).

Să aduci o pungă de hârtie care e în seră Catinco și vezi dacă n'am uitat mânușele pe piano în salon! (*Catinca* ese prin fund. Către *Simion*) Regulat-ai cum ți-am zis, covorul pe scară și lămpelile? (*Vorbesc* răpede și scandând vorbele. E vizibil nerăbdătoare și nervoasă).

Simion

(aprinzând câte-o luminare pe rând din candelabre și apoi stingând-o).

Fiți fără grijă, cuconiță! Toate sunt la locul lor. Lămpelile strălucesc par'că ar fi la lumină! Asupra băcșilor să n'aveți nici-o bănuială, sunt de-ai noștri. E Mihalache vărul Tincăi și nepotu-meu care slujesc la Dobrotin, al de s'a dus la Paris. Sunt spilcuți ca nisce coconăși!

Catinca (aducând o hârtie în formă de pungă)

N'am găsit mânușele nicăeri. Le-am căutat și în iatac

și pe la domnu (văzând mănușele într'o cută a cingătorii rochii) eaca mănușele erau aici (i le dă).

Lia.

Bine zici, le uitasem. Mă gândeam la alt-ceva. Dă-mi coșurile cu flori. Așeză-le de-a rândul prin vasele cele mici de sticlă. (Deschide punga de hârtie și scôte mici bilete pe care le așeză împreună cu un mic buchet pe talere). Cum o începe să vie lumea să aveți grija de-a lăsa draperia de la seră și să nu o ridicați pănă ce n'oiu veni eu aici. Catinco, după ce veți isprăvi, să pui fierul cel mic de frizat și o cutie de ace de cap lângă oglindă în odaia mea. Să înfigi bolduri la panglicuțele de cotilion.... o să le găsești în coșul meu de lucru.

Catinca.

Prea bine coconiță! (ese).

Scena III.

Cei de sus, Robeanu (în jachetă cenușie scurtă, cu părul cam în neregulă, cu cravată colorată cam strămbă, cu o carte în mână intră din stânga).

Robeanu.

Dragă, unde mi-ai pus biuroul, că nu-l găsesc nicăeri.

Lia (din capul mesei).

Biuroul? (gândindu-se puțin, privind la Simion). Ah! știu! L'am pus de-asupra lăzilor sub scară. Era să'l așezu în odaia de bae unde am grămăit cele-l'alte lucruri, dar Simion

a zis că póte să ai nevoc de dēnsul și l'am pus mai la îndemână....

Simion.

È dupe perdea coconașule, în dosul dulapurilor cu ierburî și cu chipurile cele de ipsos.

Robeanu.

Și asta vrea să zică la îndemână ? .. Mi-ați mutat și dulapurile ? Bine dar o să mi se prăpadescă colecțiile ! Cine scie cum le veți mai fi trântit acolo unele peste altele ! Intru ce strica dacă le lăsaî unde craî la locul lor ?

Lia.

Dar bine, chéri, cum era să le las ? se stricaî de tot atunci, am trebuit să fac odaē de fumat în biblioteca ta. Înțelegî că nu le-ar fi mers tocmai bine (apropiîndu-se de dēnsul). Ce fel ? Nu te-ai îmbrăcat încă ? Uite sunt aprópe de 9 și 1/2, o să începă lumea să vie. N'o s'o primesc dóră eî singură ! Du-te răpede de te îmbracă și lasă biuroul și colecțiile în pace, că staî ele bine unde le am pus

Robeanu.

Da, de bine ! ai resturnat cu desăvērșire casa întrégă cu balul tēu, nu sciū dacă 'mî voiū mai putea găsi și capul cu regula care mi-ai făcut'o aici.

Lia (impingându-l spre ușă).

Du-te mai bine de te îmbracă și lasă imputările pe

urmă. Acuma nu am vreme să le ascult. Nu vezi căta trebă este încă de făcut? Aide, fă-mi-te frumos, dacă vrei să nu încep eu a cărti! (il duce de braț până la intrare).

Scena IV.

Cei de sus, afară de Robeanu.

Lia (căt-re Simion).

Asta e vina d-tale! Dacă lăsaî biuroul unde ți-am spus eu să-l pui la început, nu avea Domnul nevoie să-l caute peste tot locul și ar fi putut să fie gata de mult.

Simion (a parte)

Poftim, tot eu vinovat, ce vă spunem? Imi zisese să-l pun în magazia cu lemne. (tare) Am socotit că e mai la îndemână acolo și dacă coconașu mă întreba de el, că de-abia azi dupe prânză l'am mutat, l'ar fi găsit numai decât!

Lia

Bine, bine! du-te de ți caută de trebă mai bine, decât să tot respunzi.

Simion (plecând spre ușa din stânga, a parte)

N'am noroc și pace bună....

Robeanu (intrând)

Unde mi-ați pus chieile? Biuroul l'am găsit, cu vai nevoie, dar n'am putut da de chieî nicăeri. Vă foarte mulțumesc de cum mi-ați așăzat dulapurile. Unul era resturnat pe-o cōstă și celălalt e cu gémurile ușelor sparte....

Lia (impacientată)

Chicile? Chicile? Ce se faci cu chicile? Mi se pare că le-am strins cū undeva, (cătra Simion) Du-te de'ntrébă pe Catinca ce le-a făcut?

Simion (eșind prin stînga, a parte)

Adică... numai cū sunt uituc? Acum fuga după cuțite, că nu e chip!

Lia

Mă rog, și fără de chici nu poți? Unde o să le găsească acum? Ce-o să faci cu ele?

Robeanu

Imi trebuiescū pentru notițele ce am în biuro. Nu am mîne curs la Facultate?

Lia (rîzînd)

Ai de gînd să ții cursul mîne. Frumos curs are să fie, după ce vei sta pînă la 8 ciasurî diminéța în bal, căci știi, că dăm invitaților și caféoa cu lapte, după galopul final.

Robeanu

Și caféoa cu lapte?... bieții ómenii!

Lia

Mai întēi eū nu înțeleg balul de-căt cānd se sfișește a doua zi cu sóre. Apoi noi avem și datorie să-l prelungim cāt mai mult... cel d'ântēi bal ce dămū după căsătoria nós-tră... e fórte natural dar să ție cel puțin, pēne la 8 diminéța.....

Robeanu

Cel d'ântăi bal! Și pănă mănă diminéță la 8, cel puțin! Ai nisce orizonturi fórte întinse, drăguță! Dar cu sănătatea ce facem, dómna mea?...

Lia

Sănătatea? Fórte-ți mulțumesc e nu se póte mai bună, domnule profesor....

Scena V.

Cei de sus, Catinca (intră din stînga)

Catinca

Chieile de la biuroă nu'sū nicăeri.

Robeanu

Atăt mai lipsesce!

Catinca.

Să nu fie cumva în coșulețul cu lucru, pe care l'am închis în garde-robe.

Robeanu.

Și garde-robul unde l'ați aruncat?

Catinca.

L'am urcat în pod, din pricina oglinzei! (Ciasornicul bate 9 și jumătate),

Robeanu.

In pod, prin întuneric și cine scie ce veți mai fi pus prin 'prejur, .. mai bine mă duc să mă imbrac. Véd eū că cu voi nu o pot scóte la capăt!

Lia.

Așa, chéri ! Și vino degrabă în salon. E foarte târziu. Catinco ! Ia prinde-mi corsajul la spate că se tot ridică în sus. (Catinca se plcă și o aranjază).

Catinca.

Fără de oglinda cea mare nu vă puteți vedea bine coconiță, că într'asta de aici de-abia te vezi pe jumătate.

Lia.

Ba mă ved mai bine de-cât în cele din salon. Nu cade prea în pământ jupa din față (se întorce), îmi pare că tot' cale pe ea.

Catinca.

Numai bine vine. Am prins-o cu ace și nu se mai lasă acum. (se aude afară un sunet de clopoșel).

Lia (tresărind).

Eaca cineva. Aprópe 10. Au început să vie, Dă-mi, dă-mi mânușele ! Unde e Simion ? Ia vezi cine e ? Postesce în salon. Și Georges nu e gata. O ! cursul d-lui mai trebuca acum ! (ese Catinca în drépta).

Scena VI.

Acciași, Catinca, Mitică Zornescu (în haine de drum cenușii, cu o pălărie mică móle, mânuși gróse de piele englezéscă).

Lia (pornind spre seră).

Póte să fie mama (iși trage o mânușă).

Catinca (intrând).

... domnul Mitică Zornescu.

Lia.

Zornescu ! Poftesce-l aici. (coborâ).

Zornescu.

... el intră răpede apoi văzând masa întinsă și toaleta Liei se opresce mirat).

Sărut mâna, coconița mea. Da bine, ce e asta ? Ce ești banchet, ori dați un praznic ? (privind pe Lia) Rochie se decoltată.... n'o fi bal cumva ? Bal și mie nu-mi spuneți nimic ? Frumoși prietenii sunteți ! (Catinca ese).

Lia (întinzându-i mâna pe care Zornescu o sărută).

Ce fel ? n'ai primit invitația ? Fă ar trebui să mă miri de d-ta, văzându-te că vii în starea asta (arătându-i hainele) în 10 ore și o să începă să vie lumea la bal. Balul nostru.... cel d'ântăi bal ce dăm după căsătoria noastră. Cum nu știi ? Nu se poate ? Ți-am trimis invitația de 10 zile.

Zornescu.

Tocmai pentru că mi-ați trimis-o de 10 zile, nu știu absolut nimic. Viu de la țară. Am plecat a doua zi după balul Prințesei.... știți cel cu pricina ! Azi tocmai două săptămâni ! Mă ierți acum că am îndrăznit să vii în costumul acesta ? Sosesc de la gară și eram atât de nerăbdător să depun omajele mele de admirațiune la picioarele frumoasei dănuțore, care m'a scăpat dintr'o mare primejdie, încât am călcat peste regulele buneii cuviințe și am venit cum eram de pe drum !

Lia (râzind).

Bine! bine! domnule Fluturașu! te iert, cu o condițiune însă, să te prezenți cât mai de grabă înaintea noastră în mare ținută de ceremonie....

Zornescu

Fluturașu, cu? D-ta mi 'o spuși?... Glumesci ca în totdeauna! Ce face Iorgu? mă prind că stă cu nasul în vre-o carte!

Lia

Ba nu. Se gătesce, cam cu sila dar am isbutit. Inchipuesce 'ți că vroia să 'și caute nisce notițe, acum la 10 aprópe, pentru cursul lui de mâne la școlă.... Ce zici de asta? Să se gândescă la asemenea lucruri în séra primului nostru bal.... E bun de zugerăvit!... (se plimbă).

Zornescu

Ce-o să'i faci! Bal ori nu, omul de sciință, bărbatul studios, principele artei medicale nu e ca fiecare muritor. Nu se îmbracă la vreme și când e îmbrăcat nu sémănă cu tótă lumea. N'o zic asta tocmai pentru dînsul, dar așa este și nu d-ta ai să'l poți schimba... Sciința trece înaintea tuturor balurilor și chiar a....

Lia (întrerupându-l)

Și chiar a nevestei! Zi-o.... póte ca să ai dreptate...?

Zornescu

Mă iartă, d-vóstră faceți escepție... dovadă că se gătesce. (privind'o) Ce rochie strălucită, și cât îți șéde de

cu dinsa ! Sper dómná că 'mî veî acorda favórea
juca cotilionul cu mine (se apropie de Lia)

Lia

mare plăcere.

Zornescu (luându-i mânia)

antéiul cadril!...

Lia

ă indoială !

Zornescu (sărutându-i mânia și privind-o galeșu)

primul vals?....

Lia

și primul vals ! Numai să ai vreme să le joci pe tóte
î nu cred să intri în salon ast-fel.

Zornescu

Nu, nu. Mă duc îndată. Sunt gata în 20 de minute.
apoi la noi, după binecuvéntatul obiceiú lumea ne sosind
cât pe aprópe de miezul noþii, am încă bună speranþă
e-a fi eu cel d'antéiú dintre invitaþii d-tale. Vrea să zică
e-am înþeles : primul vals, primul cadril și cotilionul !

Lia

Da, da.

Zornescu.

Dar ce-o să zică Iorgu de asta ?

Lia.

Cum, ce-o să zică ? Nimic ca în tot-d'a-una. Lucrul e
fóрте natural, mi se pare.

Zornescu.

Nu te mira, cū în locul lui pōte cā nu aș găsi lucrul tocmai atât de natural. Dar el... ai dreptate d-ta de sigur.

Lia.

Nu te înțeleg.

Zornescu.

Mă rog îmi dai voc să fiu franc și să te întreb ceva?

Lia (privind cēsornicul care bate 9 ¹/₄).

Ai auzit?... N'ai vreme de perdut, spune repede ce ai de spus.

Zornescu.

Vezi, de aceea zic cū cā ești un ānger (cu pasiune) bună! bună!...

Lia.

(îi arată ciasornicul).

Zornescu.

Voiu fi fōrte scurt. Zece cuvinte și isprăvesc! Nici cā mai pōte fi vre-o îndoială cā Iorgu te iubesc. Dar a iubi pe o femeie, pe orî-care femeie și a iubi pe o femeie ca d-ta este óre același lucru? Omul care celor d'ântēiū le-ar da atāta cāt sufletul și inima îi pot produce și pot simți, dā el îndeajuns aceea ce se cuvine, ce e dator să dea celei-l'alte? (*Lia* suride). Nu rîde. Ajung îndată la conclusiune. Cunoști, saū mai bine zis n'ai vrut să ieși cunoscîntā de principiile mele asupra iubirii

ai fi înțeles foarte ușor aceea-ce vreați să'ți dove-
d. Sciți cât de mult mi-să dragi trandafirii și cu ce
une îi cultivez. Dupe o îndelungată experiență am
s la credința că din măracine sêlbatec nu poți scôte
centifolie. ori-cât de nobile altôe îi vei face și cu ori-
câ răbdare te'î ocupa de dânsul. Și totuși originea lor
e comună. Ce deosebire însă între flórea cea albă,
câ, plăpândă și pare că timidă a unuia și coróna
alucită, catifelată a celei-l'alte! Pênă și ghimpîi lor
se asémână. Cei d'ântei te rănesc, îți rupe carnea
nisce ghiare, cei de-al doilea te împung—ca un cu-
nt de spirit, — te facă să tresari ca o sărutare!
șă dar ...

Lia (privindu-l surizând).

Așa dar din acéstă ingenioasă comparațiune, eă aș fi...

Zornescu.

Centifolia, dómna! Rosa centifolie! pe care lorgu are
ericirea s'o posédă și nepriceperea, nedreptatea póte
e-a nu o recunósce și a nu o prețui....

Lia.

Cu alte cuvinte bărbatul meă.... acest principe al sci-
nței, precum îl numea, cu tótă reputațiunea sa de om
învețat, are după d-ta, slabe, fôrte slabe noțiuni de
botanică și în ce se atinge de rose, ar putea cu multă
siguranță să ia lecțiuni de la d-ta ?...

Zornescu.

Cum se cunósce că esci femeie ? Și încă ce femeie ? Ai

numai de cât la îndemână, acel «nu știu ce», care ne farmecă și une ori ne convinge chiar fără să vrem! Ai acel dar neprețuit al paradoxului gingaș și calitatea rară a ironiei spirituale care întetesc și mai mult focul, ce atât de lesne aprinză cu privirea și cu cuvântul ! In fine tot ce te încunjoră sau vine de la d-ta...

Lia

Ghimpit, domnule Zornescu, ghimpit mei de rosă centifolie ! (ride) Ideea este originală, și forma cea lirică în care o invelesc, îți dă o dulcătă, prea ademenitoare, de care ai avut, nu mă îndoesc de multe ori ocasiunea de-a fi mulțumit ! Nu e așa ?

Zornescu

Poți să zici ce-ți voi doamnă, ghimpit d-tale cei drăgălași nu te vor împiedeca de-a fi cea mai adorabilă femeie și cea mai prețioasă... (Lia îl privesce lung) și cea mai prețioasă (apăsând pe cuvânt) amică.

Lia

Îmi pare rău că nu e și Georges aici, căci s'ar bucura foarte să asiste la o adevărată schimbare la față a bunului său amic, carele de sigur nu pentru ăntăia dată și în favorul meu provocă asemenea surprinderi !...

Zornescu

Oh ! n'am nici-o grabă, Robeanu îmi este cel mai scump și mai călduros prietin, către care nu numai amintirile copilăriei și....

Lia (întrerupând)

și?...
.

Zornescu

Și acelea ale tinereții noastre mă lăgă, ci încă o adâncă neperitoare recunoștință!

Lia (surprinsă)

Cum așa? D-ta datorești lui Georges recunoștința? Nu știu nimic despre acesta. Încă o calitate. Discret și când e vorba de cele mai nobile simțiminte, de-și nu poți tot-deuna ast-fel în aventurile d-tale cavaleresci!

Zornescu

Dămnă!

Lia

O perfecțiune aproape rară în lumea noastră.. (privindu-l) Acesta nu trebuie să te pună pe gânduri, nici să te facă să lua un aer melancolic, fiind-că din toate câte îți spui, tu cred aceea ce se cuvine să cred!....

Zornescu (luându-i mâna)

Dămnă, poți crede aceea ce înțelegi, mai cu dinadinsul, fiindcă nu disperezi că vei simți cât adevăr și câtă sinceritate cuprindă cuvintele mele. Și oricât sarcasmu ai avea să arunci asupra-mi, credința ce am eu despre d-ta nu vei schimba-o nici-odată. Ești un caracter, da, un caracter dămnă! Numai cel care te cunoște, te poate prețui și numai cel ce te iubesc și se poate supune...
(îl sărută mâna).

Lia (serioasă trăgându-și mâna)

Și acela ești numai d-ta!

Zornescu

Nu zic acésta. Robeanu póte fórté bine să fi desco-
perit lucrul, însă nu are aerul nici de a-l lua în serios,
nici măcar de a-l da atențiunea ce merită și... dacă ai
vrea... (*Lia* îl privește lung) ai putea fórté ușor să-l faci să
înțelégă acésta.

Lia.

Èsai galant, domnule Zornescu, însă dă-mi voe a-ți
spune că filosofia d-tale nu e adânc pătrunzétóre. Cele ce
vezi aici îți dovedescú acésta. Balul de asta séră este opera
este voința mea. Georges dorea ca cel puțin în anul întéiú
se nu ne deschidemú casa lumii. D-ta ne ești prieten și
pot să-ți spun tot. Scií cât îmi place lumea. Educațiunea
sau firea m'au făcut ast-fel. Sunt vióe, îmi place danțul,
musica, sgomotul și lumina multă, și nu înțeleg că dacă
m'am măritat, să îmbrac haina gravelor matróné să mă
ferec între patru ziduri, pentru a-mi da aere de falsă serio-
sitate în nepotrivire cu caracterul meú și a-mi pleca cu
ipocrisie fruntea — precum facú cele mai multe femei — la
cerinți sociale care mă stingherescú saú la nisce zădărnicii
care m'ar revolta!

Zornescu.

Te înțeleg fórté bine!

Lia.

Eu sunt francă. Imi place să spun ce simt și să fac

ce-mi convine. Nu voesc a fi nici o pagină comodă, pe care orî cine și-ar putea scrie turburările inimei, nici un vas armonios, care vibréză fatalmente la orî ce atingere !

Zornescu.

Ce foc ! ce vervă ! ce ochi ! și ce frumósă esci când dai aceea ce nu vei priimi nici odată de la nimeni ; sfaturî, dacă nu lecțiuni ! Nu avém eú dreptate să-ți spun că esci un caracter ! Acésta nu mă va opri cred, de-a mă bucura de ce mi-ai acordat și de-a danța ca nisce bunî prietenî valsul, cadrilul și cotilionul împreună !

Lia (privind ornicul după cămin).

Negreșit, numai să nu scapi prilejul. Privesce !....

Zornescu.

In 20 de minute sunt înapoi ! sărută mîna Liei, își ia pălăria depe fotoliu și pornesce spre dreapta). Stringe mîna lui Iorgu. La revedere (ese).

Scena VII.

Lia (privind puțin dupe dînsul).

Indrăsneț, dar.... are inimă bună ! Cel puțin așa îmi pare, judecându-l după câte spune, și mai ales după cum le spune ! (pausă, se privesce în oglindă). O centifolie eú ! Asemnarea e delicată, de-și ar avea par'că, un parfum de lingușire, de nu un ghimpe de ironic ! Orî cum ar fi însă, e destul de măgulitor că și-a dat ostenéla să o găsească pentru mine și să mi-o presente într'un chip atât de discret...

Are într'adevăr calități Zornescu și cu cât îl cunosc mai bine, cu atâta îl găsesc mai plăcut, mai gentil mai.... (se duce spre stânga), ce va fi putut Georges să-l facă pentru a-l fi robit într'atâta cu recunoștința? Ș'apoi danțeză ca un ânger !... Când eram la pension visam, oh, nu numai că, ci toate camaradele mele mici și mari, la tineri eleganți, distinși, amabili, veseli și mai ales cari să danțeze valsul în perfecție. De câte ori în recrețiune, înconjuram, jucând cu o amică, aleele cele largi ale parcului, închihuindu-ne că suntem la bal și că una din noi—și fie-care pe rând, ca să nu fim gelóse—era acel, atât de mult visat cavaler frumos, din care ne făurém idealul nostru în viață.... în căsătorie ! La nimic nu gândesc fetele când sunt la un loc și de nimic nu vorbescū mai cu drag împreună, de-cât de căsătorie ! Necunoscutul, misterul în care se învêluesce, simțimintele neînțelese însă ce ele ne descéptă în suflet, ne domină, ne atragū, ne răpescū ? Și totuși de câte ori realitatea este amăgitoare ! Pentru mine ea a fost chiar nedréptă. Georges numai elegant cavaler, perfect danțuitor ori gingașu curtenitor nu este. Tot-de-auna gânditor, serios, distras chiar, așa că de multe ori mă-e témă, să nu uite, când suntem în lume că avem o legătură împreună ! Așa n'ar fi în stare să bage de sémă, că voiū juca, astă séră, atât de mult cu aceeași persónă ! Ah ! avea dreptate Zornescu să spună că am un caracter, că sunt un caracter ! Și fiind-că lucrul este cu adevărat ast-fel, apoi voiū trebui să prefac multe din cele ce nu se învoescū cu acest caracter al meū ! (ornicul bate 10 ore). Zece ! și Georges tot nu e gata. E mai încet și mai co-

chet de cât o femeie, învățatul meu ! (privind impacientă împrejur) și m'a lăsat singură să primesc lumea... dar care lume? căci pănă acum nu vęd pe nimeni ! Ce deprindere neplăcută să vie așa de târziu ! (se aude un lung sunet de clopot). Ah ! în sfârșit vine cine-va. (își așeză rochia și își pune o mănășă, aruncând ochii în oglindă, și apucând spre fund prin dreapta).

Scena VIII.

Lia, Robeanu (eșind din stânga în haine de bal, cu pălăria în mână).

Robeanu.

Ai trimis tu pe Simion unde-va ? Nu pot da de densusul nicăeri.

Lia (întorcându-se).

În sfârșit ! Ia să te vęd ! (îi drege cravata albă). Bine c'ai isprăvit desperasem, mai ales că auziiu sunând ; a venit de sigur cine-va. Tu n'ai auzit ?

Robeanu.

Nu ! căci am sunat eū, pentru fecior. Inchipuesce-ți că nu'mi găsesc mănășile și dór bal fără mănăși..... și mai ales balul tēu !....

Lia.

Cum ? tu ai sunat ? Vrea să zică nici la 10 trecute, nimeni ! (se plimbă impacientă). Asta'i prea mult !....

Robeanu (privind'o foarte serios).

Nu'i așa ? Asta ziccam și eă dincolo când mă îmbrăcam: Noroc că lumea e mai cu minte de cât noi și nu începe să ne năvălescă de cât pe la 11 încolo, ca să pot avea eă în de-ajuns vreme să fiu gata. .. căci tu drăguță, în nerăbdarea de ați inaugura balul, te-ai gătit de 2 ciasuri și mai bine....

Lia.

Și óre am făcut rău póte ?

Robeanu.

Din-contră. Eă nu mă plâng, dar zic numai că lumea ar fi trebuit să ție socotélă că la primul bal ce dai, tu vei fi natural mai nerăbdătoare și deci că ar fi făcut foarte bine să vie mai de vreme. Obiceiul de a veni târziu, comod pentru musafiri, e de multe ori o tortură pentru gazde, acum mă pot încredința și eă ! (*Lia il privesce lung*) Lasă dragă că ne vom resbuna și noi pe dênșii ! Altă dată nu ne vom duce de loc, saă ne vom duce foarte târziu la balurile lor.... căci despre noi, nu cred ca să mai aibă așa de curënd prilejă de-a ne pune răbdarea la probă... aă și nebuniile astea un capăt !...

Lia (din ce în ce mai nervósă, cu cât vorbesce).

Ce nebunii, ce capăt ? Nu înțeleg ce vrei să zici. C crezi că numai balul acesta va fi de ajuns pentru a n achita față cu lumea ! Dragă Georges, când te aud v bind ast-fel, tu un om cu minte, imi vine bănuiala t vrei să rizi de mine !

Robeanu.

Eü? ferescă Dumnezeü!

Lia.

Ce răü, ce nebunie este să fiü veselă, să petrec cu lumea din care facemü parte! Eü vroiü să danțezü dacă îmface place să adunămü în împrejurul nostru pe toți cei cari gădescü o plăcere de a fi cu noi și la noi? (cu Induioșare). Acésta te pune în poziție de-a prețui, de-a iubi.... póte din ce în ce mai mult.... pe aceea care prin vioiciunea sa, prin succesele netăgăduite de care e conjurată, pe care și tu le recunosci din când în când, cu întrégă ființa sa (se apropie de dënsul) duióșă bländă, iubitóre, și bună, bună, cum zici tu... sau îm ziceai mai de mult.... te va face din ce în ce și mai fericit, și mai al ei, și mai bun și mai iubit.... (il ia de mână). Nu e așa?...

Robeanu (sărutând-o pe frunte fórte serios).

Așa e! Dar așa înțelege mai lesne când ai desfășura acésta strălucită serie de calități și de avantaje în casele altora și încă acésta din când în când; ear nu în casa ta. Mă rog aruncatu-ți-ai ochii împrejurul tēü? Pe mine mă coprinde jalea când privesc prin casă. Tóte lucrurile sunt jurea de cât la locul lor, sau zacü grămădite cine scie unde. Ușile góle împodobite cu oglinzi și cu lumînări aprinse, sig pretutindenü, nu ai un singur colțü unde să te poți odihni... Scii că dupe bal ai să fii silită să te culci pe divanul din sala de bae și eü pe vre-o canapea unde-va, ori în pod, sau la otel? Slugile sunt prăpădite de obosială,

căci de 8 zile nu le-am dat pas un minut. Tu ești enervată și nerăbdătoare și ești par'că aș fi într'o móră de vânt! Tot ce avem e pe mâna altora, la voia întâmplării. Ne strimtorăm noi în toate chipurile; pentru ce? pentru ca să adunăm o ceată de pretinși prieteni, cari vor petrece în socotéla noastră și ne vom fi prăpădit liniștea, odihna, vremea și multe altele, pentru a auzi mâine, poimăne cum unii ne critică, car alții ne vorbesc de rău!... Dacă ție îți place să petreci cu prețul acesta, îți fac complimentul meu! Ai nervi de oțel și inimă mlădiósă draguță? Ah! nu zic să trăim izolați și să ne petrecem viața într'un perpetuu dialog, care orî-cât de dulce și de interesant ar fi, s'ar sfârși printr'un solilog împovărător sau fătarnic. Nu! suntem tineri, vioi, cum zici tu, trăim cu ómenii și suntem ai lor, cum sunt și ei ai noștri... dar măsură draga mea, măsură, căci alt-fel ne ducem de rîpă!..

Lia (cu nerăbdare):

Ear ai început cu teoriile! Vremea nu e tocmai bine alésă, chéri, pentru ast-fel de predică și pe mine nu mă vei convinge cu dênsele pênne acolo în cât să'm închid viața și tinerețea între patru păriți, spre a deveni o matrónă demnă de dat ca exemplu urmașilor sau de subiect panegiricului orî epigramelor contimporanilor noștri! Rolul acesta este prea greú pentru umerii mei și nu pot fi alt-fel de cât așa cum sunt!... Dacă găsești casa asta prea nepotrivită pentru sêrbători, n'avem de cât să ne facem o alta, în care dupe convenința d-tale vei

regula lucrurile cum vei crede mai nemerit, ca să nu aibă a suferi, întru nimic de încomoditățile ce ți-ar putea pricinui așa numitele mele nebunii! (se aude un sunet de clopot afară)

Robeanu

În sfârșit vine cine-va! Acésta te va distra și te va mai liniști póte. (iși ia pălăria și'și caută mânușile) Nu'să ni-căeri! Pot să primesc și fără de mânuși, nu e așa? (se îndreptă spre fund). Aide! dómna primesce, dómna trebuie să fie veselă! Vîno în salon! (Lia îl urmăzează cam încet).

Scena IX

Ceî de sus, Simion (întrând cu un pachet).

Robeanu

Cine a venit?

Simion

N'a venit nimeni.

Lia

A sunat cineva însă?

Simion

Eă am sunat, coconiță; am fost la cocóna mare de am luat cuțitele de argint, pe care le uitasem. Mi-a zis cocóna mare să'î trimitetî răspuns când or începe să vie boierii, ca să poftescă și d-lor.

Robeanu

Bine. (se întorce în fața scenei) Ia vezi unde'mi sunt mă-

nușile. (Lia se întorce în fața scenei. Simion pune pachetul pe masă apoi ese prin stânga)

Scena X.

Lia, Robeanu (apropiindu-se de dinsa și luând-o de mână)

Robeanu

Ia te uită la mine! Esci supărată tare?

Lia

Nici de cum. Ți-am spus ce am trebuit să 'ți spun, de ce să fiu supărată? Dacă nu mă cunoști încă, nu e vina mea!

Robénu

Nu, firesce, e vina mea. Dar, și tu esci atât de anevoc de cunoscut, nu e așa?

Lia

Póte!

Robeanu

Așa zică tóte femeile, când le stai împotrivă la ceva. În ce privesce însă petrecerile și preumblările nu cred să aibî a te plânge întru nimic de mine. De un an acuma, de când ne-am luat, afară de cele șese săptămâni petrecute în Italia și de cele două luni cât am fost la țară lângă părinții tăi, nu știu de ne-aū scăpat trei zile de-arândul să nu le petrecemū afară din casă.

Vrei să ști de la începutul lunii, și— azi suntem în 14.— de către ori nu ne-am dus nicăeri? De trei ori.

Am avut patru prânzuri, dintre care două urmate de așa zisul *ricevimento* deschis, care s'au prefăcut în seerate danțate; un concert vocal și instrumental, unde am căscat împreună la partea întâia și am dormit eu singur la partea a doua; un concert de binefacere la care ai cântat o romanză foarte bine și două arif de operă, împreună cu un tânăru subțirătec și găngav ca un dascăl de biserică; două baluri mari dintre cari al Prințesei s'a sfârșit la 8 ciasuri diminéța; un botez cu musică militară și șampanie care ți-a dat o grósnică durere de cap; o reprezentăție de amatori la téturul cel mare și o înmorméntare la schit la Căldărușani!... Dacă socotesc că nu am petrecut destul de bine, ai tótă dreptatea să fii supărată că la balul tăt, la primul tăt bal, din care visai să faci adevăratul eveniment al Carnavalului, lumea nu ți-a sosit încă la 10 ore trecute și bărbatu-tăt îți face teorii, predică și morală supărătoare, ca să'ți fie de urăt!....

Lia.

Urăt? Nu'mi a fost de loc urăt, căci puțin înainte de-a veni tu, plecase Zornescu de aici.

Robeanu.

Zornescu? Și pentru ce a plecat? A crezut ore c'a venit prea de vreme?

Lia.

Ba nu. Dar nu era îmbrăcat. Venea de la moșie și așa în trecăt de la gară, s'a abătut, fără să scie despre

balul nostru, să ne strângă mâna. Cum mi-a cerut și i-am dat un vals, un cadril și cotilionul, l-am expediat de grabă să-și pună fracul. Mi-a zis că peste 20 de minute va fi înapoi aici!

Robeanu

Știu că ai să fii, cel puțin, de dănsul mulțumită, căci este perfect dănuitor și are spirit. Nu poți face o mai nimerită alegere, chiar dacă e, presupunând că aș juca și aș vorbi tot așa de bine ca dănsul, aș fi venit să-ți cer valsul, cadrilul și cotilionul ce i-ai acordat. E fericit ștregarul!

Lia (după o pauză).

De mult cunosc pe Zornescu?

Robeanu.

De când eram copil. Casa noastră era lângă a lor, ne-am jucat, am învățat la școală împreună, am fost la Paris odată cu dănsul, am locuit chiar, în aceeași casă cu el.

Lia.

Vrea să zică sunteți foarte buni prieteni?

Robeanu.

Așa cred. Cel puțin i-am dat toate dovezile unei sincere și căldurose prietenii și el nici odată nu mi-a lăsat vre-o îndoeală despre iubirea și încrederea lui. Pentru ce mă întrebă asta?

Lia.

Așa, vroeam să știu. Dar ce recunoștință are el către tine? N'a vrut să-mi spue nimic, dar am înțeles că un

simțiment mai duios de cât acel ai amicieii îl légă de tine. I-ai făcut se vede vre-un serviciu, vre-o îndatorire însemnată ?

Robeanu

Hm! nimic! Un lucru foarte natural mai ales între amicii ca noi.

Lia

L'ai scăpat din vre-o încurcătură? I'ai servit ca martor la vre un duel, ori ai fost confident al nenumăratelor lui succese? Ce așa de mare serviciu a fost ca să'ți datoréscă el, mai ales, o ast-fel de recunoscință?...

Robeanu.

Exageréză, precum face el în tot-d'a-una ! L'am căutat de o bôlă destul de seriósă ce a avut, nimic mai mult!...

Lia.

Apoi atunci multă lume trebuie să'ți fie recunoscătóre!
Dar nu era numai atât, mai trebuie să fie ceva ...

Robeanu.

Ce curiositate !— Ți aduci aminte când ne-am vëzut noi pentru ăntăia dată ?

Lia

Da. La noi la țară, când era tata așa de greu bolnav, sunt doi ani.

Robeanu

Scii că încă de atunci te am iubit și cred că și tu sim-

țiseși cât îmi erai de dragă? Vă făgăduisem să vii în fie-care săptămână se vă ved, pănă la însănătoșirea tatei și-mi propusesem să țiiu cu sfințenie acea făgăduelă. căci o îndepliniam mai mult în folosul meu. Eram egoist. . eram amoretat! Scii că două luni am venit regulat și din ce în ce mai adănc îmi intrai în inimă și făceam totul pentru a strecura într'a ta, o parte din focul ce mă cuprinsese pe mine. Credeam în fericirea la care mă înălțaseși tu și m'aș fi luptat împotriva oricui spre a nu o perde. De odată însă încetai de a mai veni pe la voi și șese luni, înțelegi tu, șese luni mi-a fost peste putință să te mai ved....

Lia.

Da, îmi aduc aminte! Câte lacrimi am plâns eu atunci nici odată nu le voi putea șterge din minte. Eram perdută, credeam că mă uitaseși... când mi sa spus că plecaseși din țară, am crezut că ai fugit de mine, că.... dar nu'ți mai spun!...

Robeanu (sărutând-o).

Dragă! Drăguța mea! Ți-am spus, când m'am întors, că avusesem o însărcinare științifică și ai crezut. Nu era adevărat. Am fost, în starea sufletescă în care mă aflam atunci, șese luni departe de tine, fără putință de-a ști nimic alt despre tine, de cât aceea ce lumea indiferentă putea să-mi spună, am fost cu inima și cu sufletul frământat de dor, de îndoelă, de gelosie, de desperare, fiind-că

Zornescu era pe patul morții și numai o minune l'a putut scăpa !

Lia

Cum se poate! Bietul băét! Dragă Georges! (ia un scaun și pune lângă fotoliul pe care sta Robeanu).

Robeanu

Zornescu se afla în Ungaria la vânătoare! În urma unei împrejurări, în care se zice că nu ar fi fost tocmai corect... Un Ungur îl acusase că vroise să-î curtenescă saă să-î ia nevasta.....

Lia

Da? De asemenea fapte e bun d-lui!

Lia. Robeanu.

Nu știu, nu-l acuză!... ș'apoi pare-se că nu era numai vina lui. Ungurénul urăt și bătrân, făcea un contrast gróznic cu amicul nostru frumos, șmechier la vorbă și grațios cu damele precum e.—În fine mă pomenesc cu o telegramă prin care mă chiamă acolo numai de cât. Plec séra chiar și a doua zi la 6 ore îl asist într'un duel, aprins de ură și de resbunare, în care Zornescu primesce o lovitură de spadă ce-î pătrunde capétul de sus al plămănuului eșindu-î prin spate!

Lia (acoperindu-și ochii).

Ce grozăvie!

Robeanu.

Înțelegi poziția mea! Vězându-l aprópe perdut, m'am

jurat să nu l părăsese o clipă pënë ce ultimile mijlôce de a-l scăpa de mörte nu vor fi sleite. O lună am crezut că voiü înnebuni ! Tot ce sciința mi a lăsat să ghicesc sau să înțeleg din misteriele ei, n'am cruțat ła deși țară, fără cele trebuinciose de mult ori, dar susținut de credința mea și îmbărbătat de curajul și devotamentul femeii care'i pricinuisse peirea, am luptat și după o lună am putut spera că nu va muri. Dupe trei luni am plecat cu dënsul în Italia, unde și-a recăpătat puterile și la o jumătate de an abia, de la nenorocitul cela de duel, m'am putut întörce cu dënsul în țară, fără să'mi fie posibil de a-l părăsi un singur moment. --- Daca vezi dragă Lio, perii albi în capul meü, ei sunt vrednice dovezi despre ce am suferit de răul lui și de dorul tãu atunci !

Lia (apropiindu-se din ce în ce cu scaunul, îl ia de gât și-l sărută
' Dragă, dragă Georges cât de mult te iubesc ! Vrei să mă ierți de tôte nebuniile ce ți'am spus adinööri ? (se aude un clopot afa-ă, — surprinsă) Sună!

Robeanu (sculându-se repede)

De astă dată începe balul ! Aud pe cineva !

Lia (punându-și mănusile a lene)

Zece și jumătate trecute ! Cam târziu !...

Robeanu

Ce bine eram amândoi !...

Scena XI.

Ceî de sus, Simion (aducând mânușile)

Simion

Coconașule, au sosit doi domni. unul ca să cânte din clavir și altul a adus o vióră și un sul de hârtie.

Robeanu (cătră Lia)

Orchestra (lui Simion) Bine, bine. Rógă-i să poftéscă în salon și de le va fi cumva prea frig, péné ce va veni lumea, dá-le ceva cald de béut.

Simion

Prea bine, coconașule! (ese)

Scena XII.

Lia (lângă cămin utându-se în oglindă) *Robeanu* (în planul al doilea bătându-și mâna stângă cu mânușile)

Robeanu (surizénd)

Musicanți avem! demâncarea e gata, lumînările'să a-prinse, numai musafirii nu au sosit. (cobóră). Ba nu, adică mie nu'mi pare tocmai lucrul politicos. Așteptarea'i cam lungă. Nu e așa drăguță?

Lia (intorcéndu-se)

Ce e drept, mi se pare ciudat, ciudat de tot. Acum damele ca damele, dar măcar bărbații ar fi putut veni mai de vreme să nu ne lase așa de singuri....

Robeanu

Singur? noi singuri? Te înșelî amar draga mea! Din potrivă suntem în cea mai alésă și mai plăcută societate. O mulțime de amici scumpi și adeverați sunt împrejurul nostru și nu atêrnă decât de voința noastră pentru a-î pune în mișcare, pentru a-î face să apară, acum aici, plin de viață, de o viață trăită cu noi dimpreună....

Lila (ciugulind un strugure)

Nu te înțeleg. Deviî liric!... Este óre un mijloc pentru a-ți ascunde sila, ori a-ți amăgi nerăbdarea?

Robeanu.

Nerăbdarea mea? Ce are a face? Dacă vrei să scii adevêrul, aș fi fôrte bucuros să nu mai vie niminea, ca să pot sta lângă tine singur, singurel, aceea ce nu mi se întêmplă de multe ori cu viața ce ducem. — Diminêța eă mă scol de vreme, tu, obosită de baluri, concerte, petreceri, te scoli târziu; ne întălnim la dejun, măncăm repede, vorbim și mai repede și abia cafêua sorbită, eă plec la bolnavi, tu te puî la îmbrăcat și când la 5 mă întorc acasă, ca să primesc clienții, tu esci pornită de 2 ciasuri la visite și abia ne vedem la masă. După acêsta, eă îmi îmbrac fracul, tu rochia deçoltată și pornim în lume ca să.... petrecem pênê la ziuă, când ne întorcem sdrobiți de obosêlă pentru... a reîncepe a doua zi același lucru!... Când vrei dar să pot găsi eă vreme mai potrivită pentru a-ți spune tot ce am pe suflet, pentru a-ți vêrsa în pólă comóra de desmerdări și de simțiri ce

...văduvite de dorul tău, ascunse călea în piept...
...și cum putea-vom mai bine a ne aduna amintirile din trecut, amicii noștri buni, pare-mi-se amicitrii nu ne părăsescū nici-odată, despre cari îți vorbēm.
...când, când, când? Dacă nu acum la 11 ore noptea,
...aș vroi ca toate ciasórnicele din tîrg să sunc 8 de
...iminetă pentru ca mult comozii noștri invitați să nu se
...naī deranjeze de a veni să ne turbure liniscea și vorba
...dragostea și povestea cea cusută cu fir de aur a amintirilor nóstre!...

Lia (privindu-l cu drag).

Ce schimbare! ce dulceta de vorbă, mon cher chéri!
...atāt mi te arāți, ast-fel de cum mă deprinsesem
...de a te vedea, încāt e o surprinzetóre dar dulce revelațiune pentru mine. Vorbesce! vorbesce! Ai dreptate,
...nu suntem singurī, pentru că ne iubimū și toți cei-l'alți
...îmi sunt supērători împiedicāndu-mē să te ascult și să
...mē simțesc bine, bine aprópe de tine! (se așeză pe un scaun
...lāngă fotoliul de lāngă cāmin, încingēndu-se cu dantela albă peste umeri gori)

Robeanu (pe fotoliū).

Iti aduci aminte de prima nóstră intālnire, dupe intórcerea mea din Italia? Lāsasem pe Sinescu, în care
...avēm totā increderea, să continue cura tatālui tău. In-
...datā sosit, mă duc să iaū nuvele despre dēnsul și era să
...sbucnesc în lacrāmi de bucurie când îmi spuse că erați
...cu toții în Bucurescī și că în acea sērā chiar vē
...ducēți la teatru. Era opera italianā. Se dedea Lucia.
...Cum am trāit până sēra îți poți închipui, arzēnd de ne-

îmbdare. În fine la 8½, mă instalam într'o lojă priveghiând fie-ce ușa ce se deschidea, căci nu sosiseră încă. Se cânta tocmai ductul dintre Edgard și Lucia din actul I când ai intrat în sală. Albă și palidă, cu ochii mari triști, eată cum te-am văzut prin pânza lacrimelor care-mi jucau în ochi. Abia după căderea cortinei m'ai putut zări și mișcarea ce ai făcut de surprindere, de temere, de dorință și de părere de rău tot-de-odată, mi-a spus într'o clipă tot ce se petrecuse în sufletul tău, de când nu te văzusem. Ți-aduci aminte?...

Lia

Cum să nu-mi aduc aminte, mai ales că neputându-mi opri lacrimile, am fost silită să mă scol din față și să mă așezu pe un scaun în fundul lojii, ca să nu mă vadă lumea că plâng. Noroc numai că începuse actul următor și că tata arătându-mă, zicea încet mamei că: »nemuritorăca musică a lui Donizetti«, mă impresionă atât de tare în cât nu-mi mai puteam stăpâni plânsul. Ba chiar mama surprinsă de atâta sensibilitate — m'a înfruntat zicându-mi răstit că: ce fac atâtea fasóne! Și mic, pe lângă altele îmi părea rău să nu crezi cum-va că din pricina ta fugisem din fața lojei...

Robeanu (tâindu-I vorba).

Dar după acésta, la balul de la teatru, când sub pretext că nu esci, bine, refusași pe toți dănțuitorii ca să putem sta la vorbă, și când un ofițer a vrut să-mi caute gâlcévă, din pricină că îl refuzaseși de mai multe ori și abia l'am putut face să înțelegă că, o domnișoră bolnavă

re merge la un bal de bine făcere, pôte foarte bine
ca cu medicul său, fără ca pentru acesta un june și
ilient roșior să se pótă formaliza; fiind că cu medicul
drilul devine o plimbare higienică, pe când cu ofițerul
fi o evoluțiune militară negreșit superbă dar... obo-
tore.. (rîdă amîndoi).

Lia.

Dar vîntórea de lupi, la care am mers împreună în
junul logodnei nóstre!

Robeanu.

Nici odată n'am tremurat mai mult de cât atunci!

Lia.

De frig sau de frică?

Robeanu.

De frig pentru tine și de emoțiune pentru amîndoi,
căci era întéia dată când ne găsiam singuri.

Lia.

Iti aduci aminte de moșu Toader pădurarul care ne-a
întîmpinat cu cele două căprióre, urându-ne fericire și
noroc, căci ne eșise cu plin înainte...

Robeanu.

Și noi tot cu plin l'am trimes acasă, fermecat de bu-
nătatea ta și încălzit sërmanul de vorbele bune și de
Cotnarul ce i-l turnaseși mereu în timpul mesei?...

Lia.

Dar călătoria nóstră în Italia și nerăbdarea ce avém

de a pleca dintr'un loc într'altul? Nu mai pot uita nunta fetel celeia de pescar de la Castellamare, când a trebuit să mâncăm la masa mare și să joc cu invitații mirelui și ai miresei, care din ce în ce mai aprinși de danșu și de vin mă tot înălțau pe scara nobleței, dupe fie-care cântec: (imitând gesturile și vocile), tante grazie Contessina! servo umilissimo Eccellenza! bella Marchesina incantati siamo!... Illustrissima Principessa, tanta felicità per noi... și preotul bătrân care abia își mai putea deschide ochii îngreuiți de băutura, mă tot lovea cu cotul spuindu-mi: non e ver' la festa piace molto alla Sua Altezza?... și nu știu unde s'ar fi sfârșit acestea dacă nu tocmai nesimțitor la ochiadele învăpăiate ce-ți aruncau prea cu dărnicie sora și verișora Mariquittei, nu am fi plecat, smulgându-te din colțul unde rideai câte trei, spunându-le nu știu ce, dar de sigur nimica priincios pentru curăția inimelor lor prea săltărețe!

Robeanu.

Nu știu dacă erau săltărețe ori nu, însă ce știu bine că, în barcă la întorcere ai stat aproape o oră fără să-mi spuî un cuvânt, și de la port pînă acasă am simțit cum îți tremura brațul și dămne iartă-mă! pare-mi-se că m'ai și ciupit de vre-o două ori! Asta a fost prima dată când ni s'a ascuns luna de miere în nori! Noroc însă că eram la Neapole și că cerul Italiei ca și sufletul tău nu puteau să stea posomorite multă vreme!... Când ai sci căta plăcere mi-ai făcut atunci și ce fericit am fost,

zându-te cum te plimbai așa preocupată, ca și cum ai fost împovărată de trebă, prin casă. Tu credeași că nu te vedeam, cum mă fulgerași cu ochii câte odată din dărătul jurnalului după care mă ascundeam, ca să nu-mi vezi bucuria, te observam și-mi părea așa de bine în cât te-aș fi luat în brațe să te sărut, dacă nu mi-ar fi fost témă să întreprup șirul meșteșugitei drame ce-ți frământa mintea!

Lia.

Vrea să zică rideași de mine?

Robeanu

Și tu erași gelósă?

Lia

Gelósă? Și pentru ce? Pentru ochii dulci ai unor pescăreșel!...

Robeanu (tâindu-i vorba)

A unor femei frumoșe! La voi condițiunea socială nu face nimic, pentru că în pieptul tuturor femeilor ardă aceleași doruri, precum în ochii și în vorbele lor se ascundă aceleași șiretenii!...

Lia.

Vrea să zică ele ar fi fost în stare să te distragă de la mine, chiar după trei săptămâni de căsătorie! Frumos, domnule Georges!... frumos!... Acum înțeleg ești pentru ce vorbiași cu atâta entusiasm de Neapole, de mare, de luntrași și de pescari!... Un oraș plin de cerșitori, de praf

și de străini curioși și obrasnic, o mare tot-déuna aibastră și netedă, pare c'ar fi templele vopsite ale Cocóne Luxitei Simizéna, o mare sérbedă, fără nici un fel de caracter impunător, cum zice sórte bine Zornescu, o căldură nesuferită, nisece oteluri unde nu poți dormi din cauza sgomotului și n'ai ce mânca dacă nu-ți placú macarónele, untul de lemn și smochinele, o lume desmățată și trândavă, ear cât despre pescarii și pescărițele d-tale, uite cu tóte genele lor lungi și crețe și ochii lor galeși și violenți. ..

Robeanu (interupénd-o)

Nu sférși, căci ai să fii, ori nedréptă, ori réutációasă și nu ar fi bine să ne stricămú séra, filosofând pe socetéla altora... Ce curios copil esci tu? Draga mea, sufletul nostru e ca și o grădină, la început sélbatecă, în care crescú tóte felurile de flori și de burueni la un loc. Cu timpul, vârsta ori împrejurările cultivă pe unele și smulge pe cele-l-alte, croind drumuri largi și bătătorite printre dênsele. Apoi pasiunile, nevoea, durerile vieței prăpădescú pomii și usucă florile... noroc dór că inima omului trage spre dragoste cum tragú isvórele spre mare. Mersul însă nu este tot-de-a'una același, unele curgú a lene printre maluri verzi și înflorite, altele se prăvălescú ca șioiul care rástórnă tot în cale-í.. (Lia ride) Ce rizi? Nu mă pricepi? .. ai dreptate (o ia de gât și o sárută) Te iubesc! (se aude un violent sunet de clopot afară, améndoi sarú de-odată în sus, Robeanu își ia pălăria și mânușele. Lia își scóte dantela și-și pune repede mânușa dréptă)...

Lia

Un-spre-zece ciasuri! De-acum a sburat visul! Aminti-

rile fugu pe feréstră, când intră musafirii pe uşă!... Ah! ce bine eram împreună. Mă crezi Georges că şi uitasem că avem bal astă séră? ...

Robeanu

Dar eă!...

Scena XIII.

Ceă de sus, Simion (intrând cu o tavă pe care sunt câteva ziare şi o telegramă).

Simion (lui Robeanu).

Să iscăliţi chitanţa, coconaşule!

Lia

Ce, n'a venit nimeni?

Simion

Nimeni! Am aşteptat eă într'o părere la scară, apoi m'am dus la pörtă, m'am uitat în drépta, în stânga.. pretutindenă intrau trăsuri în ogrăzile de-alături, numai la noi nu. Ba că Vasile zicea, nu cum-va n'or fi nimerind casa noastră boerii?... de, ce să măi zică şi el, că așa lucru încă n'am apucat!

Robeanu (după ce a cetit).

Iacă, vezi, vorbiam de Neapole şi Neapole se gândea la noi.

Lia

Cum asta? (Simion ese cu chitanţa).

Scena XIV.

Robeanu, Lia (trăgându-și nervoasă mânușa din mână).

Robeanu.

Știi sculptorul care ți-a făcut bustul? Uite, 'mi telegrafiază că a reușit de minune și că după ce a fost admirat și premiat la expoziția de frumoase arte, azi l'a expedit cu mare iuțelă la București.

Lia

Bravo! 'mi pare foarte bine. Am să'l pun în biuroul tău! Până acum toate ne-au mers după voce ..., numai (privind împrejur) nu vine încă nimeni și pregătirile noastre sunt de geaba.

Robeanu.

Atât mai rău pentru cei ce nu vin să se folosescă de dăsele. Intr'adevăr că masa e superbă și ai împodobit-o atât de frumos că o fi și păcat (dă ocol mesei), să nu guste cine-va dintr'ênsa. (ia o cartă dupe șervet). Mitică Zornescu! (ia alta). Lia Robeanu (ia pe cea de-alături) Maiorul Florin... Bine te-ai potrivit! Dar pe mine unde m'ai pus?

Lia (arătându-i locul din fața publicului).

Acolo, între cocóna Luxița Simizeanca și contesa Lavardoff.

Robeanu (trecând repede la locul indicat).

Protestez! E o trădare! Intre două contemporane a lui Kisseff! Asta nu se poate! Frumos! D-ta te așezi între

cei mai eleganți și mai primejdioși tineri din Capitală și pe mine mă surghiunesc între două momăi sbărcite și derăpănite! Bine dragă, dar cu ce ți-am greșit de mă pedepsesci ast-fel? De ce nu'l pui pe Zornescu între ele, căci tot are Contesa o pasiune nenorocită pentru dănsul!... Auzi cocóna Luxița!....

Lia.

Dragă Georges chéri! Nu puteam face alt-fel ca să pot împăca pe tótă lumea. Înțelegi că pe Maiorul și pe Zornescu am preferit să'i pun lângă mine, de cât să'i las să flutureze pe lângă fete, ori să se furișeze printre femeii tinere, din cauza mamelor și a bărbaților. Sciî că tótă lumea fuge de cele două momăi, cum le zici tu, una fiind vorbaréță peste măsură și Contesa surdă, pretențioasă și fudulă! Pe cine puteam óre să pun între dăensele, care să nu găsescă pricină saú să se scóle, saú să nu se pună la masă. Vezi bine că noi ca gazde am trebuit să ne sacrificăm!.. Ți-am dat locul de onóre.

Robeanu.

Fóрте ți mulțumesc de așa onóre!... Ș'apoi sacrificiul e numai din partea mea, căci tu... adică ce mai e și moda asta cu numele scris pe tacămurî, însemnând locul fie-căruia după voința gazdei? Eú sciam că la supeuri, nu se urméză regula asta, bună cel mai mult pentru prânzurile ceremoniose. Ai văzut și tu la Princesa moda asta și n'ai avut nimic mai bun de cât să mi-o aplici și mie. . Lasă ómenilor libertatea să se pună unde le-o plăcea, ce, noi avem să le impunem și locurile, după ce-i condamnăm sërmanii

să se obosească jucând o noapte într-aga. Eu protestez și pledez pentru libertate (vrea să ridice biletele)

Lia (înaintând)

Nu, nu Georges! dacă mă iubesc!

Robeanu

Atunci pane pe alt cine-va în locu'mi căci altfel desertezi! ...

Lia

Nu se poate, lasă așa cum am pus eu la cale! Mai întâi supeul nostru este *assis* și fiecare trebuie să-și cunoască locul dinainte, pentru ca să nu se facă încurcătură apoi nu vreau ca în casă la mine să se plângă lumea că n'a avut indestul ori n'a putut mânca cum se cuvine și dacă nu păstrăm regula asta, atunci ce deosebire ar fi între noi și cei-l-alți de care am ris poate... Nu uita că noi dăm un bal, iar nu o serată așa pe picior....

Robeanu (turnându-și vin în pahar)

Mi s'a uscat gâtul de pe acum, numai gândindu-mă la ce m'așteaptă! ..

Lia

Ce faci Georges, îmi deranjezi paharele!

Robeanu

Mă iartă dragă! dacă asta e locul meu, apoi mi se pare că am cel puțin dreptul să usez de dănsul și să-mi torn vin în paharul meu, din care n'are să mai bea altul.. și asta e o consecvență a fixării locurilor anume, poate

singurul bun ce are, căci altmintrelea ești silit să bei în paharul vecinului.

Lia

Vezi că am avut dreptate ?

Robeanu

Mă rog, toate bune, dar ce o să fac eu între aceste două venerabile ruine ale Regulamentului Organic? Dacă aş sci măcar ce să le spun ca să nu prea bage de seamă cât îmi sunt de nesuferite. De'mi spuneai asta mai dinainte, resfoiam cronicile vechi, ca să am sare la vorbă... mai ales cu cocóna Luxița !

Lia

• Ei, vorbește-le și tu ce te'i pricepe... Cercetază-le de sănătatea de pildă...

Robeanu

Negreșit! să te pomenesci cu nebuna de Contesă că și desface corsajul în mijlocul ómenilor, ca să'i ascult palpitațiile! Inchipuesce-ți că are pretenție să sufere de inimă și să credă că are să móră de anevrism! O fi suferit ea acum 40 de ani de inimă, că mult a mai palpitat în toate felurile, dar acum i s'o fi urât și ei să mai bată într'o peșteră de pept ca al ei, pe care s'a resfătat zece generații și vre-o câte-va invasiuni!

Lia

!... că limbă rea mai ești !

Robeanu

Eú ? Spun și cú ce zice lumea și dór o fi cunoscând-o

ca mai bine de atâta sumedenie de ani de când o tot trudește, cu chipul ei de brezoe sulemenită și cu pretențiile ei ridicule de coboritoare din némul lui Por-Împărat! ... Dar cucóna Luxița? A jucat hora cu Tudor Vladimirescu la Cotroceni a mâncat Imam-baidi cu pașalele turcesci la Giurgiu, s'a gudurat pe lângă cazacii lui Nicolae Pavlovici, a luat în căsătorie pe un postelnic Moldovean, pe care l'a înșelat cu un honved unguresc, de la care a fugit cu un Tanz-maister vienez și când s'a întors în țară de-a luat pe reposatul Andronache Simzenu de bărbat, colindase toate părțile lumii, ceea ce face pe bietul tata să zică mamei, când o vedea că vine la noi la vizită: «păzea soro, că cacă vine Calendarul lui Karkaleki, cel în 40 de limbi!»...

Lia (rizând cu hohot)

Scii că nu te-aș fi crezut așa de hazliu, Georges dragă! De când ne-am luat azi e întâia dată de când te ved așa de vesel și această vrevă plină de umóre vióe și comică.

Robeanu

Vezi dragă ce vrea să zică să trăesci pentru alții ear nu pentru tine? ajungi că nici nevasta nu te mai cunoște și nu-ți înțelege firea! (bea) Ah! pare că m'am mai răcorit! (dând o sărutare în vânt) Hm! asta e pentru voi bunii și iubiiții mei musafirii, cari așa de discreții și de politicoși sunteți în-cât, simțind cât de greu îmi stă pe suflet balul acesta, faceți tot ce puteți pentru a-mi scurta supliciu și a-mi micșora povara. (întorcându-se la drépta) Nu-i așa, nobilă și graciósă contesă? Ah! când ați sci ce plăcere

mi-ați face când nu ați veni să mă stricați kieful ce am
cu infățișarea d-vastră acră ca agurida și încrețită ca
un măr desghețat pe sobă! (cătră Lia) Scii, îi vorbesc ast-
fel fiind-că e surdă de poți să dai cu tunul lângă dēnsa!
(vorbesce ear cătră drépta) mai că aș consimți să vă dau aceea
atât de mult solicitată doctorie care v'ar liniști pentru
tot-d'a-una tóte bătăile supărătóre ce vă sbuciumă așa de
cumplit inima..., mititica! (ciocnind paharul cu acel al persónei
presupuse din drépta) Șă vă trăiască!... Ați mâncat bine? sunt
fórté bucuros! (se întórce la stānga) cred și eū că s'o fi sa-
turat. hai? ce zici cocóna Luxița !...; că de când s'a pus
la masă nu și-a mai dat rând gurei! Ce zici? e surdă?..
asta trebuie s'o scii d-ta mai bine decât mine, fiind-că
niminea nu te ascultă măi cu drag vorbind, de cât dinsa!
(luānd o bucată de friptură) Poștiți fasan! (ae și gustă) De mi-
nune! Nu e așa?... Cred și eū, nevasta mea l'a crescut
cu mâna ei și l'a ingrășat numai cu migdale dulci și cu
rhum Jamaica de la Ulmenī! (către Lia) Ba fără glumă dragă
e bun de tot! Nu guști și tu o bucățică? (ae și-i dă)
dacă mă iubesci!

Lia

Bine dragă, dacă te poți să mănânci de pe acum o să-
mă strici tot rostul mesei!... Miesci drag de tot așa!

Robeanu

Dar altmintrelea nu?

Lia

Ba da, în tóte felurile. Dar între cocóna Luxița și
Contesa te-ai desvilit atăta de mult, încât pot zice că

sată sêră te cunosc și cū pe deplin și te pot prețui într'adevêr așa precum ești. Nu poți să îți inchipuesci cât sunt de fericit de acêstă descoperire!

Robeanu.

Vezi, că aveam dreptate, că numai fiind unul lângă altul, singurii siagurei, voi putea să 'mî desfășor talentele. Căci alt-fel mărturisește că mă luai drept un om posac, distras, pôte chiar și rêutacios și dorința ta de-a merge neconținut în lume era numai temerea de-a rămânea singură cu mine.. ca să mori de urît?.. Spune drept nu e așa?...

Lia (cu îndoială).

Nu, cum poți crede una ca asta? Tu scii că te iubesc, că te-am iubit atât de mult!

Robeanu.

Da, dar de-acuma și mai mult pôte! (întinzându-i mâna). Vino încôce, să pecetluimū pactul cel nou de viață. Să trăimū pentru noi și prin noi mai înainte și atunci când ni se va urî, cri-când vom fi siliți de datoriile sociale (törnă un pahar Lic) Aide ciocnește! în sănătatea ta, dragă nevestă!

Lia.

În sănătatea ta, scumpul și iubitul meu Georges!
(se sărută peste masă).

Robeanu.

Ancă odată! (se sărută) Și acuma lasă-mă să închin și

cu invitații noștri, pînă cînd sunt încă în vervă. (dregându-și glasul) Dómnelor și domnilor! Nu sunt vrednic să vă mulțumesc de distinsa onóre ce ne-ați făcut adunându-vă (opasă) cu atîta *grabă măgulitoare* în salónele noastre și mîncînd din minunatul acesta de supeu, cu o poftă atît de îmbucurátore pentru starea sînatății d-vóstre! Ea, pot a zice, este o probă eloquentă, cî intrînd aci, ați uitat cî veniți la un medic, a cîruia cea mai sfîntă și mai *lucrative* datorie este de a se dați voe a vă ura multe și fericite succese de asemenea natură în cariera d-vóstre de invitați la baluri cu supeuri, rezervîndu-mi tot de odată dreptul de a vă căuta chiar gratis pe fie-care, cu condiție numai să nu aveți prilej de a vă îmbolnăvi în casa mea. Să vă fie de bine! Și nouă asemenea! (și bea paharul).

Lia.

Imi pare rîu cî nu e Zornescu sî te audă, cîci ar fi nebun de bucurie, vîzîndu-te așa de bine dispus.... Apropos o, dar găsesc cî și d-lui e în întîrziere.... A trecut de două orî 20 de minute de cînd mi-a promis cî se va întórce...

Robeanu.

(venind lîngă cîmin și privind ornicul pe care il controlézá cu al sîu)
Un-spre-zece trecute! Dragă, nu e lucru curat. Lăsînd gluma la o parte nu-mi pot inchipui cum sî nu vic nimeni, nici cel mai mic ofițerașu, pînă acum. Trebuie sî se fi aprins orașul sîu cî mai sunt baluri pe unde-va.

căci alt-fel nu'mi explic o asemenea nemaî pomenită necuviință. Acum pentru mine lucrul nu e de nici o importanță, din contra, dar pentru tine e nu numai de un rău augur pe viitor, ci chiar o probă vădită că lumea nu vrea să ia în seamă invitarea ta !

Lia.

Și dór am făcut'o în tótă regula, cu opt dacă nu cu zece zile înainte, nu'mi aduc aminte bine. Am scris eu și cu mama invitațiile dupe lista ce mi-ai făcut tu și le-am dat lui Simion să le împartă. Nu póte fi nici o neregularitate !

Robeanu.

Le-ai dat lui Simion să le împartă el singur ?

Lia.

Nu, să le pună la poștă.

Robeanu.

Atunci fără îndoială că ai ajuns la destinație de atâta timp. În oraș se face distribuția de 4, 5 orî pe zi. Ia să cercetăm lucrul mai de aproape.... (sună).

Scena XV.

Ceî de sus, Șimion.

Robeanu.

În ce zi ți-a dat cuconița biletele de invitație pentru bal ?

Simion.

Sunt pe semne vre-o zece zile de atunci, coconașule,
(gândind) da, sunt zece zile.

Lia.

Și cum ai făcut cu ele?

Simion.

Cum să fac? Le-am luat așa pachet cum mi-le-ai dat,
le-am pus în buzunar și m'am dus eu singur de le-am
pus în cutia poștei la colțul uliței, lângă pușcașu.

Lia.

În ce zi a fost asta?

Simion (gândind).

Azi suntem Sămbătă... Miercurea trecută. Cum m'am
întors cu d-vóstră de la cocóna mare, cu trăsura mi-le-
ai dat și așa cum eram cu mantaoa de blană, m'am dus
de le-am turnat singur în cutie.

Robeanu.

Miercuri zici?

Simion.

Da, Miercuri.

Robeanu.

La ce cias?

Simion.

Pe la cincî trecute dupe prânză.

Robeanu.

Când era focul la pușcașu ?

Simion.

Tocmai. Atunci vă întorceți și d-văstră pe jos acasă și v'ați oprit la foc, ba încă am intrat amândoi în năuntru fiind-că zicea lumea că nevasta neamțului fusese rănită de nisce érbă de pușcă și zăcea plină de sânge în odăea din fund. Sciți c'am intrat și eu cu d-văstră ?

Robeanu.

Da, îmi aduc aminte. Dar nu erai cu mantaoa cu blană mi se pare. (gândind) Nu Erai cu capul gol și cu spențerul cenușiū. Eū cel puțin nu te-am văzut îmbrăcat cu mantaoa. Apoi dacă zici că ai plecat îmbrăcat, ce ai făcut mantaoa, căci acum îmi aduc foarte bine aminte că nu o aveai...

Simion.

Păi, nu firește, nu o aveam. Fiind-că ajungend la colțū am văzut lumea alergând și pompierii și începuse să arunce lucrurile de pe ferestre jos, cum le e obicei și striga la ómenī să se ferescă că e érbă de pușcă în prăvălia neamțului. Ba chiar m'a îmbrăncit un ofițer și mi-a zis de ce nu pun mâna și casc gura... eu nu căscam gura că abia ajunsesem. Tocmai atunci treceați și d-văstră și m'ați mănāt să v'aduc ghiosdanul cel mic roșu de pe biuroū. Am dat fuga acasă, am lăsat pălăria și mantaoa și v'am adus ghiosdanul de grabă acolo.

Lia.

Dar biletele le puseseși în cutie orî nu !

Simion.

Firește le puseseș !

Robeanu.

De-atuncî te-ai mai îmbrăcat cu mantaoa ?

Simion.

Ba nu. Mi-a străns'o Catinca în dulap și nici n'am avut când s'o mai îmbrac, din pricină c'am regulat prin odăi pentru bal. De câte ori am fost în tîrg, am fost în țivil.

Robeanu (strigă în dreapta).

Catinco !... Catinco !...

Catinca. (din culise).

Porunciți !...

Robeanu.

Ia adu-mî mantaoa de blană a lui Simion încóce.
(se nude afară o trăsură).

Lia (enervată).

Repede Simiône. Vine cine-va. (Simion ese).

Scena XVI.

Ceî de sus, afară de Simion, Catinca (aduce blana).

Robeanu.

(căutând prin buzunare dă de un pachet cu bilete de invitație — citește).

Domnul și Dómna Robeanu, aũ onóre de a vă ruga

să bine-voiți a asista la balul ce dau în séra de 14 Februarie 1889. (svetlind biletele în sus) Ura!... ura!... s'a delegat enigma!

Lia (cu părere de rău).

E o ne-mai pomenită prostie!

Robeanu (luând'o de talie).

Lasă dragă, balul tău nu e pierdut... (cătră Catinca). Spune musicanților să cânte un vals! (Catinca ese prin fund repede) Din contră! Masa e întinsă, musicanții vor începe să cânte. (ceremonios) Dómnă bine-voesce a'mi acorda primul vals, prima polcă, primul cadril și cotilionul!

Lia (cu dragoste plecând capul pe nmărul lui).

Din tot sufletul meu, Georges chéri!...

Scena XVII.

Ceî de sus, Simion.

Simion.

A sosit Domnul Zornescu pentru bal! (se aude valsul în fund).

Robeanu.

Spune d-lui Zornescu că a sosit prea târziu și că balul nostru, primul nostru bal va fi de azi peste opt zile!— (merge spre fund jucând valsul).

Cortina cade.

LĂ

MORMÎNTUL POETULUI

APOLOGIE

Intru amintirea lui

VASILE ALEXANDRI

PERSÓNELE:

<i>Eutherpe</i>	D-na	<i>Ar. Romanescu</i>
<i>Melpomena</i>	"	<i>Am. Welner</i>
<i>Clio</i>	"	<i>A. Ciupagea.</i>

*Representată pentru prima óră Sămbătă 29 Septembrie,
la deschiderea stagiunii teatrale 1890—91.*

Teatrul reprezintă grădina de la Mircești unde este înmormântat Alexandri.—La dreapta se vede veranda casei poetului, în fund se zărește lunca Mircescilor și Siretul, la stânga copacii și aleele grădinii.—Mormântul de iarbă verde cu flori, poartă un monument coprinzând ca parte principală bustul lui Alexandri. Imprejur copacii, sălcii pletose, flori, etc... E noapte și lună.

Eutherpe, cu părul despletit, cu un vâl de zăbranic negru peste rochia ei cea albă, stă plecată pe mormânt, părul îi atârână de-a lungul brațului stâng care ține o lăută de aur cu cordele rupte.—Vorbesce cu voce plină de mâhnire ca cum ar suspina...

«S'a stins gingașa voce! Duiósa lui cântare
Din strunele de aur de-acum nu mai răsare!
De dor și vitejiă pe mândrul țerei plaiu
Cu foc nu mai răsună ferinecătoru'i graiu!»

(Viséză).

«Lumina viă, dulce, a razelor din sóre
Iubirea, roiul vieței, de chin alinătóre,
Voiósa tinerețe cu fragede visări,
Cu ochii plini de taine, cu calde sărutări;
Străvechile aventuri de dalbă bărbățiă
Ce înălțau eroii din mórte la veciă
Răpind în sbor spre ceruri mărețile-amintiri,

A sufletelor nalte comórá de gândiri,
Povestea nésdrávaná de'nșirte márgárite
Cu Feti-Frumoș și Zine și de sórele 'ndrágite,
Voinici fát'de pereche luptându-se cu zmei
Ce despicañ vėzdubul ca gândul ușurei;
Atáta frumusețe și atáta strălucire
Perdut'añ într'o clipá a lor însuflețire
Și lira mutá, rece de-apururi a rėmas
In racla négrá zace acum cel ce'l da glas!

(Lira cade la pólele mormentului. Pausá, plánge).

•Ah! crunt mē'necá plánsul și inima se fránge!
Poete scump cu lacrámí destul nu'l a te plánge,
Cánd peptul de durere ímí este sángerat!»

(Se scóltá).

•Eñ Musa ta iubitá, în brațe te-am purtat
Și te-am crescut la sínu-mí, ți-am dat a mea viață
Și dragoste și farmec și graiñ plin de dulcėtá
Si te-am scáldat în raze de aur în senin,
Ti-am dat sá beí din cupa nectarului divin,
Te-am desmerdat ca mamá, ca sorá, ca soçiá
Și lumea, lumea íntregá ți-am dárui'to ție!
Vioiñ și vecinic tēner cu suflet fericit
De-asupra omenirii cu mine aí plutit,
Din bucurii și jale, din chinuri și pláceri
Urzind a tale cánturi de drag și de durere!
De visu'mí amágitá credeam cá aí sá fii
Etern ca și simțirea eternei poesii;
Dar azi ah! cruntá orá, cumplitá deșteptare

Uimirea mea ca viața'ti, găsită și-a hotare
Și singură, cernită, pe cainicul pământ
Veghieză și plâng Poete la tristul tău mormânt !

(Remâne nemișcată rezemându-se de mormânt. Incet își plimbă apoi
privirea împrejur și se oprește în fund asupra luncei, pe care o privesce
lung, făcând că-i-va pași spre dânsa).

» Tăcută dărmă lunca, Siretul lin o scaldă.
Pădurea 'mbrobodită de-a luncei raza caldă
Cu vântul sereii molcom suspină tresărind
Iar florile și érba se plécă licărind !

(Ascultă).

» O șóptă se aude, un frémăt par'că vine
De-acolo !... O minune ! alătura de mine,
Lipsită de speranță, sub vélul sdrobitor
Al chinului, e óre un glas mângăctor
Al firei ce se 'nnalță ca sfânta armonie
Să'mi liniștéscă mintea și-a patimei urgie ? !

(Ascultă iar).

» Din ramuri, dintre frunze, din érbă, dintre flori
Din clinurile undeii, din câmpii roditori
De pretutindenii iată încet cum se ridică
Un murmur lin și tainic o bóre ușurică,
Ca rugăciunea blândă și dulce ca un cânt.
O luncă ! dalbă luncă ! podóbă 'nsúflețită,
Tu care cu Poetul de mult esci îndrăgită,
Comórá cu vii nade de visuri și de dor,

În sinul tău s'ascunde cel limpede izvor
De doine și de cânturi, cu tine d'împreună
Pădurile și valea de graiul lor răsună,
Iar Crivățul și munții le poartă 'nduioșati.
Ca lanțu de înfrățire de-alungul de Carpați !

(În avânt de inspirațiune).

Prin voi vechi'i tovarăși de viață și de cale
Și-a răversat simțirea și gândurile sale,
Voi harfe ale Fierei veți resuna pe veci
De gingașa'i cântare de-asupra petrei reci !
De aceea glasul vostru mi-e drag și m'nfioră
Iar inima îmi bate grăbită și ușoră ;
Cu voi nu sunt străină, nici singură rămân
Voi îmi veți fi prieteni, cum el mi-a fost stăpân !
Sub bolta ta pădure, oh ! luncă lângă tine,
Pe plaiuri, la părul din dâl cu unde line,
În miez de zi, ori noaptea, de-i vără, de e ger,
Cu spicele pe holde și stelele din cer,
În lumea de vedenii cea fără de hotare,
Poate auzi-voi mereu a ta cântare
Ce umple lumea 'ntrégă, cum umple peptul meu !

(Pausă—Se apropie de mormânt)

Nimic și nimeni însă nu umple golul tău
Ce ca o rană-adâncă în suflet greu mă dore !
Iluisi și aventuri ! ca sborul trecătoare,
Îmi alungați cu vraje voi grijele din pept !

(Inspirată vorbește către mormânt. Melpomena, în alb cu mantie lungă
négră, putând atributele Musei tragice intră din stânga prin fund și

pășese incet, incet pînă cînd ajunge la spatele Euterpei cînd sfârșese ultimul vers).

Tu, fiu al nemuririi cu gând înalt și drept,
Cuceritor de inimă, de minți, de fericire,
O cîntărețu de glorie, de lupte și mărire,
Fanfară triumfală a mîndrului popor,
Graiū viū al țării tale la fapte și onor ;
In negrul sîn al morței te-ai dus de lîngă mine,
Dar omenirea-î plină, poate scump, de tine,
Ființa ta iubită o vîd și focul tîu
De dor și înălțare il simt în jurul meū
Au sôrele pe ceruri în nori nu se ascunde ?
Lumina-î caldă însă prin negură pătrunde
Și bine-făcătoare se varsă pe câmpii ! !....
Așa de-apururi mortul trăese în cei vii.

(pausă)

Melpomena (se aproprie de Eutherpe și-i pune mîna pe umer).

Inchipuirea'ti Musă e póte mîngăitã
Dér inima'î zdrobită și mintea 'nvăpăiată !
Durerea ce se'ncuibă în suflet iubitor
Cu doruri și ilusii n'o stăpînesci ușor.
In mijlocul Naturei, cu chinurile tale
Tu Musa cea duiósă ai fi Musă de jale
In singurite cînturi un balsam căutînd.
Ingrata omenire vîzîndu-te plîngînd
Mereū același nume, aceeași suferință,
Cu silă de la tine și gingașa ființa

Perdută se va întorce și ve va oropsi ;
Nu'f da prilejū de ură și dēnsa 'l va găsi !...

(O ia de mână)

Tu ești insuflețită de-o fragedă simțire
Pe care s'o 'nțelégă nu pōte recea Fire
Și e străină lumii lipsită de avēnt,
Cui patimele numai stăpānitōre sunt !
Dar graiul tēū o soră, venit e 'n veci a bine !
Dă stolului de gânduri ce se frământă 'n tine
Odihna cea adāncă și liniscită, vin
De'f rézi-mē 'ntristatul tēū cap aici pe sin.
Privesce, ca și tine am hainele cernite,
In peptu 'mī indoiala și grijele cumplite
Se luptă, dēr voință Destinului de sus
Mai sfântă 'i de cât dorul ce-aicea ne-a adus !
Vin să vorbim de dēnsul »....

Eutherpe (plecându'și capul pe umărul *Melpomenei*)

In noi ca în afară

Lung cântecile'i sună. Pe cel întins de țară
Resar sfintele umbre, poveștile trăescū
In cercu 'ncipuirei și'n cercul omenesc! »...

Melpomena

«Și eū ca tine fost'am de dēnsul îndrăgită!
A vieței carte vechiă adesea rēsfoită
De el fost'a cu mine și-am făurit noi doi
Pe lumea de miseriī, o lume de eroi.
Din taine și din poște luat'aū întrupare

Ființe vii și fapte; puternica 'i suflare
A închiegat în inimă credințe și iubiri
Ce s'au săpat în tabla, eternei amintiri.
Cu dănsul străbătut'am voinică și 'ndrăsnéță
Ordiile tataré, și litfa cea seméță
A Leșilor am frânt'o, din Vrancea la Munteni,
De la Hotin la Némțu, din Iași la Resboeni
Cu Ștefan Vodă mândrul vitézú făr' de pereche,
M'am dus cu flinta plină și cușma pe ureche,
Și-am risipit dușmanii, pe Ungurii răsleți,
Ca la vénat ochindu'i în spate cu săgeți
Luatu-i-am în gónă cât aú să pomenéscă
Pe veci așa ocară; în tabăra Turcéscă
Résbit'am de călare cu paloșul în mână
Și-am smuls popor și țară din ghiare de păgâni.
Cu cei plăeși de munte și cu Peneșú Curcanul!
Pe Getta cea bălae și pe Ovid Romanul
Tânguitor de patimi aevea i-am vézut
Alături cu Horațiú istețú și priceput.
Cu Despot la Suceava luptat'am pên'la mórte
Și-am rís cum Ciubăr-Vodă sciut'a să se pórte;
Din bunda cea 'mblănită dormind jos la Vasluiú
Am ridicat pe Rareșú pe trépta tronului.
Și'n Francia aflat'am cu Banul Mărácine
Locașú de înfrățire cu bolțile senine! »

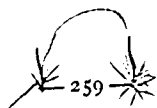
Eutherpe.

«Cu fruntea inspirată, cu ochiú pătrunzător
A stat Poetul nostru puternic veghiator

Pe sfânta înălțime, de unde cu priință
Vezut'a cursul vremii și celor în ființă
Pe strunele'i de aur cu dragoste-a cântat.

Melpomena.

Adâncul cel de inimă cu el l'am cercetat :
Prostia omenescă, ridicolul și sila
Nătângă, ce deșteptă nesățioasă mila,
Precum și-al vrednicei neprețuit prinos,
Tot ce pe om înalță și toate ce'l dau jos
Le-am întrupat cu dănsul, le-am dat grai și mișcare,
Și pildă omenirei le-am pus pe fie-care
Să se ferescă'n viață greșela întempiând,
Năravurile rele cu risul îndreptând !
Cocheta cea bătrână cu mursele pe față,
Mai sus de cât potrivea'i văzând că se acață,
Bărbatul cel netrebnic trăind în mișelii,
Femea destrămată și-a ei nemernicii,
Copilul plin de vicii și fără de rușine
Bătrânul ce de cōda juniei tot se ține,
Sgărcitul fără suflet, bogatul îngâmfat,
Zaraful din orașe și Jidovul din sat,
O liotă întrégă de haite leșinate
Rozënd ca viermi lumea cu ale lor păcate ;
Cu brațu mănânat de ură, barbar, nemiluit
Ca pe tâlharî la sânge ah ! crunt i-am biciuit
I-am înferat cu ferul cel roșu de infamie
Și azi își ducă povara căci lumea întrégă 'i scie !
Ș'alătura cu dănsii, lucéferi luminoși,

Cei morți pe câmpul luptei, bărbații generoși
Cu dor și foc în suflet ce cărmuescū popóre
Acei ce cred în bine și mor pentru onóre,
Eroii, dreptii, sfinții în cer și pe pământ
Ce mulți au fost odată și azi tot mai rari sunt,
Pe ei cu duiosă și cu recunoștință,
Cu graiul plin de farmec și peptul de dorință
I-am înălțat pe trépta măririi omenesci!»

Eutherpe.

»O! soro! cât mai dréptă tu de cât mine esci!
Simțirea ta păstrându-și puterea sa întregă
Infruntă îndoiala, nu'i ca a mea pribégă
Șovăitoare 'n largul închipuirei seci;
Tu tragi de-a dreptu 'n țintă și majestósă treci
Ducând în sîn comóra cu care ai soliă
Să'ntemeezi pe lume o mândră—Impărăție.»

(Se aprinde din ce în ce vorbind).

«Eū Firei mi-am spus dorul în veci nealinat,
Al căruia resunet, când cânturile batū
Pétrunde de la plaiuri și pěn'la țerm de mare
In ori ce pept durerea orī dragostea tresare!
Eū celor care'n mănă'ți o jucărie sunt,
Duiósă orī vióe necontentit le cānt
Și'i fac cu douē tonuri, c'o vorbă blānd vrăjită
Să'și uite greul vieței cea'n negru învelită.
Tu vezi în fund de inimī și patime străbați
Iar binele 'n fāgașul cel plin de rele 'l cați

Și-ai făurit atâtea păpuși cu fel de pene
Spre îndreptarea celor cu suflete viclene!..

Melpomena. (mângâind'o pe cap).

Cântarea noastră este ca apa din isvor
Ce trece 'n valuri repezi cu glas resonător
Lovindu-se de maluri cu stânci posomorite
Ce-o 'ntunecă în cale cu umbre mohorite ;
Ori murmurând prin erva alergică pe câmpii
Impodobindu'și sinul cu flori și raze vii !
Deci partea ta-î alésă și-a mea nu'î mai de fruite
Căți vulturi cu sbor aprig trăescă în vârf de munte ?
In inimă tănuite, ori cerul atingend
Nu'să patima și dorul aceleași frământând
Sermana omenire ? Tu dragă, dulce, vie
Cu fluierul de'î zice le faci să se 'mlădie ;
Ca să le smulg silită's, din peptul încordat
Să'mî trag adesea brațul sdrobot-orî sāngerat.
Tu esci dar gingășia, eă mână cea virtósă ;
Menirea mea e mândră și-a ta este frumósă !

Eutherpe (luând'o de mână).

Cuvântul tēu puternic pătrunsu-m'a deplin
Simt inima ticnită și ochiul mai senin !
In luncă vin ca pēne la rēsărit de sōre
Să adunămă mănuchiuri de blānde lăcrămiōre
Apoi să le așternemă frumos peste morment
Să dōrmă ei d'apururi sub albul lor vesmēt !
Vin soro ! vin cu mine.

(Facă căs-t-va paș spre fund, unde încet, încet apăruse ziua. Tablou
luncel se ridică binișor când pornesc Musele spre dănsul și fundul Tea-
trului strălucitor de lumină descoperă așezate pe o înălțime în deosebite
grupuri următoarele personaje create de geniul poetic al lui Alexandri:
Peneșu Curcanul, Despot Voacă, Ciubăr Vodă, Banul Mărăcine, Dan Că-
pitan de plaiu, Horațiu, Getta, Ovidiu, Iulia, Cocóna Kiritza, Gulitză,
Paraponisitul, Moise ovreiu din Lipitorile Satelor, Ana Dómna, Fetele
din înșirte Mărgărite, Copila din Legenda Rondunicăi, Rodica, Behri Mus-
tafa, Kera Nastasia.... cari au mănunchiuri de flori, lăcrămióre, coróne
de stejar verde, flori de câmp.. etc.

În mijlocul lor purtând o fée aurită de palmier stă Musa Clio îm-
brăcată în alb. În jurul capului ei scântează o aureolă luminósă. Musele
se opresc înmărmurite la picioarele mormântului.

Clio (cu brațul întins către Muse).

Tânguitorul vostru glas
De ceruri ocrotit
A fost, o Muse, în Parnas
Locașu nemuritor
Al cântecelor, ascultat.
Poetuluț iubit
Apollon bine voitör,
Cu har Dumnezeesc,
Din negurósele veci
Ce chaosu 'nvelesc
Pe-ai lui Alexandri copii
Cu drag i-a adunat !
Plecându-se la voia lui
Ursita le grăi,
Nepăsători de-a timpului
Prefaceri a trăi

Și mângâeri ori pilde dând
Mereu faima să-î crească,
Poetul duios și blând
Pe lumea pămîntescă !
În ori ce părți veți îndrepta
De-aici al voștri pași,
De el și sufletu-î veți da
O scumpilor urmași:
De-ți reciti, cea din trecut
Minune de poveste
De tot ce-a fost și s'a făcut,
Săpat o să găsiți
Pe temelii numele lui!
Cu cât stejarul este
Mai nalt și răsăriți
Mai multe 'n jurul trunchiului
O ramuri cu falos avânt ;
Cu-atât mai aprig vă luptați
Furtunele să le 'nfrunțați,
Căci tot mai rari stejarii sunt!
Și-acum copii nemuritori
Tovarășii de eterne lupte
Pe lyra-î cea cu corde rupte
Și pe mormîntu-î puneți flori!
A vóstre inimî vecinic calde
Țărâna lui să le simțescă
Și lacrămile șiroiască,
Isvor neprețuit, s'o scalde.

(Către Muse)

Iar mândrul răsărit de sóre
O Muse sfinte cu blând graiü
Să facă pe-al Moldovei plaiü
Să crească flóre lângë flóre

(Toți cobóră încet de pe munte aruncând florile și depunënd coró-
nele pe mormént. Musele se ținü îmbrățioșate, cortina cade încet la su-
netul Horei Unirei cântată în surdină. La o nouă ridicarc a perdelei
tóte persónele sunt grupate în jurul morméntului. Musele staü în mij-
locul lor îmbrățioșate. Clio la capul Morméntului incunună bustul
Poetului).

VERIFICAT
1937

